

Paredzētās vēja elektrostacijas parka "Ventspils 2" darbības ietekmes zonā esošā kultūrvēsturiskā nozīmīguma - arheoloģijas, arhitektūras, mākslas, vēstures, pilsētbūvniecības un industriālo kultūras pieminekļu, to aizsargjoslu/aizsardzības zonu apzināšana un novērtējums saistībā ar ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru un infrastruktūras izbūvei Ventspils novada Zirū un Zlēku pagastā, Kuldīgas novada Ēdoles un Padures pagastā

Saturs

Ievads	2
VES ietekme uz ainavu	3
Kultūrvēsturiskās vides apskats VES "Ventspils 2" teritorijā	7
VES "Ventspils 2" ietekmes uz esošajiem kultūras pieminekļiem novērtējums	8
A) VES V2 Zemes vienības, kur plānota paredzētā darbība, atrodas 0,55* - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas/aizsardzības zonas	9
B) VES V2 Zemes vienības, kur plānota paredzētā darbība, atrodas 3 – 5 km attālumā no sekojošo arheoloģijas un arhitektūras pieminekļu aizsargjoslām/ aizsardzības zonām	22
C) VES V2 Zemes vienības, kur plānota paredzētā darbība atrodas 5 – 10 km attālumā no sekojošo arheoloģijas un arhitektūras pieminekļu aizsargjoslām/ aizsardzības zonām	31
D) VES V2 Zemes vienības, kur plānota paredzētā darbība, atrodas 10 – 15 km attālumā no sekojošo arheoloģijas un arhitektūras pieminekļu aizsargjoslām/ aizsardzības zonām	48
E) VES V2 Zemes vienības, kur plānota paredzētā darbība, atrodas 15 – 20 km attālumā no sekojošo arheoloģijas un arhitektūras pieminekļu aizsargjoslām/ aizsardzības zonām	60
Suitu kultūras telpa UNESCO pasaules nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā	70
Kuldīgas vecpilsēta - UNESCO Pasaules mantojuma vieta	81
Militārās vēstures aspekti VES "Ventspils 2" teritorijā	88
Politikas plānošanas dokumenti	88
Kopsavilkums	91
Kumulatīvā ietekme	91
Izmantoto avotu un literatūras saraksts	92

Ievads

Pētījums veikts saskaņā ar UNESCO Konvenciju par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību, Parīze, 1972, UNESCO Konvenciju par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu, Parīze, 2003, Eiropas Padomes Konvenciju arheoloģiskā mantojuma aizsardzībai, Valeta, 1992, Eiropas Padomes Konvenciju Eiropas arhitektūras mantojuma aizsardzībai, Granādā, 1985, Latvijas Republikas likumiem "Par kultūras pieminekļu aizsardzību", "Par ietekmes uz vidi novērtējumu", Nemateriālā kultūras mantojuma likumu, Ministru kabineta 2021. gada 26. oktobra noteikumiem Nr. 720 "Kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumi", Ministru kabineta 2003. gada 15. jūlija noteikumiem Nr.392 "Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika", Kultūras ministrijas rīkojumu Nr. 12 "Par valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu" un citiem attiecināmajiem normatīvajiem aktiem un politikas plānošanas dokumentiem.

Kultūrvēsturiskā nozīmīguma novērtējums veikts ar mērķi apzināt plānotā vēja parka "Ventspils 2" (turpmāk tekstā – VES V2) darbības ietekmi uz kultūrvēsturisko mantojumu kopumā, noteikt VES V2 LVM zemes, par kurām noslēgts apbūves tiesību līgums paredzētai darbībai un 20 km izpētes teritorijā (1. att.) valsts aizsardzībā esošos kultūras pieminekļus, pašvaldību dokumentos uzskaitītos kultūrvides objektus un citas kultūrvēsturiskās vērtības un novērst iespējamus konfliktus saistībā ar šī kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzību. Pētījumā par pamatu ņemta Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes (turpmāk tekstā - NKMP) interneta vietnē pieejamā datu bāze mantojums.lv¹. Šī NKMP datu bāze satur informāciju par katru valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļauto pieminekli - atrašanās vietu ar iezīmētu aizsardzības zonu (turpmāk tekstā - **Kultūras pieminekļa aizsargjosla**), datējumu, foto materiālus, anotāciju par saglabājamām vērtībām - NKMP izstrādātām norādēm kultūras pieminekļa aizsardzībai un apsaimniekošanai (turpmāk tekstā - **NKMP - Saglabājamās vērtības**), režīmu un ĢEO par regulējumu kultūras pieminekļa aizsargjoslās (turpmāk tekstā – **Arheoloģijas, arhitektūras un pilsētībūvniecības, industriālo un vēstures pieminekļu uzturēšanas režīmi un saimnieciskās darbības ierobežojumi, Arhitektūras pieminekļu uzturēšanas režīmi un saimnieciskās darbības ierobežojumi, Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms, Ārējais veidols ainavā, Arheoloģiskais konteksts, Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem, Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa, Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā), Jumta torņu smailes ar izteiktu silueta nozīmi, Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa, kultūras pieminekļa (izņemot iekštelpās esoša) apkārtnes raksturīgā ainava (ko veido tās elementi – ceļu tīkls ar vēsturisko ieseguma veidu, stādījumi, alejas, meži, lauki, pļavas, to kontūras, raksturīgā veģetācija, vēsturiski raksturīgā apbūve, vēsturiskais labiekārtojuma raksturs, vēsturiskas inženierbūves) un citu dokumentāciju. Kultūrvēsturisko vērtību izpēte orientēta uz vēja elektrostaciju (turpmāk – VES) parka V2 teritorijā esošajiem kultūras pieminekļiem, to tipoloģiskām grupām - arheoloģija, arhitektūra, industriālais mantojums, māksla, pilsētībūvniecība, vēsture; to vērtības grupām – UNESCO Pasaules mantojuma vieta, UNESCO Pasaules nemateriālā mantojuma saraksts, valsts, reģionālās, vietējās nozīmes kultūras pieminekļiem, pašvaldību noteiktajiem kultūras objektiem, kas atrodas Kuldīgas pilsētā, Alsungas, Ēdoles, Gudenieku, Īvandes, Jūrkalnes, Kurmales, Padures, Piltenes, Tārgales, Ugāles, Užavas, Vārves, Zlēku pagastos. Tika analizēti ar militāro vēsturi saistītie notikumi, novadu pašvaldību attīstības programmu un teritoriju plānojumu sadaļas par kultūras mantojuma pārvaldību.**

Īpaša uzmanība šajā izpētē veltīta 2023. gadā UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā (World Heritage List) iekļautajai **Kuldīgas vecpilsētai** (*Old town of Kuldīga*) un 2009. gadā UNESCO Pasaules nemateriālā mantojuma sarakstā (*The List of Intangible Cultural Heritage in Need of Urgent Safeguarding*) iekļautajai **Suitu kultūrtelpai** (*Suiti cultural space*), kuras atrodas attiecīgi aptuveni 16 km un 10 km attālumā no plānotās VES V2. Analizēti Kuldīgas novada domes, Suitu kultūrtelpas attiecināmie dokumenti, UNESCO Pasaules mantojuma centra vadlīnijas un pieredzes apkopojumi saistībā ar vēja elektrostaciju parku izbūvi (Operational Guidelines, 2024; Guidance for Wind Energy Projects in a World Heritage, 2024; Court et al., 2022), kā arī zinātniskās publikācijas.

Kultūrvēsturisko vērtību izpētei un novērtēšanai pielietotās metodes saistībā ar VES V2 plānoto darbību ir avotu, zinātnisko publikāciju un literatūras, normatīvo aktu, politikas plānošanas dokumentu – Kuldīgas un Ventspils novadu pašvaldību attīstības stratēģiju un programmu, teritorijas plānojumu analīze, ekspertu viedokļu apkopošana, kultūrvides objektu apzināšana un foto fiksācija dabā. Kultūras pieminekļi un kultūrvide kopumā

¹NKMP <https://mantojums.lv>

tika analizēti, īpaši izceļot tos objektus, kuru aizsardzības zonas varētu atrasties VES V2 teritorijā, kur paredzēta plānotā darbība vai tiešā tās tuvumā. Vērtīgi kultūrvēsturiskā nozīmīguma novērtējumam ir pētījumi un muzeju materiāli. Šobrīd eksistē apjomīgs publicēto un nepublicēto materiālu klāsts par Kuldīgas un Ventspils novadu kultūrvēsturi saistītu ar izpētes teritorijā esošajām arheoloģijas senvietām, pilsētām, vācbaltu muižnieku pilīm un muižu ansambļiem un sakrālo arhitektūru. Kultūrvides pārvaldības apzināšanai notikušas konsultācijas ar Kuldīgas un Ventspils novada pašvaldību un Suitu kultūrtelpas speciālistiem, NKMP Arheoloģijas un vēstures, Arhitektūras un mākslas daļas, Kultūras mantojuma informācijas centra, Latvijas Nacionālā kultūras centra Vēsturisko zemju un nemateriālā kultūras mantojuma nodaļas, Latvijas Universitātes Vēstures institūta arheoloģijas nodaļas, Latvijas Universitātes Eksakto zinātņu un tehnoloģiju fakultātes Ģeogrāfijas nodaļas, Latvijas Nacionālā vēstures muzeja, Latvijas Kara muzeja speciālistiem, apzināti uz plānotām teritorijām attiecināmie dokumenti, vizuālie, grafiskie un kartogrāfiskie materiāli Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvā, Latvijas Nacionālā bibliotēkā (Latvijas vēsturiskās kartes), Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras Karšu pārļūkā, interneta resursos *OpenStreetMap.org*, *Maps.google.com*, un muzeju ekspozīcijās.

“UNESCO Darbības pamatnostādnes Pasaules mantojuma konvencijas īstenošanai” (Operational Guidelines, 2024) un Nīderlandes izglītības, kultūras un zinātnes ministrijas, ICOMOS un Starptautiskās Dabas aizsardzības savienības (IUCN) izstrādātās vadlīnijas “Vēja enerģijas projektu ietekme un to novērtējums Pasaules kultūras mantojuma aizsardzības un pārvaldības kontekstā” (Guidance for Wind Energy Projects, 2024) ir īpaši svarīgi pētījumā izmantotie dokumenti. Tāpat šajā ietekmes uz kultūras mantojuma vērtēšanas pētījuma strukturēšanā izmantotas UNESCO, ICCROM, ICOMOS, IUCN izstrādātās vadlīnijas: *Skrīnings, Darbības jomas noteikšana, Sākotnējais novērtējums, Ierosinātā rīcība un alternatīvas, Iespējamās ietekmes identificēšana un prognozēšana, Ietekmes novērtēšana, Mazināšana un uzlabošana, Ziņojuma izstrāde, Ziņojuma pārskatīšana* (Court et al. 2022).

VES ietekme uz ainavu

Zinātniskajā literatūrā pastiprināta uzmanība mūsdienās tiek pievērsta VES turbīnu un to rotējošo spārnu radītai ietekmei uz apkārtējo ainavu. Turbīnas ar kopējo augstumu 200 metri ir redzamas attālumā līdz 80 kilometriem zemienēs un līdz 30 kilometriem zemās kalnu grēdās, cilvēka ainavisko uztveri var iedalīt 3 sektoros:

- tuvais attālums (0-3 km), saskatāma maksimāla detalizācija, intensīva atšķirību uztvere (krāsas, formas, atsevišķi ainavu elementi);
- vidējais attālums (3-10 km), skatoties uz objektiem ainava un atsevišķi elementi saplūst, skatu perspektīvas starp orientieriem un vidi joprojām pastāv;
- liels attālums (10-30 km), ainavas shematiska vērošana, skata perspektīvas starp atsevišķiem objektiem un ainavu zaudē nozīmi (Wieduwilt, Wirth, 2018; Nohl, 2001).

Vēja turbīnām, kas atrodas nelielā – 3 km attālumā no kultūras pieminekļa, ir vislielākais potenciāls pasliktināt kultūrainavu, vidējā attāluma zonā ir mazāks potenciāls pasliktināt kultūras mantojuma elementu integritāti ainavā, taču disharmoniski var ietekmēt arhitektūras pieminekļu izteiktās vertikāles – baznīcu un pils ansambļu torņus un siluetus (Weitkamp et al., 2014). Apkopojot vēja enerģijas attīstības projektus UNESCO Pasaules mantojuma centra konsultante Jana Weydt norāda uz dažādiem attālumu regulējumiem VES ietekmes uz vidi ziņojumos: arheoloģijas pieminekļa kompleksā Hedeby un Danevirke (*Archaeological Border Complex of Hedeby and the Danevirke*) saskaņā ar vizuālā pētījuma specifikācijām projektam ir pieteikta vēja enerģijas attīstības izslēgšanas zona 3-5 kilometru attālumā ap Pasaules mantojuma vietu (Property); Francijā esošās Pasaules mantojuma vietas -Vezelejas baznīcas un kalna (*Vézelay, Church and Hill*) ietekmes uz ainavu teritorijas (*Landscape Impact Area*) izpēte fokusējas uz konkrētu vēja parku, ļaujot pielāgot aizsardzības zonu konkrētiem apstākļiem, pretstatā jebkādu attīstību izslēdzošām 30-40 km noteiktām aizsardzības zonām; Austrijā Pasaules mantojuma vieta – *Ferto (Fertö/Neusiedlersee)* kultūrainavas attālumi pāri ezeram sasniedz līdz 30 km, tomēr pētījumā apgalvots, ka vizuālie apstākļi sasniedz vidējo redzamību attālumā līdz 10 km (Weydt, 2021).

Šajā ietekmes uz kultūras mantojumu (*Heritage Impactg Assessment*) novērtējuma pētījumā pielietota skala iekļaujot sekojošos kritērijus (1. tabula):

- a) liela/ļoti liela ietekme;
- b) vidēja ietekme;
- c) neliela ietekme;

d) nav ietekmes.

Līdzīgas skalas tiek pielietotas veicot dažādus ietekmes uz kultūras mantojumu vērtējumus (Guidance for Wind Energy Projects in a World Heritage Context, 2024, Court et al., 2022, Weydt, 2021, Brönnner, 2025, Freitas et al, 2025).

Kultūras mantojuma pieminekļi VES "Ventspils 2" izpētes teritorijā sniegti 1.attēlā.

1. tabula. VES V2 ietekmes uz izpētes teritorijā esošajiem kultūras pieminekļiem vērtējums²

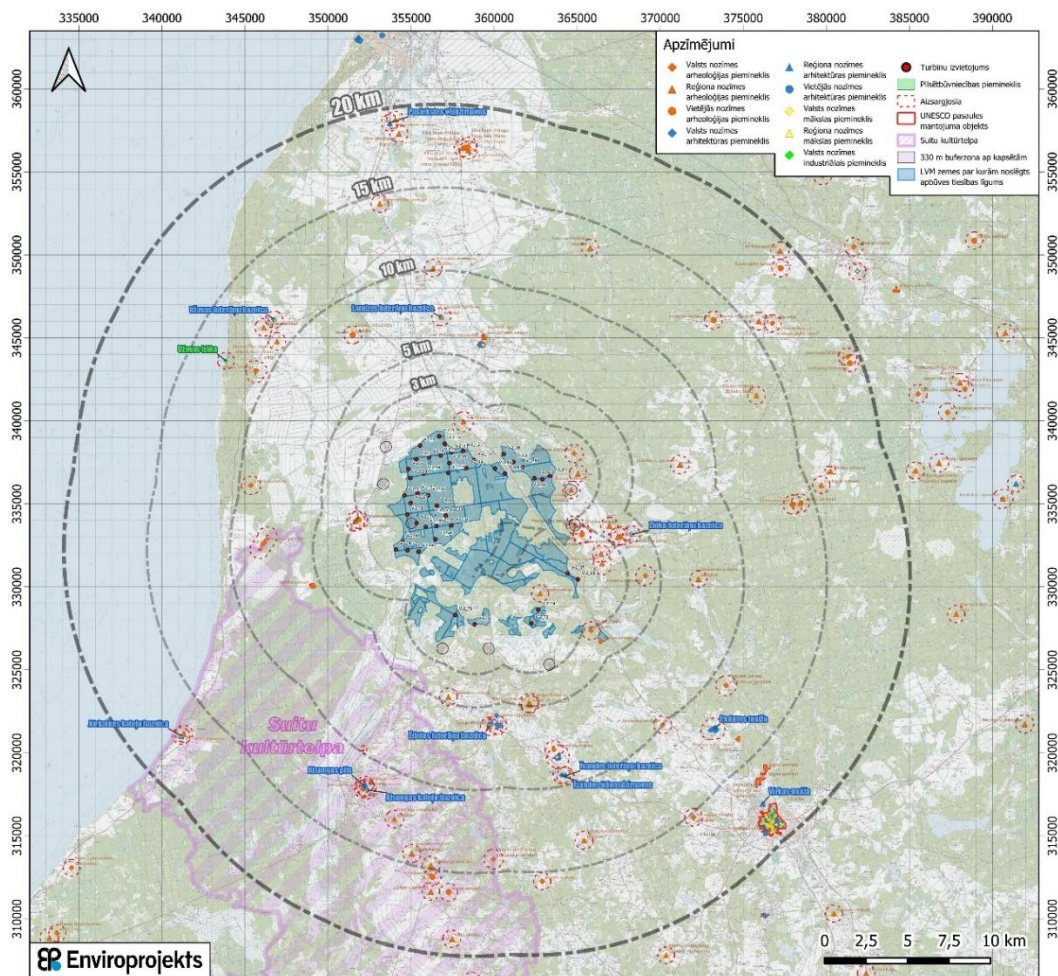
VES V2 ietekmes vērtējums*	legūtie punkti	Apraksts, kritēriji
liela	19 - 30	rada būtisku ietekmi uz kultūras pieminekļa uztveri un apkārtējo ainavu
vidēja	12 - 18	rada lielu ietekmi uz kultūras pieminekļa uztveri un apkārtējo ainavu
maza	5 - 11	rada nelielu uz kultūras pieminekļa uztveri un apkārtējo ainavu
nav ietekmes	0 - 5	nerada ietekmi uz kultūras pieminekļa uztveri un apkārtējo ainavu

*VES V2 ietekmes vērtējuma rādītāji: - liela, - vidēja, - maza, - nav ietekmes, izmantoti raksturojot šo ietekmi katram turpmāk tekstā minētajam valsts aizsardzībā esošajam kultūras piemineklim.

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā	
46 - 30	5
30 - 15	3
15 - 5	2
5 - 0	1
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
100 - 70	5
70 - 30	3
30 - 10	2
10 - 1	1
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas balsta daļa/ rotors/spārni	5
Turbīnas rotors/spārnu augšdaļa	3
Turbīnas spārnu neliela augšdaļa	2
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 0 - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	5
Atrodas 3 - 5 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	3
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Atrodas 15 - 20 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
UNESCO Pasaules mantojuma vieta (atrodas 16 km attālumā no priekšējām turbīnām)	5
valsts nozīmes	3
reģionālās nozīmes	2
vietējās nozīmes	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	

² (sagatavots pamatojoties uz UNESCO, ICOMOS, kultūras mantojuma pētniecības institūtu vadlīnijām un situācijas izpēti (case study) (Guidance for Wind Energy Projects in a World Heritage Context, 2024, Court et al., 2022, Weydt, 2021, Brönnner, 2025, Freitas et al, 2025), NKMP norādītajām kultūras pieminekļu apstiprināto teritoriju un saglabājamām vērtībām un šī pētījuma ietvaros izstrādāto izpētes teritorijas vizualizācijas analīzi un augstas redzamības (High Resolution - HR) modeli.

Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības: ārējais veidols ainavā, arheoloģiskais konteksts, kultūras pieminekļa apkārtnes raksturīgā ainava	5
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības: celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā	5
Industriālais mantojums NKMP - Saglabājamās vērtības: Telpiskais izvietojums ainavā	5
Arheoloģija - fortifikācijas elementi, reljefs	3
Arhitektūra - vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā	3
Arheoloģija	2
Arhitektūra	2
Māksla (VES V2 izpētes teritorijā atrodas iekštelpās, minimālais pieminekļa aizsargjoslas attālums no turbīnām – 4,3 km)	1 - 0
Pilsēt būvniecība (VES V2 izpētes teritorijā neatrodas)	0
Vēsture (VES V2 izpētes teritorijā neatrodas)	0

1. att. Kultūras mantojuma pieminekļi VES "Ventspils 2" izpētes teritorijā. Enviroprojekts, 2025

Veicot pētījumu tika ņemtas vērā prasības VES V2 realizācijas darbu laikā par iespējamajiem dabā neatzīmētiem karavīru apbedījumu atradumiem un iespējamām sprādzienbīstamiem priekšmetiem, kas saglabājušies saistībā ar dažādu periodu militārās vēstures notikumiem (Skat. šī pētījuma sadaļu **Militārās vēstures aspekti VES V2 teritorijā**).

Pētījumā īpaši nozīmīga ir ar **militāro vēsturi saistīto notikumu un piemiņas vietu apzināšana** VES V2 teritorijā. Apzinātās piemiņas vietas tiek norādītas kartēs, aizsargātas un uzturētas starptautisko līgumu ietvaros (Līgums starp Latvijas Republikas valdību un Vācijas Federatīvās Republikas valdību, 1997; Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanās, 2008). Taču vienmēr pastāv iespēja dabā saskarties ar vēl neapzinātiem šāda veida vēsturiskajiem objektiem, kas nosaka papildus uzraudzību būvdarbi veikšanas laikā.

Ļoti svarīga piesardzības joma būvdarbu plānošanā un veikšanā ir **nesprāgušā munīcija**. Vairāki fakti norāda uz jebkura veida nezināmu militāra rakstura atradumu iespēju jebkurā vietā zem augsnes virskārtas, t.sk. nesprāgušu munīciju. Piemēram, 2023. gada rudenī kādā lauksaimnieciski apstrādātā laukā tika atrasts ap 80 gadu vecs, līdz šim nezināms labi saglabājies Otrā pasaules kara laiku vācu aizsardzības līnijas bunkurs³. Zemessardzes inženiertehniskā bataljona Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas (turpmāk tekstā - NMN) rotas speciālisti norāda, ka pēc vairāk nekā 70 gadiem pēc Otrā pasaules kara NMN vienība joprojām dodas uz 1000 izsaukumiem gadā neitralizējot vairāk nekā 5000 sprādzienbīstamos priekšmetus.

Ne mazāk svarīga piesardzības joma būvdarbu plānošanā un veikšanā ir saistīta ar kultūras mantojuma aizsardzības pasākumiem. Ņemot vērā esošo valsts, reģionālās un vietējās nozīmes **arheoloģijas pieminekļu klātesamību** VES V2 teritorijā un teorētiski pastāvošo iespēju, ka varētu tikt atklātas vēl nezināmas arheoloģiskas nozīmes senvietas vai savrupatradumi, kā arī vēstures pieminekļi šajā teritorijā, tāpēc, organizējot paredzamos rakšanas darbus, ir jāuzrauga to process. Arheoloģijas pieminekļi pret zemes rakšanas darbiem/būvdarbiem ir visjūtīgākā kultūras pieminekļu grupa, jo daudzos gadījumos kultūras slāni, kurš bieži vien atrodas zem augsnes virskārtas, apdraud neapzināta un neprofesionāla darbība. Pat neliela kultūras slāņa izārdīšana var radīt neatgriezenisku pieminekļa bojājumus un zudumu zinātnei un kultūrai. Kultūrvides aizsardzību un izmantošanu regulē vairāki normatīvie akti un norādes. Latvijas Republikas **Likums "Par kultūras pieminekļu aizsardzību"** (ar grozījumiem 2022. gadā) nosaka:

1. pants. Kultūras pieminekļi ir kultūrvēsturiskā mantojuma daļa — kultūrvēsturiskas ainavas un atsevišķas teritorijas (senkapi, kapsētas, parki, vēsturisko notikumu norises un ievērojamu personu darbības vietas), kā arī atsevišķi kapi, ēku grupas un atsevišķas ēkas, mākslas darbi, iekārtas un priekšmeti, kuriem ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība un kuru saglabāšana nākamajām paaudzēm atbilst Latvijas valsts un tautas, kā arī starptautiskajām interesēm.

17. pants. Jaunatklātie objekti, kuriem ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība, neatkarīgi no tā, kā īpašumā tie atrodas, līdz jautājuma izlemšanai par šo objektu iekļaušanu valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, bet ne ilgāk kā sešus mēnešus no dienas, kad par to ticis informēts objekta īpašnieks, atrodas valsts aizsardzībā. Par objektiem, kuri atrasti zemē, virs zemes, ūdenī, būvēs vai to daļās un atliekās un kuriem varētu būt vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība, kā arī par to atrašanās vietu un apstākļiem atradējs nekavējoties, bet ne vēlāk kā piecu dienu laikā rakstveidā paziņo Nacionālajai kultūras mantojuma pārvaldei.

24. pants. Izpētes darbus, kas nepieciešami sakarā ar celtniecību, meliorāciju, ceļu būvi un citas saimnieciskās darbības veikšanu, finansē darbu izpildītājs uz pasūtītāja rēķina.

Atsevišķi arheoloģisko pieminekļu veidi, piemēram, pilskalni, viduslaiku pilis, senās kulta vietas un citas senvietas, izceļas ar savu ārējo veidolu, nereti sevī glabā latentu paleogrāfiska rakstura informāciju. Arheoloģiskās vietas sakaras ar pieaugošu sabiedrības interesi par vēsturiskajām rekonstrukcijām, ir ne tikai fons pasākumu rīkošanai, tās arī palīdz radīt vēsturiskā laikmeta sajūtu, vienlaikus palielinot arheoloģiskā mantojuma vērtību (Zirne, 2020). Apkārtējās ainavas tips un veģetācijas veids ļoti nosaka redzamību arheoloģiskajām vietām. Liela daļa vietņu atrodas slēgtās vizuālās telpās ap objektiem lauku, meža un pilsētas ainavās (Urtāne, 2014). Arheoloģiskām vietām, ja tās tiek pienācīgi pārvaldītas un attīstītas, ir svarīga sociāla nozīme, loma un ieguldījums apkārtējās teritorijas sociāli ekonomiskajā attīstībā. Kultūras pieminekļa statuss, kas ir raksturīgs arheoloģiskajām vietām Latvijā, uzliek virkni administratīvus un citus juridiskus ierobežojumus, kā arī finansiālu slogu (galvenokārt – saimnieciskās darbības ierobežojumu dēļ) to īpašniekiem (Kairišs, Ojevskā, 2021).

2. tabula. VES "Ventspils 2" plānotās izbūves teritorijā, t.sk. ar to saistītā 20 km izpētes teritorijā atrodas 202 valsts aizsardzībā esošie kultūras pieminekļi⁴ (1. att.) (sagatavota pēc NKMP datiem)

Tipoloģiskās grupas	Vērtību grupas			
Kuldīgas vecpilsēta UNESCO Pasaules mantojuma saraksts	UNESCO	Valsts nozīmes	Reģionālās nozīmes	Vietējas nozīmes

³ Atrasts labi saglabājies Otrā pasaules kara bunkurs / Raksts (lsm.lv)

⁴ NKMP [Kultūras Pieminekļu saraksts](#) | [Mantojums.lv](#)

Suitu kultūrtelpa UNESCO Pasaules nemateriālā mantojuma saraksts	UNESCO			
Arheoloģija		22	44	9
Arhitektūra		20	3	
Māksla		103		
Industriālais		1		

Kultūrvēsturiskās vides apskats VES "Ventspils 2" teritorijā

Daudzveidīgā kultūrvēsturiskā vide Kurzemē ir veidojusies tūkstošgadēs, par ko liecina mezolīta un neolīta perioda sākotnējās Sises, Priednieku un Sārnavas apmetnes, bronzas periods Lagzdīnes, Padures (Beltes) pilskalnos, Māteru apmetnē, savukārt vēlā dzelzs laikmeta liecības atrastas turpat visos pētījumā minētajos arheoloģijas pieminekļos. Vēlākā periodā, 11.-13. gs. sāka nostiprināties kuršu valstiskie veidojumi Bandavas un Ventavas zemēs, radās esošie Veckuldīgas pilskalns ar senpilsētu, Lagzdīnes, Padures (Beltes), Pabērzkalna, Paventu, Tigves (Tigas), Vecmuižas (Īvandes), Kurmāles (Meņģu), Pūjalgū, Dižgabala kalns – pilskalns, Todaižu (Leiškālnu), Lāmu, Zlēku, Jaunvietu pilskalni. Pēc Rīgas Māras baznīcas domkapitula, Zobenbrāļu ordeņa, Rīgas rātes 1230. gadā noslēgtā līguma ar kuršiem nostiprinājās ordeņa un bīskapa pārvaldība Kurzemē. Pāvesta legāts Modenas Vilhelms (*Wilhelm von Modena*) dibināja Kurzemes bīskapiju (*diocesis Curoniensis*) Piltenē. Kopš 13. gs. te nostiprinājās vācu ordeņa un bīskapijas valstu veidojumi, kopš 16. gs. integrēti Polijas, vēlāk Kurzemes hercogistes, Zviedrijas un Krievijas valdījumos, kas mūsdienās saglabājušies nocietināto struktūru būvēs, vēlāk paraugot muižu apbūvju ansambļos, izveidojās dažādu konfesiju baznīcas. 19. gs. sākumā muižās palielinājās saimnieciskā darbība, fon Bēru (*von Behr*) īpašumos Ēdolē, Zlēkās, Ugālē, Popē attīstījās dažādi rūpali, papīra un degvīna ražotnes, fon Lambsdorfu (*von Lambsdorff*) īpašumā Zūrās pirmā cukura ražotne, fon Heikingu (*von Heyking*) īpašumā Lielīvandē ūdensdzirnavas. Pilsētu un muižu sadzīve atspoguļojas ne tikai arhitektūras pieminekļos, tā parādās mākslas, literatūras darbos, gleznās, gravīrās, kas sniedz nenovērtējamas liecības kultūrvides izpētē, aizsardzībā un izmantošanā. Uzplaukstot ekonomiskai dzīvei, hercoga Jēkaba laikā pieauga pieprasījums pēc greznuma priekšmetiem, attīstījās arhitektūras un mākslas jomas laicīgajā un sakrālajā telpā, kas atbalsojās muižu un baznīcu celtniecībā un interjeru veidošanā. Vērtīgi ir ceļojumu apraksti, kuros dokumentētas laikmeta ainas, piemēram, brīvkunga Ulriha fon Šlippenbaha (*Ulrich von Schlippenbach*) aprakstos par Kuldīgu, Ēdoli, Alsungu, Zlēkām, Pilteni, gleznotāja Jūliusa Dēringa (*Julius Döring*) dienasgrāmatas ierakstos un zīmējumos par Pilteni, Kuldīgu, Ēdoli, Īvandi, Kurzemes apceļotāja Gintera Heines (*Günther Heine*) piezīmēs par Ēdoles un Alsungas pilīm. Liela vērtība ir iespēja iekatīties 18. – 19. gs. sabiedrības sadzīvē un Kurzemes dižciltīgās muižniecības dzīves aprisēs (Schlippenbach, 1809; Dērings, 2016; Heine, 1905; Heine, 1902;). 17. gs. beigās un 18. gs. sākums bija arhitektūras un dekoratīvās mākslas uzplaukuma laiks Kurzemē. Muižu īpašnieki sacentās savā starpā par lielāko baznīcu un greznāko iekārtu tajās. Šīs vēlmes spēja apmierināt Ventspils koka tēlnieku darbnīca, kas bija izveidojusies sakarā ar hercoga Jēkaba lielajiem kuģu būvēšanas plāniem. Darbnīcas tēlnieks Nikolauss Sēfrenss Vecākais (*Nicolaus Söffrens*) 1694) darinājis Kuldīgas Sv. Katrīnas baznīcas altāra retablu un kanceli (1660–1663), bet viņa dēls Nikolauss Sēfrenss Jaunākais (1662–1710) kļuva par izcilāko Kurzemes baroka meistarū. Baroka laikmets Latvijai atstājis īpaši bagātu kultūras mantojumu. 17. un 18. gs. celtās Kurzemes baznīcas pieder pie vērtīgākā, kas tapis Latvijas teritorijā vēsturisko stilu periodā (Vipers, 1937; Grosmane, 2002). Laikmeta pieprasījums sekmēja ārvalstu mākslinieku un amatnieku ieceļošanu un tādējādi arī mākslas uzplaukumu. Īslaicīgu okupāciju Kurzeme piedzīvoja Napoleona karaspēka iebrukuma laikā. Lielisks ilustratīvais materiāls ir 19.gs. zīmējumi un gravīras (Stavenhagen, 1866; Livonijas piļu attēli no Marķīza Pauluči albuma, 2008) viduslaiku pils būvju pētnieka Bernharda Šmīda (*Bernhard Schmid*) apraksti un zīmējumi (Schmid, 1921). Interessants reģionam ir Krišjāņa Valdemāra realizētais jūrskolu projekts vietējo jaunekļu apmācībai stūrmaņu kvalifikācijai un ienākšanai pasaules jūras pārvadājumu tirgū, ko var uzskatīt kā unikālu vēsturisku sasniegumu Kurzemes ekonomikā. Kā viens no pirmajiem dokumentiem Kurzemes piekrastes jūrskolu izveidošanā ir minams Vidzemes, Kurzemes, Igaunijas ģenerālgubernatora kancelejas II nodaļas 1869. gada 7. jūlijā rakstītais iesniegums iekšlietu ministram, lūdzot izskatīt jautājumu par zemnieku biedrību rīcībā esošajām kroņa muižām Jūrkalnē, Užavā, Engurē un to tālāku nodošanu jūrskolām. Šo iesniegumu izskatīja Valsts īpašumu ministrija un Izglītības ministrija, piešķirot sākotnējo un ikgadējo naudas atbalstu, t. sk. mācību līdzekļiem (sekstantiem, globusiem, barometriem, grāmatām, kalendāriem u. c.), ēdināšanai, mundieriem, tika paredzēts Liepājas ezera ziemeļu daļā, pie Sakas upes, Feliksbergas (Jūrkalnes) muižā jūras krastā, Užavas muižā

dibināt I kategorijas jūrscolas kabotāžas stūrmaņu sagatavošanai un II kategorijas jūrscolas tālbraucēju stūrmaņu sagatavošanai. Lielus muižu saimniecību postījumus un sociālos satricinājumus ienesa pret muižniecību vērstie un nežēlīgi apspiestie 1905. gada notikumi, I un II pasaules kari. Padomju periods ienesa savu specifiku ar kolektivizāciju, kad daudzviet tika samazināt kultūras mantojuma vērtība pārbūvēs, pielāgojot muižu un sakrālās arhitektūras pieminekļus sociālisma standartiem, samazinot reliģisko draudžu darbību.

Kurzemes reģions saglabājis izcilas kultūrvides vērtības, kas vainagojās ar Kuldīgas vecpilsētas iekļaušanu UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā (2023) un Suitu kultūrtelpas iekļaušanu UNESCO Nemateriālā mantojuma sarakstā (2009). Izteikti apjomīgas ir Latvijas arhīvos uzkrātās dokumentālās liecības par šo reģionu - Kuldīgu, Pilteni, Ēdoli, Alsungu, Zlēkām, Zūrām, kā arī izdotas augstvērtīgas zinātniskās un populārzinātniskās publikācijas kultūras mantojuma saglabāšanā veicinot turpmāko izpēti un ilgtspējīgu kultūras mantojuma apsaimniekošanu. Kuldīgas un Ventspils novadā, t.sk. Suitu kultūrtelpā līdzās valsts un pašvaldību institūcijām kultūras mantojuma jomā darbojas daudzas sabiedriskās organizācijas.

Jāpiezīmē, ka esošajā daudzveidīgajā Kurzemes kultūrvidē VES V2 plānota teritorija izvēlēta ar mērķi attīstīt šo projektu ārpus kultūrvides objektiem, neskarot kultūras pieminekļu aizsardzības zonas un aizsargjoslas.

VES "Ventspils 2" ietekmes uz esošajiem kultūras pieminekļiem novērtējums

VES V2 ietekmes uz kultūrvēsturisko mantojumu novērtējumam - VES V2 LVM zemēs, par kurām noslēgts apbūves tiesību līgums paredzētai darbībai attiecībā pret kultūras pieminekli - pielietoti sekojošie kritēriji (pēc Wieduwilt, Wirth, 2018; Nohl, 2001 skalas):

- A) atrodas 0,55* - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas/aizsardzības zonas;
- B) atrodas 3 - 5 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas/aizsardzības zonas;
- C) atrodas 5 -10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas/aizsardzības zonas;
- D) atrodas 10 -15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas/aizsardzības zonas;
- E) atrodas 15 -20 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas/aizsardzības zonas.

*A Alternatīva: atrodas 1,1 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas/aizsardzības zonas.

Šajā ietekmes uz kultūras mantojumu (*Heritage Impact Assessment*) novērtējuma pētījumā ņemts vērā valsts aizsardzībā esošo kultūras pieminekļu esošais stāvoklis dabā, VES V2 projekta vizualizācijas analīze, UNESCO, ICCROM, ICOMOS, IUCN izstrādāto vadlīniju: *Skrīnings, Darbības jomas noteikšana, Sākotnējais novērtējums, Ierosinātā rīcība un alternatīvas, Iespējamās ietekmes identificēšana un prognozēšana, Ietekmes novērtēšana, Mazināšana un uzlabošana, Ziņojuma izstrāde, Ziņojuma pārskatīšana* (Court et al. 2022) prakse un pielietota sekojošo kritēriju skala: a) liela/loti liela ietekme; b) vidēja ietekme; c) neliela ietekme; d) nav ietekmes.

Nemot vērā NKMP norādes (NKMP Vēstule Vides pārraudzības valsts birojam (tagad VVD), 06.09.2023. Nr. 06-05/6867) šajā pētījumā pastiprināta uzmanība, pievērsta sekojošiem arheoloģijas pieminekļiem norādot VES V2 tuvāko turbīnu attālumu metros:

- Priednieku apmetne (aizs. Nr.2583) AZ (aizsardzības zona) - 1664 m;
- Pabērzkalna senkapi (aizs. Nr.2593) AZ - 2424 m;
- Pasilciema senkapi (aizs. Nr.2589) AZ - 2910 m;
- Jāņkalna viduslaiku kapsēta (aizs. Nr.2597) AZ - 1524 m;
- Dzikļu senkapi (aizs. Nr. 2591) AZ - 1677 m;
- Struju senkapi (aizs. Nr. 1219) AZ - 979 m;
- Tigves senkapi (aizs. Nr. 8920) AZ - 3940 m;
- Tigves (Tigas) pilskalns (aizs Nr. 1249) AZ - 3146 m.

Tāpat, pastiprināta uzmanība pievērsta NKMP norādēm kultūras pieminekļu datu bāzē⁵ par **arheoloģijas pieminekļu saglabājamām vērtībām: 1.1. Ārējais veidols ainavā, 1.2. Arheoloģiskais konteksts; arhitektūras pieminekļu saglabājamām vērtībām: 2.1. Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā, šīs norādes iekļaujot vērtējumā kā paaugstinātu rādītāju, kas pieprasa samazināt izmaiņas kultūras pieminekļa apkārtnē.**

⁵ <https://mantojums.lv>

A) VES V2 Zemes vienības, kur plānota paredzētā darbība, atrodas 0,55*- 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas/aizsardzības zonas:

* A Alternatīva: 1,1 km

Ziru pagasts, Ventspils novads

2. a,b att. Priednieku apmetne (05.09.2023.) (Baibas Ekeres foto) [Priednieku apmetne | Mantojums.lv](#)

Priednieku apmetne (vidējais - vēlais mezolīts; vēlais bronzas - agrais dzelzs laikmets), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2583, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ziru pag. pie Priedniekiem.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrslānis, 1.13. Arheoloģiskās senlietas.

Apstiprinātā aizsardzības zona (107,37 ha 500 m)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms⁶: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esošā) apkārtnes raksturīgā ainava; 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā; 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota); **1.6. Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem; 1.7. Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

Secinājumi: VES V2 ietekme maza (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenozīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 0 - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	5*
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2*
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - fortifikācijas elementi, reljefs	3*

A Alternatīva: Priednieku apmetnes aizsargjoslai tuvākā turbīna V-2_1, V-2_10, V-2_11, V-2_12 atrodas 1,2 km* (**Piezīme.** Šeit un turpmāk teksta sadaļā "Secinājumi" norādītie attāluma km no pieminekļa aizsargjoslas līdz turbīnām iegūti izmantojot NKMP aizsargjoslu kartē esošo attāluma mērījuma rīku) attālumā un tālāk DRR virzienā no pieminekļa, VES fonu papildina V-2_9, V-2_15, V-2_14 un citas turbīnas (IVN 10. pielikums vizualizācija - 28. att.). Skatu punktā uz DR no apmetnes atrodas vislielākais izvietoto turbīnu skaits, skatu uz tām daļēji aizsedz mežs. Skatu punktā uz DA 2,5 km attālumā no apmetnes ir saskatāmas turbīnas V-2_86, V-2_87, V-2_88, V-2_93, V-2_92, V-2_91 (IVN 10. pielikums vizualizācija - 25. att.). Apmetne atrodas līdzenā vietā, koku

⁶ Arheoloģisko pieminekļu uzturēšanas režīms un saimnieciskās darbības ierobežojumi.pdf (31.12.2022)

pušurī. Virzienā uz Z no pieminekļa ZR – ZA ainavā saskatāma šķērsojošās gaisvadu elektropārvades 330kV augstsprieguma līnija ar balstiem. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu neliela. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem, senvietas apmeklētāju takās neiekļaut skatu punktus uz turbīnām, vērā ņemams ir koku augšanas faktors, kas samazinās citu turbīnu redzamību.

B Alternatīva: iekļauj A alternatīvas secinājumus.

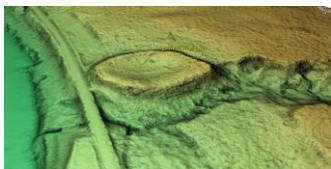
No Piednieku apmetnes apstiprinātās teritorijas DA, D virzienā 11,5 km attālumā sākotnējā plānā turbīnu V-2_67, V-2_68, V-2_74, V-2_72, V-2_79, V-2_78 būve ir atcelta (IVN 10. pielikums A alternatīva vizualizācija - 12.2., 25., 27. att.), šo turbīnu ietekme arī pirms būves atcelšanas uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem, senvietas apmeklētāju takās neiekļaut skatu punktus uz turbīnām, vērā ņemams ir koku augšanas faktors, kas samazinās citu turbīnu redzamību.

Piltenes pagasts, Ventspils novads

Lagzdīnes pilskalns (vidējais dzelzs laikmets - vēlais dzelzs laikmets), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2532, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Piltenes pag. pie Kalniem. Lagzdīnes pilskalnu pirmo reizi zinātniskā literatūrā 1868. gadā minējis mācītājs un novadpētnieks Ernsts Augusts fon Raizons (*Ernst August von Raison*), kurš pats to gan nav apmeklējis. 1869. gadā pilskalnu Ventas labajā krastā uz ziemeļiem no Abavas esošo pilskalnu sarakstā iekļāva ievērojamākais 19. gs. Latvijas pilskalnu apzinātājs Augusts Bīlenšteins (*August Bielenstein*), kurš arī to nav apmeklējis, bet, spriežot pēc iekavās atzīmētās piezīmes, pieļāvis iespēju, ka tā ir zviedru skanst. 1922. gadā pilskalnu apmeklēja un uzmēroja, bet 1923. gadā aprakstu publicēja Latvijas pilskalnu apzinātājs Ernests Brastiņš atzīmējot, ka “pilskalna plakumā ir iekopta druva” un piebraucamais ceļš uz to pārracis pilskalna valni tā ziemeļu pusē. E. Brastiņš pilskalnu saista ar 1253. gada kuršu zemju dalīšanas dokumentos minēto vietu *Lesseden*, kas vēlākos dokumentos no 1280. gada saukta *Laxdien*. 1948. gada pavasarī pilskalnu apsekoja toreizējā Centrālā Valsts vēsturiskā muzeja līdzstrādnieks Kārlis Rozītis, kurš atzīmē, ka pilskalna virsma arta līdz 1940. gadam. 1964. gada apsekojumā arheologs Ēvalds Mugurēvičs norādījis uz plašo apmetni ziemeļos un rietumos no pilskalna. Viņa vadībā, nolūkā precizēt kultūrlāņa raksturu, 1967. gadā pilskalna plakuma rietumu pusē izrakts pārbaudes šurfs.

Lagzdīnes pilskalns ierīkots stratēģiski izdevīgā, bet gandrīz līdzenā vietā Ventas upes līkumā, kur t. s. Pilsvalks ietek Ventā, un no kurienes paveras plašs skats gan uz Ventas augštecī, gan lejtecī. Vienīgo no dabas daļēji aizsargāto nogāzi veido nogāze pret Pilsvalku. Citur pilskalna nogāzes stāvinātas, bet plakumu aizsargā to aptverošs valnis, kas austrumu daļā sasniedz 6 m augstumu. Plakums ovālas formas, iedobs, ap 50 x 70 m liels. 2003. gadā pilskalnā veikti sakopšanas darbi – plakums un nogāzes attīrītas no krūmiem, bet tā nogāzē pret autoceļu izveidotas vieglas konstrukcijas koka kāpnes, novietots kokā veidots uzraksts “Lagzdenes pilskalns” un izveidota koka skatu platforma uz Ventu. Lagzdīnes pilskalns arheoloģiski nebija pētīts. Vienīgā informācija par iespējamo pilskalna apdzīvotības laiku iegūstama no 1967. gadā arheologa Ē. Mugurēviča vadībā veiktā pārbaudes šurfa un atsevišķiem savrupatradumiem. Spriežot pēc gan šurfā atrastajām, gan citur kurmju rakumos atrastajām trauku lauskām pilskalna apdzīvotības sākumi attiecināmi uz 1. gadu tūkstoša pirmo pusi, bet intensīvāk tas apdzīvots 11.–13. gs. Uz pēdējo apdzīvotības periodu varētu attiecināt arī 2004. gadā arheologa Armanda Vijupa atrasto bronzas jostas sprādzes fragmentu un dzelzs makšķerāķi. Uz rietumiem un ziemeļiem no pilskalna atradusies apmetne. 2016. gadā fiksēts, ka apmetnes daļu uz ziemeļiem no pilskalna vairāk nekā 400 m² platībā postījušas mežacūkas un arī mantrači. 2019. gadā ap 30 m uz ziemeļrietumiem no pilskalna līdz 80 m garumā gar autoceļa grāvi atrastas vairākas apmetnās, gludās un agrās ripas keramikas lauskas, dzelzs sārņi un krami ar apstrādes pēdām. Pilskalnam tuvākie senkapi atrodas nedaudz tālāk par 1 km uz dienvidiem, pie Dzīkļu mājām. Spriežot pēc 20. gs. sākumā šeit atrastajiem savrupatradumiem, starp kuriem atzīmējamas bronzas rotadata, kaklariņķis un spirālaproce, tie datējami ar vidējā dzelzs laikmeta beigām un vēlo dzelzs laikmetu un tajos apbedītos var identificēt ar atsevišķu Baltijas jūras somu grupu, iespējams, ar Indriķa Livonijas hronikā (*Henrici Cronicon Lyvoniae*, 1225–1227) pieminētajiem vendiem. Pieļaujams, ka šī pati sentauta apdzīvojusi arī Lagzdīnes pilskalnu un to tā stratēģiskā izvietojuma dēļ apmeklējuši arī skandināvu ieceļotāji (Asaris, Lagzdīnes pilskalns, 2023).

3. att. Lagzdīnes pilskalns (Lagzdīnes pilskalns, 2025)

Lagzdīnes pilskalns ir pēdējā apcietinātā vieta uz ērta ūdens ceļa, kāds ir Venta. Šai rajonā viņš ir par Ventu valdošs, jo no pilskalna atklājas plašas izredzes uz Ventas ūdeņiem augšup un lejup (Lagzdīnes pilskalns, 2025). Līdzšinējie arheoloģiskie pētījumi norāda, ka pilskalna apdzīvotība saistāma gan ar mūsu ēras sākumu, gan arī 11.-13. gs. 2024. gadā arheologu Armanda Vijupa un Kaspara Markusa Molla vadībā pilskalnā uzsākti līdz šim plašākie arheoloģiskie izrakumi, kurus plānots turpināt arī 2025. gadā (Latvijas Arheologu biedrība, 2025).

4. a,b,c att. Lagzdīnes pilskalns (2023.;2024.) (Baibas Ekeres foto) Lagzdīnes pilskalns | Mantojums.lv

NKMP - Saglabājamās vērtības: Ārējais veidols ainavā, kultūras pieminekļa apkārtnē raksturīgā vēsturiskā plānojuma struktūra. Arheoloģiskais konteksts, kultūras pieminekļa apkārtnes raksturīgā ainava. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. Nemateriālās liecības, raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa. Fortifikācijas (aizsardzības) sistēmas, reljefs, kultūrlānis, arheoloģiskās senlietas. Apstiprinātā aizsardzības zona (94,61 ha 500 m) (06.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama: 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekštelpās esoša) apkārtnes raksturīgā ainava; 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā; 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota); 1.6. Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem; 1.7. Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

Lagzdīnes pilskalns atrodas Ventas upes labajā krastā, jau kopš 20. gs. 30. gadiem ieguvis lielu popularitāti tūrisma ceļvežos, ir brīvi pieejams, labiekārtots, ar ainavām uz Ventas ieleju, ērti sasniedzams autoceļu maršrutos Ventspils-Kuldīga (P 108), Ventspils-Piltene-Zlēkas (P 122), šķērsojot tiltu pār Ventas upi (P123) pie Zlēkām, papildinājumā apmeklējot pievilcīgus pilskalnam netālu esošos tūrisma objektus Zlēkās un Piltēnē. Apmeklētāju plūsmu papildina šajā posmā meandru bagātās Ventas upes ūdenstūristi. Pilskalns ir nozīmīgs Piltenes un Zlēku pagastu kultūrvides identitātei, iekļauts Ventspils novada ainaviski vērtīgā Piltenes pagastā, teritorijā ap Ventas pie Lagzdīnes pilskalnu (Ventspils novada teritorijas plānojums, 2016). Skats uz Ventu no Lagzdīnes pilskalna ir noteikts kā ainaviski vērtīga teritorija, būtiski ir veidot lokālus maršrutus pa senajiem satiksmes ceļiem Ventas ainavas vizuālo, dabas un kultūrvēsturisko vērtību baudīšanai. Pieminekļa apkārtnē koncentrējies liels skaits vēsturiski augstvērtīgu ainavas elementu, ir nepieciešamība ierobežot vēja parku vai citu lielmēroga industriālu objektu izbūvi ainavas telpā (Zariņa et al., 2020). Īpašu zinātniskās vērtības akcentu šai senvietai piešķir nominācija - Latvijas arheologu biedrība, kura par 2025. gada arheoloģisko pieminekli ir izvēlējusies valsts nozīmes kultūras pieminekli - Lagzdīnes pilskalnu (Latvijas arheologu biedrība, 2025).

Secinājumi: VES V2 ietekme maza A Alternatīva (5 - 11 punkti), VES V2 ietekme vidēja B Alternatīva (12 – 18 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
30 - 15 B Alternatīva	3
15 - 5 A Alternatīva	2

Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
30 - 10 B Alternatīva	2
10 - 1 A Alternatīva	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas rotors/spārnu augšdaļa	3
Turbīnas spārnu neliela augšdaļa	2
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 0 - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	5*
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: **Lagzdīnes pilskalns** aizsargjoslai tuvākā turbīna V-2_91 atrodas 1,5 km attālumā DR virzienā no pieminekļa. Nedaudz tālāk atrodas citas tuvākās turbīnas V-2_92, V-2_93 V-2_88 V-2_87 V-2_86, tālāk fonā saskatāmas arī turbīnas V-2_85, V-2_84, V-2_17, vēl tālāk (IVN 10. pielikums vizualizācija - 2. att.). Skatu uz šīm turbīnām aizsedz Ventas upes kreisajā krastā esošais mežs, saskatāms tikai V2 – 87 turbīnas rotors un turbīnas V-2_91 pati augšējā spārnu daļa. Tāpat vērā ņemams ir koku augšanas faktors, kas samazinās citu turbīnu redzamību. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem, kā rezultātā tiek samazina VES V2 ietekmi uz pieminekļa ainavu no vidējas uz mazu. Pilskalns apmeklētāju takās neiekļaut skatu punktus uz turbīnām, vērā ņemams ir koku augšanas faktors, kas samazinās citu turbīnu redzamību.

B Alternatīva: Papildu A alternatīvas secinājumiem, D virzienā 6,8 km attālumā no pilskalns saskatāmas turbīnas V-2_67, V-2_68 (IVN 10. pielikums vizualizācija - 1. att.) Pilskalns atrodas Ventas upes krastā mežainā apvidū uz neliela paaugstinājuma, skatam paveras ainavu koridori upes ielejas līkumā uz abām pusēm. VES V2 ietekme šī valsts nozīmes arheoloģijas pieminekļa Nr. 2532 apkārtnē ir īpaši paaugstināta, ņemot vērā turbīnu izvietojuma blīvumu, spārnu rotācijas augstumu un relatīvi nelielo attālumu. Papildus slodzi uz pieminekli rada pilskalnu ziemeļu - dienvidu virzienā šķērsojošā gaisvadu elektropārvades 110kV augstsprieguma līnija ar balsta stabiem, tieši tuvumā atrodas arī citi elektro un sakaru līniju pārvades stabi. Jāpiezīmē, ka pēc konsultācijām ar NKMP arheoloģijas pieminekļu ekspertiem projekta attīstītāji ir pazeminājuši sākotnējo turbīnu augstumu ar mērķi samazināt VES vizuālo ietekmi uz pilskalns uztveri. Vizualizācija veikta zemas veģetācijas periodā, savukārt, augstas veģetācijas periodā koku lapotne radīs papildus efektu samazinot VES redzamību. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir vidēja. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem, pilskalns apmeklētāju takās neiekļaut skatu punktus uz turbīnām, vērā ņemams ir koku augšanas faktors, kas samazinās citu turbīnu redzamību.

Zlēku pagasts, Ventspils novads

5. att. **Dzikļu senkapi** (21.05.2019) (Baibas Ekeres foto) [Dzikļu senkapi](#) | [Mantojums.lv](#)

Dzikļu senkapi (vidējais dzelzs laikmets), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2591, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Zlēku pag., Ventspils nov., Zlēku pag. pie Dzikļiem, arheoloģiskie izrakumi nav veikti.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs 1.11. Apbedījumu struktūra 1.12. Apbedījumu inventārs 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Apstiprinātā aizsardzības zona (83,8 ha 500 m) (06.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esoša) **apkārtnes raksturīgā ainava**; 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā; 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota); 1.6. Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem; **1.7. Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

Secinājumi: VES V2 maza ietekme (5 – 11 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas, bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 0 - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	5*
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - fortifikācijas elementi, reljefs	3

Alternatīva A: **Dzikļu senkapu** aizsargjoslai tuvākā turbīna V-2_91 **1,3 km** attālumā R virzienā no pieminekļa. Nedaudz tālāk atrodas turbīnas V-2_92, V-2_93, V-2_84, V-2_88, V-2_87, V-2_86. Piemineklis atrodas Ventas upes labajā krastā, koku pudurī, Ventas kreisajā krastā iepretī piemineklim ir mežs, dažviet saskatāmas tikai turbīnu spārnu virsotnes, paredzams, ka augstas veģetācijas periodā turbīnu redzamību aizsegs koku lapotne (IVN 10. pielikums vizualizācija - 14. att.). VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem, pilskalna apmeklētāju takās neiekļaut skatu punktus uz turbīnām, vērā ņemams ir koku augšanas faktors, kas samazinās citu turbīnu redzamību.

Alternatīva B: No **Dzikļu senkapu** apstiprinātās teritorijas D, DR virzienā 6,5 km attālumā sākotnējā plānā turbīnu V-2_67, V-2_68, V-2_74, V-2_72, V-2_79, V-2_78 būve ir atcelta (IVN 10. pielikums A alternatīva vizualizācija - 14. att.), šo turbīnu ietekme arī pirms būves atcelšanas uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem, senvietas apmeklētāju takās neiekļaut skatu punktus uz turbīnām, vērā ņemams ir koku augšanas faktors, kas samazinās citu turbīnu redzamību.

6. a, b att. **Jāņkalna viduslaiku kapsēta** (viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2597, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Zlēku pag., Ventspils nov., Zlēku pag. pie Pankšciema Puniem. (02.06.2023) (Baibas Ekeres foto)
[Jāņkalna viduslaiku kapsēta](#) | [Mantojums.lv](#)

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs 1.11. Apbedījumu struktūra 1.12. Apbedījumu inventārs 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Apstiprinātā aizsardzības zona (84,79 ha 500 m) 06.03.2023

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esoša) **apkārtnes raksturīgā ainava**; 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā; 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota); **1.6.**

Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem; 1.7. Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 0 - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	5*
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - fortifikācijas elementi, reljefs	3*

A Alternatīva: **Jāņkalna viduslaiku kapsētas** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_91 atrodas **1,1 km** attālumā ZR virzienā no pieminekļa. Nedaudz tālāk atrodas turbīnas V-2_92, V-2_93, V-2_84, V-2_88, V-2_87, V-2_86. Piemineklis atrodas Ventas upes kreisajā krastā, skatu uz VES turbīnām ZR un D virzienā aizsedz mežs, dažviet saskatāmas tikai turbīnu spārnu virsotnes, paredzams, ka augstas veģetācijas periodā skatu uz turbīnām aizsegs koku lapotne.

VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: Papildus A alternatīvas secinājumiem, Jāņkalna viduslaiku kapsētas apstiprinātās teritorijas D, DR virzienā 5,3 km attālumā sākotnējā plānā turbīnu V-2_67, V-2_68, V-2_74, V-2_72, V-2_79, V-2_78 būve ir atcelta, šo turbīnu ietekme arī pirms būves atcelšanas uz pieminekļa ainavu nav saskatāma.

VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

7. att. **Pasilciema senkapi** (vēlais dzelzs laikmets – viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2589, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Zlēku pag., Ventspils nov., Zlēku pag. Pasilciema kapsētā (21.05.2019) Baibas Ekeres foto) [Pasilciema senkapi | Mantojums.lv](http://Pasilciema.senkapi.lv)

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas.

Apstiprinātā aizsardzības zona (92,37 ha 500 m) (06.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esošā) **apkārtnes raksturīgā ainava**; 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā; 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota); **1.6. Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem; 1.7. Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

Secinājumi: VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji		
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*		
5 - 0	1	
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)		
10 - 1	1	
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms		
Turbīnas saskatāmas, bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1	
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa		
Atrodas 0 - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	5*	
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:		
reģionālās nozīmes	2	
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:		
Arheoloģija	2	

A Alternatīva: **Pasilciema senkapu** aizsargjoslai virzienā uz ZZR no pieminekļa 2,78 km attālumā atrodas turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93, V-2_84, V-2_85, V-2_88, V-2_87, V-2_86. Piemineklis atrodas Ventas upes kreisajā krastā, skatu uz VES turbīnām ZR un D virzienā aizsedz mežs, dažviet saskatāmas tikai turbīnu spārnu virsotnes, paredzams, ka augstas veģetācijas periodā aizsegs koku lapotne.

VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: Papildus A alternatīvai, **Pasilciema senkapu** aizsargjoslai tuvākā turbīna V-2_67 atrodas **2,65 km** attālumā D virzienā no pieminekļa. Nedaudz tālāk atrodas turbīna V-2_68.

VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

8. att. **Pabērzkalna senkapi** (vēlais dzelzs laikmets), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2593, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Zlēku pag., Ventspils nov., Zlēku pag. pie Jaunbērzkalniem un Priedniekiem. (21.05.2019) (Baibas Ekeres foto) [Pabērzkalna senkapi | Mantojums.lv](#)

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija **1.2. Arheoloģiskais konteksts**, 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Apstiprinātā aizsardzības zona (88,25 ha 500 m) (06.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esošā) **apkārtnes raksturīgā ainava**; 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā; 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota); **1.6. Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem; 1.7. Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

Secinājumi: VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji		
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā		
15 - 5 B Alternatīva		2
5 - 0 A Alternatīva		1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)		

30 - 10	2
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas rotors/spārnu augšdaļa B Alternatīva	3
Turbīnas spārnu neliela augšdaļa A Alternatīva	2
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 0 - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	5
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: **Pabērzkalna senkapu** aizsargjoslai virzienā uz ZZR no pieminekļa 3,5 km attālumā atrodas turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93, V-2_84, V-2_85, V-2_88, V-2_87, V-2_86 saskatāmas rotoru virsējās daļas. Piemineklis atrodas Ventas upes labajā krastā, skatu uz VES turbīnām ZR aizsedz mežs, dažviet saskatāmas tikai turbīnu spārnu virsotnes, papildus saskatāma šķērsojošā gaisvadu elektropārvades 110kV augstsprieguma līnija ar balsta stabiem (IVN 10. pielikums A alternatīva vizualizācija - 24. att.).

VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: ietverot, A alternatīvas secinājumus, Pabērzkalna senkapu aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_67, V-2_68 atrodas 1,95 – 2,1 km attālumā DDR virzienā no pieminekļa, saskatāmi turbīnu rotoru. Nedaudz tālāk atrodas turbīna, attālāk turbīnas V-2_74. V-2_72 nav saskatāmas. (IVN 10. pielikums vizualizācija - 16., 20., 24. att.).

VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

9. a att. Ieplaka – plakums starp abiem Pabērzkalna vaļņiem (2017) (Andreja Vaska foto); 9. b, c att. Pabērzkalns - pilskalns ar apmetni (2019) (Baibas Ekeres foto) [Pabērzkalns - pilskalns ar apmetni | Mantojums.lv](#)

Pabērzkalns - pilskalns ar apmetni (vēlais dzelzs laikmets), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2594, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Zlēku pag., Ventspils nov., Zlēku pag. pie Jaunbērzkalniem un Priedniekiem. Pilskalnam neraksturīgs reljefs, ko veido divi paralēli vaļņi – lielākais austrumu pusē ir ap 5 m augsts, ap 120 m garš un ap 50 m plats, bet mazākais rietumu pusē – 3,5 m augsts, ap 100 m garš un ap 25 m plats. Plakumā kultūrslānis bija 0,6 m biezs ar virszemes celtnu paliekām, kas iezīmējās kā tumšāki četrstūrīgi plankumi. Atklāja arī piecus akmeņu pavadus, kas bija 1–1,5 m lieli un izveidoti 0,3–1,3 m dziļās bedrēs ar lēzenām malām. Pilskalnam pieslēdzas Priednieku apmetne, kas 9.–13. gs. sākumā varēja būt ap 2 ha liela, bet vēlāk tās lielākā daļa noskalota. Var pieņemt, ka te atradusies pils ar tai atbilstošu senpilsētu. Spriežot pēc savrupatradumiem, 9.–10. gs. ugunsgrābi atradušies senpilsētas noskalotajā daļā. Vēlāk, 11.–14. gs., par šī kompleksa iedzīvotāju apbedīšanas vietu var uzskatīt Ventas pretējā krastā esošo **Pasilciema kapulauku**. Tā kā gan apmetnē, gan pilskalnā atrastas skandināviskas senlietas no vikingu laika, iespējams, ka īpatnējie nocietinājumi radušies skandināvu ietekmē (Vasks, Pabērzkalna pilskalns, 2023).

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija, 1.1. Ārējais veidols ainavā, 1.2. Arheoloģiskais konteksts, 1.3. Nemateriālās liecības, 1.8. Fortifikācijas elementi (nocietinājumu vaļņi, grāvji, u.c.), 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrslānis 1.12. Apbedījumu inventārs 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Apstiprinātā aizsardzības zona (98,08 ha 500 m) (06.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esoša) **apkārtnes raksturīgā ainava;** 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā; 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota); 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem;** 1.7. **Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

Secinājumi: VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti), A Alternatīva, VES V2 ietekme vidēja (12 – 18 punkti), B Alternatīva

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā	
15 - 5	2
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
30 - 10 B Alternatīva 10 – 5 A Alternatīva	2
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas rotors/spārnu augšdaļa B Alternatīva	3
Turbīnas spārnu neliela augšdaļa A Alternatīva	2
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 0 - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	5*
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A Alternatīva: **Pabērzkalna - pilskalns ar apmetni aizsargjoslai** virzienā uz ZZR no pieminekļa 3,5 km attālumā atrodas turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93, V-2_84, V-2_85, V-2_88, V-2_87, V-2_86 saskatāmas rotoru virsējās daļas. Piemineklis atrodas Ventas upes labajā krastā, skatu uz VES turbīnām ZR aizsedz mežs, dažviet saskatāmas tikai turbīnu spārnu virsotnes, papildus saskatāma šķērsojošā gaisvadu elektropārvades 110kV augstsprieguma līnija ar balsta stabiem (IVN 10. pielikums A alternatīva vizualizācija - 24. att.). VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: (iekļauj A alternatīvas secinājumus) **Pabērzkalna - pilskalns ar apmetni aizsargjoslai** tuvākās turbīnas V-2_67, V-2_68 atrodas 1,95 – 2,1 km attālumā DDR virzienā no pieminekļa, saskatāmi turbīnu rotoru. Nedaudz tālāk atrodas turbīna, attālāk turbīnas V-2_74. V-2_72 nav saskatāmas. Pilskalns atrodas Ventas upes labajā krastā, skatu uz VES turbīnām ZR un D virzienā aizsedz mežs, dažviet saskatāmas tikai turbīnu spārnu virsotnes, papildus saskatāma šķērsojošā gaisvadu elektropārvades 110kV augstsprieguma līnija ar balsta stabiem (IVN 10. pielikums vizualizācija - 16., 20., 24. att.).

VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu vidēja. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

10. att. **Gaisiņu senkapi (viduslaiki)**, reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2592, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Zlēku pag., pie Gaisiņiem un bij. pārceltuves. (2019) (Baibas Ekeres foto) [Gaisiņu senkapi | Mantojums.lv](#)

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija, 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Apstiprinātā aizsardzības zona (84,49 ha 500 m) (06.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esoša) apkārtnes raksturīgā ainava; 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā; 1.5. Pieklūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota); 1.6. Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem; 1.7. Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.

Secinājumi: VES ietekme vidēja (12 – 18 punkti), A Alternatīva, B Alternatīva

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
30 - 15	3
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
30 - 10	2
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas balsta daļa/ rotors/spārni	5
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 0 - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas B Alternatīva	5
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas A Alternatīva	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija reljefs	3

A Alternatīva: **Gaisiņu senkapu** aizsargjoslai virzienā uz ZR no pieminekļa 5,75 km attālumā atrodas turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93, V-2_88, V-2_86, V-2_87, V-2_85, V-2_84, V-2_13, V-2_12 Ventas upes ainavas fonā saskatāmas rotoru daļas (IVN 10. pielikums vizualizācija - 8. att.). VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu vidēja. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: papildus A alternatīvai **Gaisiņu senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_67, V-2_68 atrodas 1,8 km attālumā DR virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas Ventas upes labajā krastā, saskatāmas turbīnas ar rotoriem, tālāk 4,8 km attālumā - turbīnas V-2_74. V-2_72, saskatāmas turbīnas ar rotoriem, to augšējā daļa, priekšplānā atrodas tilta pār Ventas upi konstrukcijas (IVN 10. pielikums vizualizācija - 7. att.).

VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu vidēja. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

11. a, b, c, d att. Valleskalns – pilskalns (2023., 2020.) (Baibas Ekeres foto) [Valleskalns - pilskalns | Mantojums.lv](http://Valleskalns-pilskalns.Mantojums.lv)

Valleskalns – pilskalns (jaunie laiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2599, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Zlēku pag., pie Raganas upes ietekas Ventā. Pēc arheologu hipotēzēm, šī senvieta ir fortifikācijas būve, saistīta ar krievu – franču kara darbību 1812. gadā.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija, **1.1. Ārējais veidols ainavā**, 1.8. Fortifikācijas elementi (nocietinājumu vaļņi, grāvji, u.c.), 1.9. Reljefs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Apstiprinātā aizsardzības zona (114,66 ha 500 m) (06.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esoša) apkārtnes raksturīgā ainava; 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā; 1.5. Pieklūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota); 1.6.

Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem; 1.7. Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.

12. a,b,c d att. Ainavas pie tilta pār Ventas upi Zlēku - Ugāles autoceļa (P123) posmā (11.08.2025) (autora foto)

13.e att. Skats uz Valleskalnu- pilskalnu pie tilta pār Ventas upi Zlēku - Ugāles autoceļa (P123) posmā (11.08.2025) (autora foto)

Secinājumi: VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti), A Alternatīva, VES V2 ietekme vidēja (12 – 18 punkti), B Alternatīva

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
30 - 15	3
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
30 - 10	2
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	2
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 0 - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas B Alternatīva	5
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas A Alternatīva	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: **Valleskalna – pilskalna** aizsargjoslai virzienā uz ZR no pieminekļa 6,05 km attālumā atrodas turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93, V-2_88, V-2_86, V-2_87, ainavu papildina tilta pār Ventas upi konstrukcijas. Ventas upes meandru ainavas fonā praktiski nav saskatāmas rotoru daļas (IVN 10. pielikums vizualizācija - 8. att.). Virzienā uz A DA ainavā ienāk sakaru torņu un elektropārvades līniju balsti (12.att.). VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Valleskalna – pilskalna** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67, atrodas 1,29 km attālumā DRR virzienā no pieminekļa. Pilskalns atrodas Ventas upes labajā krastā, saskatāmas turbīnas ar rotoriem Tālāk 4,5 km attālumā - turbīnas V-2_74. V-2_72, saskatāmas turbīnas ar rotoriem, virzienā uz Z ainavu papildina tilta pār Ventas upi konstrukcijas. (IVN 10. pielikums vizualizācija - 7. att.). Papildus A alternatīvas secinājumi.

VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu vidēja. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Ēdoles pagasts, Kuldīgas novads

14. att. **Struju senkapi** (viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1219, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Ēdoles pag., pie Strujām. (2019) (Janas Mikuļskas foto) [Struju senkapi](#) | [Mantojums.lv](#)

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija, 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Apstiprinātā aizsardzības zona (82,38 ha 500 m) 06.03.2023

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esošā) **apkārtnes raksturīgā ainava**; 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā; 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota); 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem**; 1.7. **Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

Secinājumi: VES ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti), A Alternatīva, B Alternatīva

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas A Alternatīva B Alternatīva	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 0 - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas B Alternatīva	5*
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas A Alternatīva	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2*
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3*

A Alternatīva: **Struju senkapu** aizsargjoslai tuvāko turbīnu V-2_74, V-2_72, V-2_78, V-2_67, V-2_68 būves atcelšana izslēdz VES V2 vizuālo ietekmi uz pieminekli un atceļ pastiprināto arheoloģijas uzraudzību šīs senvietas tuvumā, kas saistītas ar augšminēto turbīnu būvdarbiem (IVN 10. pielikums A alternatīva vizualizācija - 17. 1., 17. 2. att.). Turbīnas V-2_43, V-2_42, V-2_45, V-2_41, V-2_40 atrodas 6,8 km attālumā ZR virzienā no pieminekļa VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav novērojama. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Struju senkapu aizsargjoslai tuvākā turbīna V-2_74 atrodas 0,55 km attālumā, turbīna V-2_72 - 1,5 km attālumā DDR virzienā no pieminekļa (IVN 10. pielikums vizualizācija - 17. 1. att.). Turbīnas V-2_67, V-2_68 atrodas 1,37 km attālumā ZA virzienā (IVN 10. pielikums vizualizācija - 17. 1. att.). Senvieta atrodas mežā, iespējams saskatīt turbīnu augšējos spārnus.

VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu vidēja. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem. Ņemot vērā senvietas nelielo attālumu no turbīnām, nepieciešama pastiprināta uzraudzība zemes rakšanas darbu laikā ar mērķi identificēt līdz šim nezināmos senlietu savrupatradumus senvietas tuvumā un attiecīgi, kā to paredz normatīvie akti, rīkoties to aizsardzībai.

Ziru pagasts, Ventspils novads

15. att. Sises apmetne (02.06.2023.) (Baibas Ekeres foto) [Sises apmetne](#) | [Mantojums.lv](#)

Sises apmetne (vēlais mezolīts - agrais neolīts), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2585, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ziru pag. Sisē Užavas upes krastā, viena no pirmajām mezolīta – neolīta apmetnēm Kurzemes rietumu piekrastē

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija, **1.2. Arheoloģiskais konteksts**, 1.9. Reljefs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Apstiprinātā aizsardzības zona (100,34 ha 500 m)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms⁷: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekštelpās esoša) apkārtnes raksturīgā ainava; 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem.** 1.7. **Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

16. att. **Sises senkapi** (vēlais dzelzs laikmets – viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2586, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ziru pag. Sisē Užavas upes krastā. (2018) (Baibas Ekeres foto) [Sises senkapi](#) | [Mantojums.lv](#)

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija, **1.2. Arheoloģiskais konteksts**, 1.9. Reljefs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Apstiprinātā aizsardzības zona (100,34 ha 500 m)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekštelpās esoša) **apkārtnes raksturīgā ainava.** 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem.** 1.7. **Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

⁷ Arheoloģisko pieminekļu uzturēšanas režīms un saimnieciskās darbības ierobežojumi.pdf (31.12.2022)

17. att. **Ratnieku senkapi** (viduslaiki), vietējās nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2584, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ziru pag. Ratnieku kapsētā. (2021) (Baibas Ekeres foto) [Ratnieku senkapi | Mantojums.lv](#)

Te 1964. gadā atrasts aļņa kaula duncis ar iegravētu ziemeļbrieža attēlu, kas atzīstams par vienu no senākajiem tēlotājas mākslas paraugiem Baltijas jūras austrumu piekrastē.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija, 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Apstiprinātā aizsardzības zona (88,37 ha 500 m) (06.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esoša) **apkārtnes raksturīgā ainava.** 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem.** 1.7. **Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

Secinājumi: VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/bļīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenozīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 0 - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	5*
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - Arheoloģiskais konteksts, reljefs	3*

A Alternatīva: **Sises senkapu, Sises apmetnes un Ratnieku senkap.** Turbīnas V-2_21, V-2_27, V-2_30, V-2_37, V-2_40, V-2_41, atrodas 2,8 - 3 km attālumā virzienā uz A, nedaudz tālāk turbīnas V-2_20, V-2_22, V-2_32, V-2_35, V-2_36, V-2_42. Pieminekļi atrodas koku puduros, tuvumā (100 m rādiusā) atrodas gaisvadu elektropārvades 110kV 330kV augstsprieguma līnija ar balsta stabiem (15. att.), panorāmas skatā no pieminekļa uz A 1, 5 km attālumā sākas meža josla, kas nosedz lielāko daļu VES turbīnas, saskatāmas turbīnu spārnu augšējās daļas. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Sises senkapu, Sises apmetnes un Ratnieku senkapu** iekļaujot A alternatīvas secinājumus, virzienā uz DAA atrodas turbīnas V-2_79, V-2_78, V-2_72, V-2_74, V-2_67, V-2_68.

Ziru pagasta pašvaldības nozīmes kultūrvides objekti: Ziru muižas paliekas ar parku (*Gut Sirgen*), Tērandes muižas apbūve – pils (1856), klēts (19. gs.v.), kalpu māja (1889) daļēji drupās; Vendzavas muižas apbūve un parks (platība 2 ha) (19. gs. 2. p), Speķkrogs (19. gs.b.), Mazpūšji (1874., viena no vecākajām zemnieku sētām), Vendzavas muiža (daļēji sagrūvusi), Užavas polderi, Vendzavas dzirnavezers,) VES V2 tuvumā atrodas gaisvadu elektropārvades 330/110kV līnija.

B) VES V2 Zemes vienības, kur plānota paredzētā darbība, atrodas 3 – 5 km attālumā no sekojošo arheoloģijas un arhitektūras pieminekļu aizsargjoslām/ aizsardzības zonām:

Zilēku pagasts, Ventspils novads

18. att. Zlēku luterāņu baznīca (2024) (Baibas Ekeres foto)

Zlēku luterāņu baznīca (1645.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6964, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Ventspils nov., Zlēku pag., Zlēkas. Baznīcā atrodas 23 valsts un reģionālās nozīmes mākslas pieminekļi. Baznīcas fasādē baroka laikmetā neparasti ir redzēt smailloka arku, daudzpakāpju kontrforsu, kas raksturīgi gotikai. Zlēku baznīca ir krāšņākais senās un ievērojamās fon Bēru dzimtas ieguldījums ar kultūras pieminekļiem bagātajā Kurzemes sakrālajā ainavā, tā ir neatņemama mūsdienu Zlēku kultūrvides sastāvdaļa, turklāt pati izteismīgākā un skaistākā, jo muižas pils un saimniecības ēkas stipri cietušas (Spārītis, 2017).

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arhitektūra 2.1. **Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā)**, 2.2. Būvmasu kārtojums, 2.4. Plānojums (kā nemaināma un visās detaļās saglabājama vērtība), 2.5. Konstruktīvā sistēma, 2.6. Konstruktīvie elementi, 2.7. Velvēti pārsegumi, 2.8. Vienkārša fasādes (fasāžu) arhitektūra, 2.11. Īpaši mākslinieciskie elementi fasādēs (portāli, arkādes, balustrādes, skulpturāli veidojumi, epitāfijas, mozaīkas, metālkalumi u.c.), 2.12. Torņi, 2.13. Jumta forma, 2.15. Jumta un torņu smailu dekoratīvie noformējuma elementi (vējrāži, krusti, gaiļi u.c.), 2.16. Jumta iesegums, 2.17. Ailu aizpildījumi, 2.18. Vitrāžas.

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: 1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama: **1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esoša) apkārtnes raksturīgā ainava** **1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā.** 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem.** 1.7. **Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

Secinājumi: VES ietekme skatu punktā no torņa maza (5 – 11 punkti) A Alternatīva, vidēja (12 – 18 punkti) B Alternatīva, skatu punktā no arhitektūras pieminekļa pamatnes ietekme nav saskatāma

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
46 - 30 B Alternatīva	5
15 - 5 A Alternatīva	2
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izklieģētība/blīvums (procentos)	
70 - 30 B Alternatīva	3
30 - 10 A Alternatīva	2
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas balsta daļa/ rotors/spārni	5
Turbīnas spārnu neliela augšdaļa	2
Turbīnas nav saredzamas skatā no arhitektūras pamatnes	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 3 - 5 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: **Zlēku luterāņu baznīcas** aizsargjoslai virzienā uz ZR no pieminekļa 6,3 km attālumā atrodas turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93, V-2_84, V-2_85, V-2_88, V-2_87, V-2_86 (IVN 10. pielikums vizualizācija - 8. att.). Skatu punktā no baznīcas torņa ZR virziena panorāmā VES V2 ietekme vidēja – maza.

B Alternatīva: **Zlēku luterāņu baznīcas** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_67, V-2_68 atrodas 4,3 – 4,5 km attālumā DR virzienā no pieminekļa. Arhitektūras pieminekli ieskauj koku stādījumi, gruntsgabala virsmas līmenī

ietekme nav novērojama. Skatu punktā no baznīcas torņa R ZR virziena panorāmā VES V2 ietekme vidēja (IVN 10. pielikums vizualizācija – 7., 8., 19., 22. att.). VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu gruntsgabala virsmas līmenī maza. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Zlēku pilskalns- kulta vieta (vēlais dzelzs laikmets), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2601, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventpils nov., Zlēku pag., Zlēkas. Uztādīts memoriāls II pasaules kara traģisko notikumu piemiņai.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija **1.1. Ārējais veidols ainavā, 1.2. Arheoloģiskais konteksts, 1.8. Fortifikācijas elementi** (nocietinājumu vaļņi, grāvji, u.c.), 1.9. Reljefs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V 2 ietekme maza (5 – 11 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
15 - 5	2
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
30 - 10	2
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas spārnu neliela augšdaļa	2
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 3 - 5 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A Alternatīva: **Zlēku pilskalns- kulta vietas** aizsargjoslai virzienā uz ZR no pieminekļa 6,3 km attālumā atrodas turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93, V-2_84, V-2_85, V-2_88, V-2_87, V-2_86. VES V2 ietekme uz pieminekļu ainavu maza. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: iekļaujot A alternatīvas secinājumus, **Zlēku pilskalns- kulta vietas** aizsargjoslai tuvākā turbīna V-2_67, V-2_68 atrodas 3,4 – 3,6 km attālumā DR virzienā no pieminekļa. Arheoloģijas pieminekļi atrodas koku puduros, kurus šķērso autoceļš V1309, ietekme neliela, nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros veidot koku stādījumus. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu maza.

19. att. Zlēku Karātavu kalns – pilskalns (02.06.2023) (Baibas Ekeres foto) [Zlēku Karātavu kalns - pilskalns | Mantojums.lv](#)

Zlēku Karātavu kalns – pilskalns (vēlais dzelzs laikmets – viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2600, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventpils nov., Zlēku pag., Zlēkas. Pilskalns plakums postīts II pasaules karā izrokot ierakumus. Mūsdienās izveidots atpūtas parks ar pastaigu takām un vides instalācijām.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija **1.1. Ārējais veidols ainavā, 1.2. Arheoloģiskais konteksts, 1.3. Nemateriālās liecības, 1.8. Fortifikācijas elementi** (nocietinājumu vaļņi, grāvji, u.c.), 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrslānis, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme nav novērojama (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	

15 - 5	2
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
30 - 10	2
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 3 - 5 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: **Zlēku Karātavu kalna – pilskalna** aizsargjoslai virzienā uz ZR no pieminekļa 6,3 km attālumā atrodas turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93, V-2_84, V-2_85, V-2_88, V-2_87, V-2_86. VES V2 ietekme uz pieminekļu ainavu nav novērojama. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: abu arheoloģijas pieminekļu - **Zlēku Karātavu kalna – pilskalna** aizsargjoslai tuvākā turbīna V-2_67, V-2_68 atrodas **3,4 – 3,6 km** attālumā DR virzienā no pieminekļa. Virzienā uz ZR no pieminekļa **5,3 km** attālumā atrodas turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93, V-2_84, V-2_85, V-2_88, V-2_87, V-2_86 (IVN 10. pielikums vizualizācija - 7., 8. att.). Arheoloģijas piemineklis atrodas koku puduros, kurus šķērso autoceļš V1309, ietekme neliela, nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros veidot koku stādījumus. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav novērojama. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Ēčkalna senkapi (viduslaiki - jaunie laiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2590, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Zlēku pag., Ventspils nov., pie Ēčkalniem

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
30 - 15	3
15 - 5	2
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
30 - 10	2
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 3 - 5 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A Alternatīva: **Ēčkalna senkapu** aizsargjoslai virzienā uz ZR no pieminekļa 4,5 km attālumā atrodas turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93, V-2_84, V-2_85, V-2_88, V-2_87, V-2_86 (IVN 10. pielikums vizualizācija - 8. att.). Senvieta atrodas koku pudūrī blakus kokzāgētavai, skatu punktā uz DR ZR ainavu šķērso gaisvadu elektropārvades 110kV augstsprieguma līnija ar balsta stabiem, VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: iekļauj A alternatīvas secinājumus, **Ēčkalna senkapu** aizsargjoslai tuvākā turbīna V-2_67, V-2_68 atrodas 3,4 – 3,6 km attālumā DR virzienā no pieminekļa. Virzienā uz ZR no pieminekļa 4,5 km attālumā atrodas turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93, V-2_84, V-2_85, V-2_88, V-2_87, V-2_86 (IVN 10. pielikums vizualizācija - 7., 8. att.).

20. att. **Paventu pilskalns** (24.10.2019) (Baibas Ekeres foto) [Paventu pilskalns | Mantojums.lv](#)

Paventu pilskalns (vēlais dzelzs laikmets), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2598, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Zlēku pag., pie Paventām.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija, **1.1. Ārējais veidols ainavā**, 1.7. Fortifikācijas (aizsardzības) sistēmas, 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrslānis, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 3 – 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: **Paventu pilskalns** aizsargjoslai virzienā uz ZR no pieminekļa 7,92 km attālumā atrodas turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93, V-2_88, V-2_87, V-2_86, V-2_84, V-2_85. Pilskalns atrodas Ventas upes labajā krastā mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav novērojama. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Paventu pilskalns** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67, atrodas 3,75 km attālumā R virzienā no pieminekļa, tālāk šajā virzienā -6,4 km attālumā - turbīnas V-2_74. V-2_72.

Zlēku pagasta pašvaldības nozīmes kultūrvides objekti:

21. att. **Zlēku muižas pilsdrupas un parks** (11.08.2025) (autora foto)

Zlēku muižas ansamblis fon Bēru dzimtas īpašums (1561-1920) kungu māja (*Herrenhaus*) pārvaldnieka māja, doktorāts, saimniecības ēkas, parks. II pasaules karā muiža nopostīta, saglabājušās drupas. Zlēku ūdensdzirnavas (19.gs.), industriālais vēsturiskais objekts ar uzpludināto ezeru bagātina apkārtējo ainavu. Zlēku pamatskola (1796) darbojās līdz 2016. gadam. Dobkrogs (Dobēji) (19.gs.) vēsturiska ceļu tīkla infrastruktūras vieta, saistībā ar 1905. gada notikumiem, atrodas P108, P 123 krustojumā.

Gaisvadu elektropārvades 110kV līnija virzībā no Pilteni uz Kuldīgu rada ietekmi uz vidi arī ārpus pie Zlēkām Nabas ezeriem.

Padures pagasts, Kuldīgas novads

22. att. **Tigves (Tigas) pilskalns** (2019) (Janas Mikuļskas foto) [Tigves \(Tigas\) pilskalns](#) | [Mantojums.lv](#)

Tigves (Tigas) pilskalns (vēlais dzelzs laikmets), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr.1249, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Padures pag., pie Viršiem. Šī vieta minēta kā *Tygwe* 1230. un 1253. gada kuršu zemju dalīšanas dokumentos, un Tigve ietilpusi vienīgā par kuršu ķēniņu 13. gs. rakstītajos avotos nosauktā Lamekina (*rex Lammekinus, Lammechinus*) pārvaldē esošajā teritorijā. Pilskalnu apsekoja mācītājs Augusts fon Raizons (*August von Raison*) (1868), pilskalnu pētnieks Ernests Brastiņš (1922), arheologs Ēvalds Mugurēvičs (1959). Pilskalns ierīkots ap 10 m augstā savrupā paugurā zemu pļavu vidū (relatīvais augstums 43 m virs jūras līmeņa). Gar tā dienvidaustrumu nogāzi tek strauts/valks. Kalna plakums izlīdzināts, orientēts austrumu–rietumu virzienā, ap 20 x 45 m liels. Plakuma rietumu mala bijusi nocietināta ar nelielu valni, bet dienvidu nogāzē trīs metrus zem plakuma līmeņa saskatāmas terases paliekas, 1999. gadā atrastu bezripas keramikas lausku, 1 km uz dienvidrietumiem no pilskalna pie Remešu mājām 20. gs. 30. gados konstatēti savrupatradumi (Asaris, Tigves pilskalns, 2023).

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija, **1.1. Ārējais veidols ainavā, 1.2. Arheoloģiskais konteksts, 1.3. Nemateriālās liecības 1.8. Fortifikācijas elementi (nocietinājumu vaļņi, grāvji, u.c.) 1.9. Reljefs 1.10. Kultūrslānis 1.13. Arheoloģiskās senlietas.**

Apstiprinātā aizsardzības zona (91,6 ha, 500 m) (06.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama: 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekštelpās esoša) apkārtnes raksturīgā ainava; 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem. 1.7. Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izklieģētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrrodas 0 - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	5*
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A Alternatīva: **Tigves pilskalns** atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma.

B Alternatīva: **Tigves pilskalns** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67, atrodas 2,75 km attālumā Z virzienā no pieminekļa. Tālāk - turbīnas V-2_74. V-2_72 3,35 km attālumā ZR virzienā no pieminekļa. Pilskalns atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

23. att. **Tigves senkapi** (11.-15.gs.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 8920, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Padures pag., pie Tigves (Tigas) pilskalns, vecā Kuldīgas - Ventpils ceļa kreisajā pusē. (2022) (Janas Mikuļskas foto) [Tigves senkapi | Mantojums.lv](https://mantojums.lv)

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija, **1.2. Arheoloģiskais konteksts**, 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas
Apstiprinātā aizsardzības zona (2,08 ha, 100 m) 27.03.2024.

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: 1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama: 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esošā) **apkārtnes raksturīgā ainava**. 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem**. 1.7. **Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa**.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 0 - 3 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	5*
Atrodas 3 - 5 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A Alternatīva: **Tigves senkapi** atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma.

B Alternatīva: **Tigves senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67, atrodas 3,95 km attālumā Z virzienā no pieminekļa. Tālāk - turbīnas V-2_74. V-2_72 4,5 km attālumā ZR virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas mežainā apvidū VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

24. att. Pūjalgu pilskalns (24.04. 2019.) (Janas Mikuļskas foto) [Pūjalgu pilskalns | Mantojums.lv](#)

Pūjalgu pilskalns (vēlais dzelzs laikmets), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1214, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Ēdoles pag., pie Pūjalgām

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija, **1.1. Ārējais veidols ainavā, 1.2. Arheoloģiskais konteksts, 1.3. Nemateriālās liecības, 1.9. Reljefs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas**

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esošā) **apkārtnes raksturīgā ainava** (ko veido tās elementi – ceļu tīkls ar vēsturisko ieseguma veidu, stādījumi, alejas, meži, lauki, pļavas, to kontūras, raksturīgā veģetācija, vēsturiski raksturīgā apbūve, vēsturiskais labiekārtojuma raksturs, vēsturiskas inženierbūves). 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem.** 1.7. **Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

23. att. Pūjalgu Baznīcas kalns - kulta vieta (2019) (Janas Mikuļskas foto) [Pūjalgu Baznīcas kalns - kulta vieta | Mantojums.lv](#)

Pūjalgu Baznīcas kalns - kulta vieta (vēlais dzelzs laikmets), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1215, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Ēdoles pag., pie Pūjalgu pilskalna.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija **1.1. Ārējais veidols ainavā, 1.2. Arheoloģiskais konteksts, 1.3. Nemateriālās liecības, 1.9. Reljefs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas.**

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esošā) **apkārtnes raksturīgā ainava.** 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem.** 1.7. **Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 3 - 5 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	3*
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2*

Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2*
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A Alternatīva: blakus esošo arheoloģijas pieminekļu - **Pūjalgu pilskalna un Pūjalgu Baznīcas kalna - kulta vietas** aizsargjoslām VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: blakus esošo arheoloģijas pieminekļu - **Pūjalgu pilskalna un Pūjalgu Baznīcas kalna - kulta vietas** aizsargjoslām tuvākās turbīnas V-2_72, V-2_78, atrodas 4,5 - 5,4 km attālumā ZR, Z virzienā no pieminekļa. Tālāk - turbīnas V-2_74, V-2_79. 5,1 - 6,5 km attālumā ZR, Z virzienā no pieminekļa. Pieminekļi atrodas mežainā apvidū, reljefa veidojumi (IVN 10. pielikums vizualizācija - 18. att.). VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Smiltnieku senkapi (vēlais dzelzs laikmets- viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1217, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Ēdoles pag., pie Smiltniekiem.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 3 – 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A Alternatīva: **Smiltnieku senkapi** atrodas koku pudurī, Z pusē neliels pacēlums reljefā, koku stādījumi Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Smiltnieku senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_78, V-2_79 atrodas 3,2 - 3,8 km attālumā Z virzienā no pieminekļa. Turbīnas V-2_72, V-2_74 atrodas 5,45- 6,25 km attālumā ZZA virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas koku pudurī, Z pusē neliels pacēlums reljefā, koku stādījumi (IVN 10. pielikums vizualizācija - 18. att.).

VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir maza. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Iespējamie risinājumi (0.55 (A alternatīva – 1,1 km) -5 km attālumā no turbīnām) VES V2 vizuālās ietekmes samazināšanai arheoloģijas un arhitektūras pieminekļu apkārtnē. Arheoloģijas pieminekļu - pilskalnu dabiskais un antropogēnais reljefa veidojums un lokācija (pie vēsturiskām ūdenstilpēm–upēm, strautiem, ezeriem) ir integrējies apkārtējā ainavā satur būtisku informāciju. Jebkuri industriālie pārveidojumi arheoloģijas pieminekļu - Lagzdīnes pilskalns, Pabērzkalns - pilskalns ar apmetni, Valleskalns – pilskalns, Sises apmetne, Zlēku luterāņu

baznīca, Zlēku Karātavu kalns – pilskalns, Zlēku pilskalns- kulta vieta, Paventu pilskalns, Tigves (Tigas) pilskalns, Pūjalgū pilskalns, Pūjalgū Baznīcas kalns - kulta vieta, tiešā tuvumā VES rada izmaiņas vēsturiskās vides uztverē un izpētē. Ņemot vērā potenciālo ietekmi uz panorāmu skatiem no pilskalniem, kā arī uz pilskalniem un citām senvietām, arhitektūras pieminekļa - Zlēku luterāņu baznīcas siluetu panorāmā, rekomendējams veidot skatu laukumus, takas pilskalnu apskatei un koku stādījumus ar mērķi samazināt vizuālo ietekmi. Jāuzsver, ka jebkura labiekārtošanas darbu, dizaina instalāciju, u.c. plānošana un realizācija valsts aizsardzībā esošā kultūras pieminekļa aizsargjoslā ir jāsakrāj ar NKMP.

C) VES V2 Zemes vienības, kur plānota paredzētā darbība atrodas 5 – 10 km attālumā no sekojošo arheoloģijas un arhitektūras pieminekļu aizsargjoslām/ aizsardzības zonām:

Piltenes pagasts, Ventpils novads 4 km

Piltenes pilsētas, kas vēsturiski saistīta ar plašāku novadu, pirmsākumi meklējami piejūras zemienē vēl neolīta un dzelzs laikmetā, par ko liecina vairāki kuršu arheoloģiskā mantojuma savrupatradumi un netālu esošais Lagzdīnes pilskalns. Novadam saskatāma vikingu un vēlāk arī Dānijas karalistes un krustnešu ietekme. Pēc Rīgas Māras baznīcas domkapitula, Zobenbrāļu ordeņa, Rīgas rātes 1230. gadā noslēgtā līguma ar kuršiem nostiprinājās ordeņa un bīskapa pārvaldība Kurzemē. Piltenes pilsēta sāka veidoties pēc 1253. gada kā apmetne ar nocietinājumu jaunizveidotajā Kurzemes bīskapa apgabalā (Kursas, Piltenes bīskapija), kas bija viena no četrām Livonijas bīskapijām. Piltenes pils (*castrum Pilten*) pirmo reizi minēta 1309. gadā. Cīņā par Piltenes mantojumu starp Dāniju, Poliju un Kurzemes hercogisti. 1583. gadā Polija ieņēma Pilteni, 1617. gadā Kurzemes bīskapija tika pārveidota par autonomu Piltenes apgabalu (vācu *Piltensche Kreis, Stift Pilten*; poļu *Powiat Piltynski*) Polijas–Lietuvas kopvalsts sastāvā, vēlāk Kurzemes hercogistē, 1795. gadā Kurzemes hercogiste un Piltenes apgabals tika iekļauti Krievijas impērijā. Pilsētas apbūve sākotnēji veidojās ap Lielo ielu un pili, centrā saglabājusies 19. gs. koka apbūve, vēsturiskais bruģējums (Leitis, 2023). Piltenē ir daudzslāņaina vēsturiskā ainava (t.sk., pilsētvidē labi nolasāma), kuru būtu vēlams tālāk uzturēt un veidot stiprinot šīs vizuālās un kultūrvēsturiskās vērtības.

Piltenes pagastā Ventpils novada teritorijas plānojumā (2016) nozīmīgie novada kultūrvēsturiskie objekti - Piltenes baptistu baznīca (1881.), Robežakmens starp bīskapa un pilsētas teritoriju, Ebreju kapi ar seniem pieminekļiem (Senākie ebreju kapi Latvijā), apglabāti II pasaules karā kritušie, ugunsdzēsēju ēka (Piltenes Ugunsdzēsēju biedrība dibināta 1866.gadā), Piltenes kapi, Septiņu kungu kalns, Piemineklis II pasaules karā kritušajiem rajona iedzīvotājiem (tēlnieks Kārlis Dane), bijusī Pīku pārceltuves vieta, Latviešu nacionālajiem partizāniem veltītais piemineklis un Dzelzkalnu brāļu kapi, atrodas uz robežas ar Ugāles pagastu netālu no Dzelzkalnu mājām. Apglabāti pretošanās kustības dalībnieki; dižakmens, Skuju miltu pārstrāde, Piltenes pils, "Vītoliņi" telšu laukums, Viduslaiku amatniecības tradīciju centrs "Pūrs", Piltenes evaņģēliski luteriskā baznīca, Piltenes novadpētniecības ekspozīcija, Piltenes baptistu baznīca, Robežakmens, Landzes evaņģēliski luteriskā baznīca, Lagzdīnes pilskalns (Ventpils novada teritorijas plānojums, 2016).

Piltenes pils ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis Nr. 6937- **Piltenes pilsdrupas** (14. gs. s) un arī valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis Nr. 2529 - **Piltenes viduslaiku pils** (viduslaiki - jaunie laiki).

24. a, b, c att. **Piltenes pilsdrupas, Piltenes viduslaiku pils** (2019) (Baibas Ekeres foto) [Piltenes pilsdrupas](#) | [Mantojums.lv](#)

NKMP - Saglabājamās vērtības: Jaunu kultūras pieminekļa daļu atklāšanas iespējamība. **Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā), plānojuma struktūra (vispārējie telpu izkārtojuma pamatprincipi),** Kultūras pieminekļa apkārtnē raksturīgā vēsturiskā plānojuma struktūra. Ārējais veidols ainavā, kultūras pieminekļa apkārtnes raksturīgā ainava (ko veido tās elementi – ceļu tīkls ar vēsturisko ieseguma veidu, stādījumi, alejas, meži, lauki, pļavas, to kontūras, raksturīgā veģetācija, vēsturiski raksturīgā apbūve, vēsturiskais labiekārtojuma raksturs, vēsturiskas inženierbūves). **Arheoloģiskais konteksts,** nemateriālās liecības, vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā, fortifikācijas elementi (nocietinājumu vaļņi, grāvji, u.c.), reljefs, kultūrlānis, arheoloģiskās senlietas.

Piltenes luterāņu baznīca (1709. -1719.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6936, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Ventspils nov., Piltene (Grosmane, 2002).

25. att. **Piltenes luterāņu baznīca** (06.11.2019.) (Baibas Ekeres foto) [Piltenes luterāņu baznīca](#) | [Mantojums.lv](#)

NKMP - Saglabājamās vērtības: **Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā),** jaunu kultūras pieminekļa daļu atklāšanas iespējamība. torņi, jumta forma, jumta un torņu smailu dekoratīvie noformējuma elementi (vējrāži, krusti, gaiļi u.c.). Piltenes luterāņu baznīcā atrodas valsts nozīmes mākslas pieminekļi – Altāris, kancele, ērģeles, ērģeļu prospekts, baznīcēnu soli.

Apstiprinātā aizsardzības zona (4,13 ha 100 m) (14.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.1. Kultūras pieminekļa apkārtnē raksturīgā vēsturiskā plānojuma struktūra. 1.2. **Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esošā) apkārtnes raksturīgā ainava.** 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem.** 1.7. **Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

Secinājumi: Turbīnas saskatāmas pie horizonta starp koku stādījumiem no pilsdrupām un baznīcas torņa VES V2 ietekme vidēja (12 – 18 punkti), VES V2 ietekme nav saskatāma no baznīcas pamatnes (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
46 - 30 - no pilsdrupām, baznīcas torņa	5
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
30 - 10	2
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas balsta daļa/ rotors/spārni - no pilsdrupām, baznīcas torņa	5
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: esošo kultūras pieminekļu - **Piltenes pilsdrupu, Piltenes viduslaiku pils, Piltenes luterāņu baznīcas** aizsargjoslām tuvākās turbīnas V-2_1, V-2_10, V-2_9, V-2_11, V-2_12 atrodas 5,9 km attālumā. VES fonu 7,8 km attālumā D DR, DA virzienā no pieminekļiem papildina virkne citu turbīnu - V-2_93, V-2_92 V-2_91.

Ņemot vērā turbīnu koncentrēšanos panorāmas skatā D virzienā ar tajā saskatāmiem turbīnu balstu, rotoru un spārnu siluetiem, valsts nozīmes arhitektūras un arheoloģijas pieminekļu atrašanos līdzenā apvidū (IVN 10. pielikums vizualizācija - 23., 27. att.) ir konstatējama VES V2 vidēja ietekme, ko varētu samazināt panorāmā redzamo koku augstas veģetācijas sezona, attiecīga rīcība - papildus koku stādījumi un attiecīgu pastaigas taku izveidošana šo pieminekļu tuvumā. Jāpiezīmē, ka papildus vizuālo ietekmi uz šiem pieminekļiem rada arī tuvākā attālumā esošie tehnogēnie elementi – augstie sakaru torņi un gaisvadu elektropārvades līniju stabi un tālumā esošā gaisvadu elektropārvades 330 kV augstsprieguma līnija ar balsta stabiem (IVN 10. pielikums vizualizācija - 27. att.). Salīdzinoši mazāka VES ietekme ir uz Piltenes luterāņu baznīcu, kura atrodas Piltenes pilsdrupu, Piltenes viduslaiku pils tiešā tuvumā. Baznīcu ieskauj koku stādījumi, VES turbīnas saskatāmas no baznīcas torņa skatu punktiem (IVN 10. pielikums vizualizācija - 27. att.).

B Alternatīva: esošo kultūras pieminekļu - **Piltenes pilsdrupu, Piltenes viduslaiku pils, Piltenes luterāņu baznīcas** aizsargjoslām tuvākās turbīnas V-2_1, V-2_10, V-2_9, V-2_11, V-2_12 atrodas 5,9 km attālumā, papildus A alternatīvas secinājumiem.

Sudmaļkalns - senkapi (Mēra kapi) (vidējais dzelzs laikmets), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2530, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Piltene

NKMP - Saglabājamās vērtības: reljefs, apbedījumu struktūra, apbedījumu inventārs, arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A Alternatīva: **Sudmaļkalna – senkapu (Mēra kapi)** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_1, V-2_10, V-2_9, V-2_11, V-2_12 atrodas 6,5 km attālumā, virkne citu turbīnu V-2_93, V-2_92 V-2_91 8,3 km attālumā D DR, DA virzienā no pieminekļa. Senvieta koku ieskauda turbīnas nav saskatāmas. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir maza. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Sudmaļkalna – senkapu (Mēra kapi)** iekļauj A alternatīvas secinājumus.

26. att. Landzes luterāņu baznīca (17.05.2021.) (Baibas Ekeres foto) [Landzes luterāņu baznīca | Mantojums.lv](http://Landzes.luteranu.baznica.lv)

Landzes luterāņu baznīca (1701.-1776.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6938, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Ventspils nov., Piltenes pag. Landzē. Landzes luterāņu baznīcā atrodas valsts nozīmes mākslas pieminekļi - Altāris, kancele, durvju komplekti. Baznīcas iekārtu veidojis Ventspils koka tēlniecības skolas meistars Nikolauss Sefrenss, jaunākais, barokālā izteiksmība nebūt nav mazinājusies, drīzāk gan meistara stils kļuvis

atraisītāks un drošāks. Novērojamas arī dažas novitātes, pirmkārt, klasificējošie elementi – taisnā dzega ar dubultfrīzi un noslēdzošais trīsstūra frontons (Grosmane, 2002). Figurālā tēlniecība tipoloģiski un stilistiski radniecīga Liepājas Sv. Annas baznīcai. Mazāk viengabalaina nekā retabls ir kancele. Sefrensa, jaunākā, uzdevums bija atjaunot un modernizēt kanceles veco korpusu, to papildinot ar jaunu balstu, kāpņu margām un jumtiņu. Kā jauns motīvs darbnīcas praksē ienāk ar vīnogulāju apvīts kanceles balsta stabs. Tēlnieka darbībā Landzes iekārta raksturojama kā starpfāze, kas papildina priekšstatu par mākslinieka stila evolūciju (Neumann, 1913; Vipers, 1937)

NKMP - Saglabājamās vērtības: Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā), būvmasu kārtojums, torņi, jumta forma, jumta un torņu smaiļu dekoratīvie noformējuma elementi (vējrāži, krusti, gaiļi u.c.).

Secinājumi: VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti) skatu punktā no baznīcas torņa, arhitektūras pieminekļa pamatnē ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkļiedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 9 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: **Landzes luterāņu baznīcas** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_1, V-2_10, V-2_9, V-2_11, V-2_12 atrodas 7,5 km attālumā, virkne citu turbīnu V-2_93, V-2_92 V-2_91 – 9,2 km attālumā D DR, DA virzienā no pieminekļa. Ņemot vērā lielu skaitu turbīnu koncentrēšanos panorāmas skatā uz D ar saskatāmiem turbīnu balstu, rotoru un spārnu siluetiem, valsts nozīmes arhitektūras pieminekļu atrašanās līdzenā apvidū (IVN 10. pielikums vizualizācija - 23., 27. att.) ir konstatējama maza ietekme, galvenokārt skatu punktā D virzienā no baznīcas torņa (IVN 10. pielikums vizualizācija - 27. att.). Samazinoties veģetācijai vizuālā ietekme varētu pieaugt. Turbīnu V-2_67, V-2_68, V-2_78, V-2_79, V-2_72, V-2_74 būves atcelšana nedaudz samazina VES V2 vizuālo ietekmi uz pieminekļa ainavu.

B Alternatīva: **Landzes luterāņu baznīcas** iekļauj A alternatīvas secinājumus.

Landzes baznīcas senkapi (vēlais dzelzs laikmets – viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2533, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Piltenes pag. pie Landzes luterāņu baznīcas.

NKMP - Saglabājamās vērtības: reljefs, apbedījumu struktūra, apbedījumu inventārs, arheoloģiskās senlietas.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkļiedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2

Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A Alternatīva: **Landzes baznīcas senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_1, V-2_10, V-2_9, V-2_11, V-2_12 atrodas 7,5 km attālumā, virkne citu turbīnu V-2_93, V-2_92 V-2_91 – 9,2 km attālumā D DR, DA virzienā no pieminekļa. Ņemot vērā lielu skaitu turbīnu koncentrēšanos panorāmas skatā uz D ar saskatāmiem turbīnu balstu, rotoru un spārnu silueti, valsts nozīmes arhitektūras pieminekļu atrašanās līdzenā apvidū (IVN 10. pielikums vizualizācija - 23., 27. att.) ir konstatējama maza ietekme. Samazinoties veģetācijai vizuālā ietekme varētu pieaugt. Turbīnu V-2_67, V-2_68, V-2_78, V-2_79, V-2_72, V-2_74 būves atcelšana nedaudz samazina VES V2 vizuālo ietekmi uz pieminekļa ainavu.

B Alternatīva: iekļauj A alternatīvu, **Landzes baznīcas senkapu** Senvieta koku ieskauda turbīnas nav saskatāmas. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Zlēku pagasts, Ventspils novads

27. att. **Jaunbērzu apmetne** (21.05.2019.) (Baibas Ekeres foto) [Jaunbērzu apmetne | Mantojums.lv](http://Jaunbērzu.apmetne.lv)

Jaunbērzu apmetne (vēlais dzelzs laikmets), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2588, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Zlēku pag., Laidzesciems, pie Jaunbērziem un Kalējiem

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrslānis, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: Turbīnas atrodas 7 – 9 km attālumā zemu pie horizonta, VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
46 - 30	5
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
30 - 10	2
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 7 - 9 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A Alternatīva: **Jaunbērzu apmetnes** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_91, V-2_92 V-2_93, V-2_88, V-2_87, V-2_86 atrodas 7,3 km R virzienā no pieminekļa, 8,8 km attālumā DR virzienā esošo turbīnu V-2_67, V-2_68, tālāk turbīnu V-2_74, V-2_72, V-2_78, V-2_79 būves atcelšana nedaudz samazinās iespējamo VES V2 vizuālo nelielo ietekmi.

B Alternatīva: **Jaunbērzu apmetnes** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_91, V-2_92 V-2_93, V-2_88, V-2_87, V-2_86 7,3 km R virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_67, V-2_68 atrodas 8,8 km attālumā DR virzienā, tālāk turbīnas V-2_74, V-2_72, V-2_78, V-2_79. Senvietai tuvumā mežains apvidus, saskatāmi turbīnu silueti. VES V2

ietekme uz pieminekļa ainavu vidēja - maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Abavmuižas kulta akmens (viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2587, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Zlēku pag. Abavmuižas kapsētā.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.1. Ārējais veidols ainavā, 1.3. Nemateriālās liecības, 1.9. Reljefs

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2*
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3*

A Alternatīva: B Alternatīva: **Abavmuižas kulta akmens** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_72, V-2_74, 9,6 km attālumā ZR virzienā no pieminekļa, V-2_68, V-2_67 9,87 km attālumā ZR virzienā no pieminekļa. Piemineklis atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav novērota. Nepieciešamības gadījumā rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Padures pagasts, Kuldīgas novads

Ābelnieku senkapi (agrais - vidējais dzelzs laikmets), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1247, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Padures pag., Ķimale pie Ābelniekiem. Arheoloģiskie izrakumi notikuši E. Mugurēviča un A. Vaska vadībā.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.1. Ārējais veidols ainavā, 1.2. Arheoloģiskais konteksts, 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: **Ābelnieku senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67 atrodas 7,5 km attālumā no pieminekļa, turbīnas V-2_74, V-2_72, V- atrodas 9,8 km attālumā ZR virzienā no pieminekļa. Šo turbīnu būves

atcelšana mazinās iespējamo VES V2 ietekmi uz senvietu. Pieminekļa tuvumā virzienā uz Z alejas stādījums, tālāk koku puduri. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav novērota. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: iekļauj A alternatīvas secinājumus.

28. att. Skats uz ZR pie Deksnas Kuldīgas – Ventspils autoceļa (P108) posmā (11.08.2025) (autora foto)

Īvandes pagasts, Kuldīgas novads

29. att. Ainava Īvandes - Alsungas – Jūrkalnes autoceļa (P119) posmā (2025) (autora foto) (IVN 10.pielikums vizualizācija-13. att.)

30. att. Lielīvandes muižas apbūve (11.05.2019.) (Edgara Šulca foto) [Lielīvandes muižas apbūve | Mantojums.lv](https://mantojums.lv)

31. a,b,c,d att. Lielīvandes muižas apbūve (11.08.2025) (autora foto)

Lielīvandes muižas apbūve (18. gs. b. -20. gs.s.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6329, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Īvandes pag., Īvande Lielīvandes muižā. Lielīvandes muižas apbūvi papildina valsts nozīmes arhitektūras pieminekļi Vecā dzīvojamā ēka (18. gs.b.) Nr. 6330, **Jaunā dzīvojamā ēka** (19.gs. I.p., 1913.), Nr. 6331, **Klēts** (18. gs. b.), Nr. 6332, **Stallis** (18. gs. b.), Nr. 6333 un **Kāpnes** (18. gs. b.) - valsts nozīmes mākslas piemineklis Nr. 3599. Vācbaltu baronu fon Heikingu (von Heyking) īpašumā 1860. gadā uzsākās muižas ansambļa izbūve, izveidots parks ar dīķu sistēmu 6,9 ha platībā. Pēc 1905.gada ugunsgrēka 1913.gadā pils tika atjaunota klasicisma stilā un modernizēta, pēc agrārās reformas pilī atradās Tautas nams, lauksaimniecības biedrība “Vārpa”, pagasta valde, pamatskola.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arhitektūra **2.1. Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā)**, 2.2. Būvmasu kārtojums, 2.3. Plānojuma struktūra (vispārējie telpu izkārtojuma pamatprincipi), 2.11. Īpaši mākslinieciskie elementi fasādēs (portāli, arkādes, balustrādes, skulpturāli veidojumi, epitāfijas, mozaikas, metālkalumi u.c.), 2.13. Jumta forma, 2.16. Jumta iesegums, 2.31. Stādījumi, 2.32. Mākslīgā reljefa veidojumi (vaļņi, terasējums u.c.).

Secinājumi: VES V2 ietekme pils augšējos stāvos Z fasādes pusē iespējama maza ietekme (5 – 11 punkti) , arhitektūras pieminekļa gruntsgabala virsmā nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
15 - 5	2
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkļiedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības: celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā	
	5

A Alternatīva: **Lielīvandes muižas apbūves** aizsargjoslai nav saskatāma ietekme.

B Alternatīva: **Lielīvandes muižas apbūves** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_72, V-2_78 ZR virzienā no pieminekļa atrodas 7,65 km, attālāk, 10, 15 km attālumā turbīnas V-2_79, V-2_74. konstatējama neliela ietekme, ko varētu samazināt panorāmā redzamo koku augstas veģetācijas sezona, attiecīga rīcību VES vizuālās ietekmes samazināšanai - papildus koku stādījumi un pastaigas takas izveidošana šo pieminekļu tuvumā. Lielīvandes muižas apbūve atrodas nelielā pacēlumā, muižas aleju un koku stādījumu ieskauda, lielā attāluma un reljefa dēļ VES V2 vizuālā ietekme ir minimāla. Skatā no muižas pils augšējiem stāviem ZR virzienā varētu nedaudz saskatīt turbīnu rotāciju, kuras redzamību koku bezlapu periodā vēlā rudenī, ziemā un agrā pavasarī samazinātu dienas gaismas īslaicīgums. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir maza. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

32. att. **Īvandes luterāņu baznīca** (11.05.2019.) (Edgara Šulca foto) [Īvandes luterāņu baznīca | Mantojums.lv](#)

Īvandes luterāņu baznīca (1815. -1816.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6334, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Īvandes pag., Īvande, foto Edgars Šulcs (11.05.2019). Baznīcā atrodas 3 valsts un reģionālās nozīmes māksla pieminekļi. Līdz Pirmajam pasaules karam baznīcā darbojās vācu un latviešu draudzes, draudze darbojās arī padomju okupācijas gados.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arhitektūra **2.1. Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā)**, 2.2. Būvmasu kārtojums, 2.4. Plānojums (kā nemaināma un visās detaļās saglabājama vērtība), 2.5. Konstruktīvā sistēma, 2.6. Konstruktīvie elementi, 2.7. Velvēti pārsegumi, 2.8. Vienkārša fasādes (fasāžu) arhitektūra, 2.12. Torņi, 2.13. Jumta forma, 2.15. Jumta un torņu smailu dekoratīvie noformējuma elementi (vējrāži, krusti, gaiļi u.c.), 2.17. Ailu aizpildījumi, 2.28. Žogi un to detaļas, 2.17.2. Oriģinālās ārdurvis (durvju vērtnes, to apdares elementi, virslogi)

Secinājumi: Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: **Īvandes luterāņu baznīcas** teritorijā VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav novērojama.

B Alternatīva: **Īvandes luterāņu baznīcas** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_72, V-2_78 atrodas 9,25 km attālumā, tālāk, ZR virzienā 11, 65 km attālumā no pieminekļa - turbīnas V-2_79, V-2_74. Piemineklis atrodas koku stādījumā, skatu virzienā uz Z, kur atrodas VES V2 turbīnas, nosedz reljefa paaugstinājums. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav novērojama, iespējama maza ietekme uz skatu perspektīvām no baznīcas torņa. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

33. att. Īvandes ūdensdzirnavas ar iekārtu (2019) (Edgara Šulca foto) [Īvandes ūdensdzirnavas ar iekārtu | Mantojums.lv](#)

Īvandes ūdensdzirnavas ar iekārtu (1842.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6335, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Īvandes pag., Īvande.

Dzirnavas cēlis barons Bērs 1842. gadā, pēc agrārās reformas dzirnavas piederēja Īvandes pagastam, darbojās maza elektrostacija.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arhitektūra 2.1. Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā), 2.2. Būvmasu kārtojums, 2.3. Plānojuma struktūra (vispārējie telpu izkārtojuma pamatprincipi), 2.6. Konstruktīvie elementi, 2.13. Jumta forma, 2.16. Jumta iesegums, 2.17. Ailu aizpildījumi, 2.26. Tehniskās iekārtas (pacelšanas sistēmas noliktavās, dzirnavu iekārtas u.c.), 2.33. Mākslīgās ūdenstilpnes (kanāli, aizsarggrāvji, dīķi, baseini)

34. att. Īvandes ūdensdzirnavas (11.08.2025) (autora foto)

Īvandes luterāņu baznīca un Īvandes ūdensdzirnavas ar iekārtu atrodas nelielā Vankas upes ielejā pie dzirnavu ezera, koku stādījumu ieskaudas, DA virzienā vismaz 10 km attālumā no VES V2 turbīnām, turbīnu ietekme nav konstatējama.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3*
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A Alternatīva: VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav novērojama.

B. Alternatīva: Īvandes ūdensdzirnavas aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_72, V-2_78 9,25 km, attālāk, V-2_79, V-2_74 **11,65 km attālumā** ZR virzienā no pieminekļa. Piemineklis atrodas koku stādījumā, skatu virzienā uz Z reljefa paaugstinājums. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav novērojama. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Ēdoles pagasts, Kuldīgas novads

Strazdiņu senkapi (vēlais dzelzs laikmets), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1218, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Ēdoles pag., pie Strazdiņiem

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A Alternatīva: VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav novērojama

B Alternatīva: **Strazdiņu senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_72, V-2_78 atrodas ZR virzienā no pieminekļa 7,65 km attālumā, turbīnas, V-2_79, V-2_74 10, 15 km attālumā. VES V2 ietekme uz pieminekļa

ainavu netiek novērota. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

35. att. **Ēdoles viduslaiku pils** (viduslaiki - jaunie laiki; 14. -20. gs.), (2023) (Janas Mikuļskas foto) [Ēdoles viduslaiku pils | Mantojums.lv](#)

36. a, b att. **Ēdoles pils ar nocietinājuma grāvjiem un parku** (2023) (Edgara Šulca foto) [Ēdoles pils ar nocietinājuma grāvjiem un parku | Mantojums.lv](#)

Ēdoles pils ar nocietinājuma grāvjiem un parku (13. gs., 1836., 19. gs. s.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6327, tipoloģiskā grupa – arhitektūra.

Viens no ievērojamākajiem objektiem ir Ēdoles pilns, kas vienlaicīgi ir valsts nozīmes arheoloģijas un arhitektūras piemineklis. Pils izcelšanās saistās ar ietekmīgās Kurzemes vācbaltu muižniecības von Bēru (*von Behr*) dzimtu. Pils kopš 1561.gada nonāca Bēru īpašumā kļūstot par galveno dzimtas pili Kurzēmē līdzās milzīgajiem dzimtas īpašumiem - Zlēku (*Gut Schleck*), Popes (*Popen*) un Ugāles (*Gut Ugahlen*) muižās (Behr-Edwahlen, Senning, 1979; Erdmanis, 1989; Schmid, 1921). Ēdoles pilī 1989. gada jūnijā Latvijā notika pirmā starptautiskā Vides aizsardzības kluba organizētā vides nevalstisko organizāciju konference "Save the Baltic Sea". Pilī 16. gs. 2. pusē te notika pārbūves, izbūvēts apaļais tornis, 1835.-1840. gados pārveidota pils no fortifikācijas būves uz reprezentālu dzimtas centra pili ar neogotikas fasādes elementiem (Erdmanis, 1989), arī pēc 1905. gada postījumiem notika nelielas pārbūves. Pilij apkārt izveidots ainavisks parks un alejas. Ēdoles pils ūdensdzirnavas un dzirnavezers, uz saliņas pils fortifikācijas būve, saliņa saistīta ar Krišjāņa Valdemāra darbību Ēdoles pagastā pulcinot jaunizveidotās biedrības dalībniekus. (Skat. tekstā - Pieminekļi Krišjānim Valdemāram).

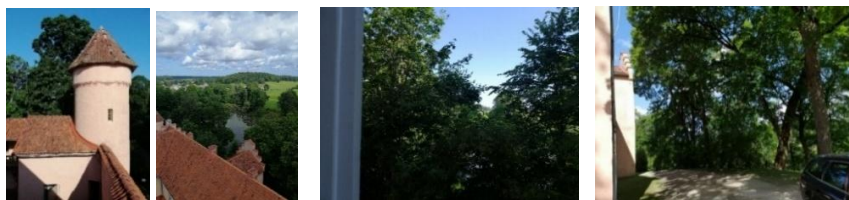
NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.1. Ārējais veidols ainavā, 1.2. Arheoloģiskais konteksts, 1.3. Nemateriālās liecības, 1.6. Pazemes konstrukcijas, 1.7. Fortifikācijas (aizsardzības) sistēmas, 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrlānis, 1.13. Arheoloģiskās senlietas.

Arhitektūra 2.1. Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā), 2.2. Būvmasu kārtojums, 2.3. Plānojuma struktūra (vispārējie telpu izkārtojuma pamatprincipi), 2.5. Konstruktīvā sistēma, 2.6. Konstruktīvie elementi, 2.7. Velvēti pārsegumi, 2.8. Vienkārša fasādes (fasāžu) arhitektūra, 2.11. Īpaši mākslinieciskie elementi fasādēs (portāli, arkādes, balustrādes, skulpturāli veidojumi, epitāfijas, mozaīkas, metālkalumi u.c.) 2.12. Torņi, 2.13. Jumta forma, 2.14. Jumta torņu smailes ar izteiktu silueta nozīmi, 2.16. Jumta iesegums, 2.17. Ailu aizpildījumi, 2.19. Interjeru dekoratīvā apdare (sienu, griestu, grīdu), 2.22. Būvgaldniecības izstrādājumi (sienu paneļi, iebūvētās mēbeles, iekšējie slēgi u.c.), 2.23. Kāpņu izveidojums, margas un apdare, 2.25. Apkures sistēmas elementi (krāsnis, sildķermeņi u.c.), 2.30. Parki, dārzi, skvēri (to telpiskā kompozīcija, plānojums, celiņu sistēma u.c.), 2.31. Stādījumi, 2.32. Mākslīgā reljefa veidojumi (vaļņi, terasējums u.c.), 2.33. Mākslīgās ūdenstilpnes (kanāli, aizsarggrāvji, dīķi, baseini), 2.17.2. Oriģinālās ārdurvis (durvju vērtnes, to apdares elementi, virslogi), 2.17.3. Oriģinālās iekšdurvis (durvju vērtnes, to apdares elementi).

Apstiprinātā aizsardzības zona (32,02 ha 500 m) (07.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.1. Kultūras pieminekļa apkārtnē raksturīgā vēsturiskā plānojuma struktūra. **1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esošā) apkārtnes raksturīgā ainava.** 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. 1.5.

Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem. 1.7. Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.

37. a,b,c,d att. Skats uz ZR no Ēdoles pils 2. stāva un torņa un gruntsgabala virsmas līmeņa (11.08.2025) (autora foto)

Secinājumi: VES V2 ietekme skatā uz Z, ZA vidēja no pils torņa; (12 – 18 punkti), maza no pils augšstāviem (5 – 11 punkti), nav saskatāma no pieminekļa gruntsgabala pamatnes (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
46 - 30 no pils torņa	5
15 - 5 no pils augšstāviem	2
5 - 0 no pils pamatnes	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
70 - 30 no pils torņa	3
30 - 10 no pils augšstāviem	2
10 - 1 no pils pamatnes	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas balsta daļa/ rotors/spārni no pils torņa	5
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga no pils augšstāviem	1
Turbīnas nav saredzamas no pils pamatnes	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: arheoloģijas un arhitektūras pieminekļa **Ēdoles viduslaiku pils, Ēdoles pils ar nocietinājuma grāvjiem un parku** aizsargjoslas ainavā izejošā skatā no pils dominē sakaru tornis. Ietekme vidēja. Jāpiezīmē, ka vizualizācija veikta no augstākā punkta – pils torņa, tādejādi uzrādot VES V2 lielāko vizuālo ietekmi uz šo pieminekli. Pils apskatei eksistē uz Z vērstie izejošo skatu punkti zemākos līmeņos – pils augšstāvu un gruntsgabala virsmas līmenis, no kuriem augstas veģetācijas sezonā ir saskatāma minimāla VES V2 ietekme (37. att.), ko vēl vairāk samazinātu papildus koku stādījumi un pastaigas taku izveidošana šī pieminekļa tuvumā. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu skatā no pils torņa - vidēja, skatā no pils augšējiem stāviem - maza, skatā no pils pamatnes līmeņa - nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: arheoloģijas un arhitektūras pieminekļa **Ēdoles viduslaiku pils, Ēdoles pils ar nocietinājuma grāvjiem un parku** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_72, V-2_78 5,5-5,6 km attālumā Z virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_79, V-2_74 6,5 km, 6,75 km attālumā Z virzienā no pieminekļa, redzami turbīnu rotoru un spārni, fonā liela turbīnu koncentrācija nedaudz mazākā leņķī, tomēr saskatāma turbīnu rotoru un spārnu augšējās daļas redzamība (IVN 10. pielikums vizualizācija - 30. att.). Iekļauj A alternatīvu.

38. att. Ēdoles luterāņu baznīca (2019) (Elīnas Ornas foto) Ēdoles luterāņu baznīca un kapliča | Mantojums.lv

Ēdoles luterāņu baznīca un kapliča (1648. 19. gs. 1.p.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6328, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Ēdoles pag., Ēdole. Baznīcā atrodas 19 valsts un reģionālās nozīmes mākslas pieminekļi. Baznīcas vienjoma draudzes telpā augstvērtīgi (17. -18.gs.) manierisma un baroka stila kokgriezumi, ērģeļu prospekts un kungu sols ar gleznojumiem sānu luktās. Baznīcā ir vienas no vecākajām ērģelēm Latvijā.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arhitektūra **2.1. Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā),** 2.2. Būvmasu kārtojums, 2.4. Plānojums (kā nemaināma un visās detaļās saglabājama vērtība), 2.5. Konstruktīvā sistēma, 2.6. Konstruktīvie elementi, 2.7. Velvēti pārsegumi, 2.8. Vienkārša fasādes (fasāžu) arhitektūra, 2.12. Torņi, 2.13. Jumta forma, 2.15. Jumta un torņu smaiļu dekoratīvie noformējuma elementi (vējrāži, krusti, gaiļi u.c.), 2.16. Jumta iesegums, 2.20. Īpaši mākslinieciskie elementi interjeros (skulpturāli veidojumi u.c.), 2.28. Žogi un to detaļas, 2.29. Vārti, 2.17.2. Oriģinālās ārdurvis (durvju vērtnes, to apdares elementi, virslogi).

Apstiprinātā aizsardzības zona (1,82 ha 500 m) (06.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.1. Kultūras pieminekļa apkārtnē raksturīgā vēsturiskā plānojuma struktūra. **1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esošā) apkārtnes raksturīgā ainava** 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem.** 1.7. **Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

Ēdoles baznīcai virzienā uz D no VES V2, tuvākās turbīnas V2 _78, V2 _79, V2 _72, V2 _74 ir 6 km attālumā, skata panorāmā ienāk arī attālākas V2 _34, 35, 41- 43, 67 turbīnas atsedzot rotācijas elementus. atrodas pacēlumā skatā pāri dzirnavu ezeram V2 _78, V2 _79, V2 _72, V2 _74 ir 6 km attālumā, skata panorāmā ienāk arī V2 _34, 35, 41- 43, 67 turbīnas atsedzot rotācijas elementus. Salīdzinoši tuvā attāluma, reljefa un lielā skaita redzamības dēļ VES V2 vizuālā ietekme ir vidēji augsta. Skatā no baznīcas torņa Z virzienā saskatāma turbīnu rotāciju, kuras redzamību koku bezlapu periodā vēlā rudenī, ziemā un agrā pavasarī samazinātu dienas gaismas īslaicīgums.

Secinājumi: Turbīnas saskatāmas Z virzienā skatā no baznīcas torņa, VES V2 ietekme vidēja (12 – 18 punkti), no arhitektūras pieminekļa gruntsgabala virsmas VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
46 - 30 - no baznīcas torņa	5
5 - 0 - no baznīcas pamatnes	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkļiedētība/bīvums (procentos)	
70 - 30 - no baznīcas torņa	3
10 - 1 - no baznīcas pamatnes	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas balsta daļa/ rotors/spārni	5
Turbīnas rotors/spārnu augšdaļa	3
Turbīnas spārnu neliela augšdaļa	2
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: **Ēdoles luterāņu baznīcas** ainavā dominē sakaru tornis. Skatu punkts no baznīcas torņa uzrāda VES V2 vidēju vizuālo ietekmi uz šo pieminekli (IVN 10. pielikums A alternatīva vizualizācija - 30. att.). Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem

B Alternatīva: **Ēdoles luterāņu baznīcas** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_72, V-2_78 atrodas 5,5-5,6 km attālumā Z virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_79, V-2_74 6,5 km, 6,75km attālumā Z virzienā no pieminekļa, redzami turbīnu rotoru un spārni, fonā liela turbīnu koncentrācija nedaudz mazākā leņķī, tomēr saskatāma turbīnu rotoru un spārnu augšējās daļas redzamība (IVN 10. pielikums vizualizācija 30. att.). Šajā ainavā dominē sakaru tornis. Ietekme vidēja. Skatu punkts no Baznīcas torņa uzrāda VES V2 lielāku vizuālo ietekmi uz šo pieminekli. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu vidēja. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Ēdoles senkapi (vēlais dzelzs laikmets), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1211, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Ēdoles pag., Ēdole pie baznīcas

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme maza - nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A Alternatīva: **Ēdoles senkapu** ainavā dominē sakaru tornis (IVN 10. pielikums A alternatīva vizualizācija 30. att.). VES V2 ietekme maza. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Ēdoles senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_72, V-2_78 atrodas 5, 5 -5,6 km attālumā Z virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_79, V-2_74 6,5 km, 6,75 km attālumā Z virzienā no pieminekļa, redzami turbīnu rotoru un spārni, fonā liela turbīnu koncentrācija nedaudz mazākā leņķī, tomēr saskatāma turbīnu rotoru un spārnu augšējās daļas redzamība (IVN 10. pielikums vizualizācija - 30. att.). Iekļauj A alternatīvu.

Ēdoles pagasta pašvaldības nozīmes kultūrvides objekti

39. a,b,c att. Piemineklis Krišjānim Valdemāram Ēdolē (autors Artūrs Bruno Štrauss), (11.08.2025) (autora foto)

40. att. Skats uz Z pār Dzirnavu ezeru Ēdolē (08.2025) (autora foto); 41. att. Autobusu pietura "Ēdole" (08.2025) (autora foto)

Pašvaldības nozīmes kultūrvides objekti: Pieminēklis Krišjānim Valdemāram (autors Artūrs Bruno Štrauss), tajā iekalti Krišjāņa Valdemāra vārdi "Zināšanas ir vērtība, ko cilvēkam neviens nevar atņemt" (Krišjāņa Valdemāra fonds; Waldemars, 1876). Ar Ēdoli saistās Krišjāņa Valdemāra darbība. Šeit, strādājot par rakstvedi (1847–1848), viņš izveidoja bibliotēku, nodibināja jauniešu grupu "Baltijas jūras izsmelšanas biedrība" veicināja izglītības attīstības plānus un to nozīmi labklājības celšanai latviešu zemnieku vidū. Iespējams, vēl Ēdolē radās pirmsākumi Valdemāra nenovērtējamam ieguldījumam jaunlatviešu kustībā, savas tautas garīgā un ekonomiskā stiprināšanā, īpaši atzīmējot viņa izveidoto jūrskolu tīklu Ainažos un Kurzemes piekrastē, kas, iegūstot stūrmaņu diplomus, vietējiem jauniešiem deva iespēju pilntiesīgi ienākt jūras tirdzniecības starptautiskajos tirgos.

Allažu svētliepa, Ēdoles mācītājmuiža, pastorāts (1857), te darbojies mācītājs Karls Gotlībs Šmits (1844. - 1875.), kurš vācis un pētījis latviešu folkloru. Mātru muiža (19.gs s.) spirta rūpals, mūsdienās muižas komplekss degradējies, Piemiņas liepa 1905. gada notikumiem, Pūjalgu māju laukā, Piemiņas akmens 1905. gada revolucionāriem, autoceļa P108 R malā netālu no krustojuma ar V1288.

Užavas pagasts, Ventspils novads

42. att. Sārņates apmetne (19.06.2019) (Baibas Ekeres foto) [Sārņates apmetne | Mantojums.lv](#)

Sārņates apmetne (vidējais - vēlais neolīts), valsts nozīmes kultūras pieminēklis Nr. 2577, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Užavas pagasts, Sārņates purvā. Sārņates neolīta apmetnēs atsegta stabu konstrukcijā celtu mājokļu paliekas. Sārņatē konstatēti arī īpašas konstrukcijas pavardi, piemēroti mitriem apstākļiem: pavarda pamatni veidoja koku un tiem pārsegtu mizu slānis, ko apbēra ar smiltīm (Bērziņš, 2024)

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija **1.2. Arheoloģiskais konteksts**, 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrslānis, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3*

Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības: ārējais veidols ainavā, arheoloģiskais konteksts, kultūras pieminekļa apkārtnes raksturīgā ainava	5*

A Alternatīva: **Sārnotes apmetnes** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_41, V-2_40, V-2_42, V-2_43, fonā atrodas lielākais skaits VES V2 turbīnu, 6,9 km attālumā A virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: Papildus A alternatīvai, turbīnu V-2_79, V-2_78, V-2_72, V-2_74, V-2_67, V-2_68 būves atcelšana samazina VES V2 kopējo vizuālo ietekmi uz pieminekli skatā uz DAA. (IVN 10. pielikums A alternatīva vizualizācija - 7. att.). Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Sembu senkapi (12.-15.gs.), vietējās nozīmes kultūras piemineklis Nr. 8846 - tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ziru pag. pie Sembas mājām.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
vietējās nozīmes	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arhitektūra - reljefs	3

A, B Alternatīva: **Sembu senkapi** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_41, V-2_40, V-2_42, V-2_43, fonā atrodas lielākais skaits VES V2 turbīnu, 5,3 km attālumā ZA virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

43. att. Celmu apmetne (03.08.2023) (Baibas Ekeres foto) [Celmu apmetne](#) | [Mantojums.lv](#)

Celmu apmetne (5600.-4500.g.p.m.ē., 3400.-1500.g.p.m.ē.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 8891, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Užavas pagasts, ceļa Pelnukalns - Ābolkalni kreisajā pusē, 1,6 km
NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrslānis, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	

5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A, B Alternatīva: **Celmu apmetnes** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_21, V-2_27, V-2_30, V-2_40, V-2_41, fonā atrodas lielākais skaits VES V2 turbīnu 8,9 km attālumā A virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Sāmīšu viduslaiku kapsēta (viduslaiku- jaunie laiki), vietējās nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2572, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Užavas pagasts, Dzirniekiems pie Sāmīšiem

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
30 - 15	3
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 5 - 10 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
vietējās nozīmes	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A, B Alternatīva: **Sāmīšu viduslaiku kapsētas** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_3, V-2_1, V-2_10 atrodas 7,5, km attālumā DA virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas mežainā apvidū, skatu punktā uz D no pieminekļa VES V2 koncentrējas lielākais skaits turbīnu, kas var radīt ietekmi, rekomendējams skatu koridorus aizpildīt ar koku stādījumiem. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir maza. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Iespējamie risinājumi VES V2 vizuālās ietekmes samazināšanai arhitektūras un arheoloģijas pieminekļu apkārtnē (5 – 10 km attālumā no turbīnām). Šajā attāluma joslā atrodas Ēdoles viduslaiku pils ar nocietinājuma grāvjiem un parku, Ēdoles luterāņu baznīca, Piltenes pilsdrupas, Piltenes viduslaiku pils, Piltenes luterāņu baznīca, Landzes luterāņu baznīca, Lielīvandē muižas apbūve, Īvandē luterāņu baznīca, Sārnatē apmetne. Ņemot vērā, mazākais, 5 km attālumu no VES V2 turbīnām, vizuālā ietekme skatā uz šiem arhitektūras pieminekļiem ir minimāla, savukārt skata perspektīvā no šiem arhitektūras pieminekļiem - baznīcu torņiem, pils būvju torņiem un augšstāviem panorāma saskatāma vidēja (Ēdoles pilij skatā no torņiem un augšstāviem Z pusē) un zema VES V2 vizuālās ietekmes pakāpe panorāmā. Rekomendējams veidot skatu laukumus, takas arhitektūras pieminekļu apskatei un koku stādījumus ar mērķi samazināt vizuālo ietekmi. Jāuzsver, ka jebkura

labiekārtošanas darbu, dizaina instalāciju, u.c. plānošana un realizācija valsts aizsardzībā esošā kultūras pieminekļa aizsargjoslā ir jāsaskaņo ar NKMP.

D) VES V2 Zemes vienības, kur plānota paredzētā darbība, atrodas 10 – 15 km attālumā no sekojošo arheoloģijas un arhitektūras pieminekļu aizsargjoslām/ aizsardzības zonām:

Piltenes pagasts, Ventspils novads

Krītakalna viduslaiku kapsēta, reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2531, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Piltenes pag. Krītakalnā.

Saglabājamās vērtības: ārējais veidols ainavā, kultūras pieminekļa apkārtnē raksturīgā vēsturiskā plānojuma struktūra. Reljefs, apbedījumu struktūra, apbedījumu inventārs, arheoloģiskās senlietas.

Secinājumi: Turbīnas saskatāmas zemu pie horizonta, VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
30 - 15	3
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A, B Alternatīva: **Krītakalna viduslaiku kapsētas** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_1, V-2_10, V-2_3 atrodas 9,7 km attālumā D virzienā no pieminekļa, nedaudz tālāk 11 km attālumā atrodas virkne turbīnu (IVN 10. pielikums vizualizācija - 28. att.), kuras koku puduru un lielā attāluma dēļ saskatāmas fragmentāri. Senvieta atrodas reljefa veidojumā Ventas upes labajā krastā. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir vidēja - maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Čunču viduslaiku kapsēta (viduslaiki - jaunie laiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2534, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Piltenes pag. pie Mazčunčiem.

NKMP - Saglabājamās vērtības: reljefs, apbedījumu struktūra, apbedījumu inventārs, arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	

Arheoloģija - reljefs	3
-----------------------	---

A, B Alternatīva: **Čunču viduslaiku kapsētas** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_86, V-2_87, V-2_88, V-2_93, V-2_92, V-2_91 atrodas 12,9 km attālumā DR virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Ugāles pagasts, Ventspils novads

Rāpatu senkapi (Zviedru kapi) (viduslaiki/jaunie laiki), reģionālās nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2567, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ugāles pag., Rāpati starp bij. Klieņiem un Baložiem.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkļiedētība/blīvums (procentos)	
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 15 -20 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A, B Alternatīva: **Rāpatu senkapi (Zviedru kapi)** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93 atrodas 12,9 km attālumā virzienā uz R no pieminekļa, V-2_68, V-2_67 atrodas 15 km attālumā DR virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Sirgumu ciema vieta (viduslaiki), vietējās nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2564, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ugāles pag. pie Sirgumuižas

44. att. **Sirgumu ciema vieta (14.12.2022.)** (Baibas Ekeres foto) [Sirgumu ciema vieta](#) | [Mantojums.lv](#)

Saglabājamās vērtības: reljefs, kultūrslānis, arheoloģiskās senlietas

Sirgumu senkapi (viduslaiki), vietējās nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2565, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ugāles pag. pie Sirgumuižas.

NKMP - Saglabājamās vērtības: reljefs, apbedījumu inventārs, arheoloģiskās senlietas.

Secinājumi: Turbīnas atrodas zemū pie horizonta, VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	

5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkļiedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 15 -20 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
vietējās nozīmes	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A Alternatīva: Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Sirgumu ciema vietas, Sirgumu senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93 atrodas 14,1 km attālumā virzienā uz R no pieminekļa, V-2_68, V-2_67 atrodas 16,5 km attālumā DR virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Lamiņu senkapi (viduslaiki), reģionālās nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2595, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ugāles pag. pie Lamiņiem.

NKMP - Saglabājamās vērtības: vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. nemateriālās liecības, reljefs, apbedījumu struktūra, apbedījumu inventārs, arheoloģiskās senlietas.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkļiedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A, B Alternatīva: **Lamiņu senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67 atrodas 14 km attālumā R virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93 atrodas 15 km attālumā virzienā uz ZRR no pieminekļa. Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Zlēku pagasts, Ventspils novads

45. att. Lāmu pilskalns (16.04.2019.) (Baibas Ekeres foto) [Lāmu pilskalns | Mantojums.lv](#)

Lāmu pilskalns (viduslaiki - jaunie laiki), vietējās nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2596, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Zlēku pag., pie Lamiķiem

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija **1.2. Arheoloģiskais konteksts**, 1.3. Nemateriālās liecības, 1.9. Reljefs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

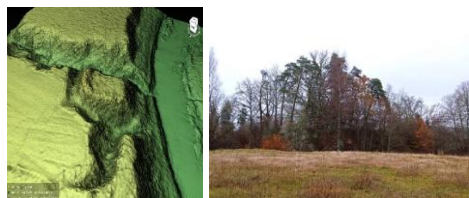
Secinājumi: Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
vietējās nozīmes	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A, B Alternatīva: **Lāmu pilskalns** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67 atrodas 13,5 km attālumā R virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_91, V-2_921, V-2_93 atrodas 14,4 km attālumā virzienā uz ZRR no pieminekļa. Pilskalns atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Padures pagasts, Kuldīgas novads

46. a, b att. **Padures (Beltes) pilskalns ar apmetni** (2022) (Janas Mikuļskas foto) [Padures \(Beltes\) pilskalns ar apmetni | Mantojums.lv](#)

Padures (Beltes) pilskalns ar apmetni (vēlais bronzas- senākais dzelzs laikmets; vidējais-vēlais dzelzs laikmets; jaunie laiki), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1248, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Padures pag., pie Pilskalniem un Jaunbeltēm.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija **1.1. Ārējais veidols ainavā**, 1.3. Nemateriālās liecības, 1.7. Fortifikācijas (aizsardzības) sistēmas, 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrlānis, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Padures pilskalns pēc sava izveidojuma un izskata ir tipisks kuršu nocietinājums un kādreiz bijis diezgan ievērojams senās Bandavas zemes centrs. Pilskalns vecums un atrašanās vieta to padara par Kurzemes mērogā unikālu arheoloģijas pieminekli. Pilskalns rietumu malā izveidots 15 m plats un 4 m augsts vizuāli izteiksmīgs valnis, aiz kura izrakts aizsarggrāvis. Pilskalns nogāzes ļoti stāvas. Pret Ventas upi vērsta nogāzē izveidota terase. Neskatoties uz to, ka pilskalns plakums ilgstoši arts, kultūrlānis pilskalnā vidēji 70 cm biezs, atsevišķās vietās pārsniedzot pat metru. Apdzīvotība Padures pilskalnā ir aizsākusies jau bronzas laikmetā un turpinājusies līdz mūsu ēras sākumam, kad pārtrūkusī. Ap 6. gadsimtu pilskalnā apdzīvotība atkal atsākusies un savu maksimumu sasniegusi vēlajā dzelzs laikmetā. Iespējams, kuršu ekspansijā vai iekšējās cīņās, pilskalns un Padure kā centrs gājis bojā 12. gadsimtā, kad apdzīvotība pilskalnā spēji apraujas.

Padures vārds arī vairs neparādās Kursas dalīšanas dokumentos, tomēr pilskalns savu nozīmi nav zaudējis arī vēlāk. Arheoloģiskajos izrakumos pilskalnā ir atklāta 16.—17. gadsimtu apbūve. Sarkano ķieģeļu ēku ar kārniņu jumtu un podiņu krāsni arheologs Andrejs Vasks saista ar Kurzemes hercogisti. Ēkas izvietojums pašā pilskalna nogāzē vedina domāt par kādu Ventas ūdensceļa sargposteni.

Pilskalnu pirmais atklājis un aprakstījis Augusts Bīlenšteins. 1923. gadā savas Kurzemes pilskalnu apzināšanas ekspedīcijas laikā pilskalnu apsekojis un uzmērījis Ernests Brastiņš. 1964. gadā Ēvalds Mugurēvičs veicis pārbaudes izrakumus pilskalnā pakājē. Izdevies konstatēt plašu apmetni (senpilsētu) ap pilskalnu, kuras apdzīvotība attiecas uz vēlo dzelzs laikmetu. No 2003. līdz 2007. gadam izrakumus pilskalnā veica Latvijas Universitātes vēstures studenti Andreja Vaska vadībā. Izrakumos iegūtie materiāli uzrāda arī zināmas Baltijas somu pēdas pilskalnā, līdz ar to ne viss apdzīvotības posms būtu piederīgs kuršiem (Padures pilskalns, 2025). Virzienā uz ZR 7 - 10 km attālumā atrodas turbīnas V2_67, V2_68, V2_72, V2_74.

Secinājumi: Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3*
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A, B Alternatīva: **Padures (Beltes) pilskalns ar apmetni** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67 atrodas 10,7 km attālumā ZR virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_72, V-2_74 atrodas 12 km attālumā virzienā uz ZRR no pieminekļa. Pilskalns atrodas Ventas upes kreisajā krastā, mežainā apvidū.

VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Padures muižas apbūve (18. gs. 19. gs.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6367, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Padures pag., Padure, Padures muižā

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arhitektūra **2.1. Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā)**, 2.8. Vienkārša fasādes (fasāžu) arhitektūra, 2.11. Īpaši mākslinieciskie elementi fasādēs (portāli, arkādes, balustrādes, skulpturāli veidojumi, epitāfijas, mozaīkas, metālkalumi u.c.), 2.13. Jumta forma, 2.16. Jumta iesegums, 2.17. Ailu aizpildījumi, 2.30. Parki, dārzi, skvēri (to telpiskā kompozīcija, plānojums, celiņu sistēma u.c.)

Padures pagasta teritorijā vēsturiski atradās Padures muiža (*Gut Paddern*), Deksnas muiža (*Gut Deksten*), Krāču muiža (*Gut Kratzen*), Ķimales muiža (*Gut Kimalen*), Tīgas muiža (*Gut Tigwen*), Vēgu muiža (*Gut Feegen*), Zīles muiža (*Gut Mühlhausen*). Padures muižas pirmsākumi meklējami 1404. gadā saistībā ar Livonijas ordeņa mestrs Dītrihs fon Torka lēni laika gaitā mainoties īpašniekiem un statusam līdz beidzot muiža nonāca Rīgas skotu izcelsmes tirgotāja Džona Balfūra (*John Lowis Balfour*) dzimtas īpašumā līdz 1920. gada zemes reformai. 2023. gada vasarā Padures muižā notika daudzsēriju spēlfilmas "Pansija pilī" filmēšana.

Muižas dzīvojamā ēka (18.gs., 19. gs., 2.c., 1870.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6368, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Padures pag., Padure, Padures muižā. Fon Štempelu dzimtas īpašums, no 1837. g. skotu tirgotāja Balfūra īpašumā, klasicisma ēka (1840) saglabājusies līdz mūsdienām. Padures muižas kungu māja ir būvēta klasicisma stilā ap 1840.gadu. Tajā ir saglabājušies gleznojumu uz sienām gandrīz visās muižas istabās, visas durvis un logi, astoņas krāsnis, kāpnes un koka grīdas. Līdz mūsdienām tā saglabājusies oriģinālajā veidolā ar ļoti lielu sākotnējo detaļu un interjera apdaru īpatsvaru, ēka uzskatāma par unikālu 19. gadsimta 2. ceturkšņa būvmākslas paraugu Latvijas mērogā. kļūstot par mājvietu daudzveidīgiem kultūras pasākumiem. Muižu aptver vēsturiskais parks ar simtu astoņdesmit gadus vecu liepu aleju un romantisku puķu vāzi.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arhitektūra 2.1. Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā), 2.2. Būvmasu kārtojums, 2.4. Plānojums (kā nemaināma un visās detaļās saglabājama vērtība), 2.5. Konstruktīvā sistēma, 2.6. Konstruktīvie elementi, 2.7. Velvēti pārsegumi, 2.8. Vienkārša fasādes (fasāžu) arhitektūra, 2.11. Īpaši mākslinieciskie elementi fasādēs (portāli, arkādes, balustrādes, skulpturāli veidojumi, epitāfijas, mozaīkas, metālkalumi u.c.), 2.13. Jumta forma, 2.16. Jumta iesegums, 2.17. Ailu aizpildījumi, 2.19. Interjeru dekoratīvā apdare (sienu, griestu, grīdu), 2.21. Sienu un griestu gleznojumi, 2.22. Būvgaldniecības izstrādājumi (sienu paneli, iebūvētās mēbeles, iekšējie slēgi u.c.), 2.23. Kāpņu izveidojums, margas un apdare, 2.25. Apkures sistēmas elementi (krāsnis, sildķermeņi u.c.)

48. att. Klēts (17.10.2016.) (Līgas Akermanes foto) [Padures muižas apbūve | Mantojums.lv](#)

49. att. Klēts (11.08.2025.) (autora foto)

Klēts (18. gs.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6369, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Padures pag., Padure, Padures muižā **[Padures muižas apbūve | Mantojums.lv](#)**
Klēts ar mansarda jumta ir vienīgā šāda tipa trīsstāvu klēts konstrukcija Latvijā, siluets iekļauts Padures pagasta ģerbonī.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arhitektūra 2.2. Būvmasu kārtojums, 2.3. Plānojuma struktūra (vispārējie telpu izkārtojuma pamatprincipi, 2.5. Konstruktīvā sistēma, 2.6. Konstruktīvie elementi, 2.8. Vienkārša fasādes (fasāžu) arhitektūra, 2.10. Fasāžu koloristika (krāsojums), 2.13. Jumta forma, 2.16. Jumta iesegums, 2.17. Ailu aizpildījumi

50. att. Parks (17.10.2016.) (Līgas Akermanes foto) [Parks | Mantojums.lv](#)

Parks (19. gs.II p.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6370, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Padures pag., Padure, Padures muižā

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arhitektūra 2.30. Parki, dārzi, skvēri (to telpiskā kompozīcija, plānojums, celiņu sistēma u.c.), 2.31. Stādījumi

51. a,b,c att. Muižas dzīvojamā ēka (11.08.2025.) (autora foto)

Secinājumi: Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3*
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A Alternatīva: VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Padures muižas apbūves, Muižas dzīvojamās ēkas, Klēts, Parka** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67 atrodas 11,7 km attālumā R virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_72, V-2_72, 12,6 km attālumā virzienā uz ZR no pieminekļa. Arhitektūras pieminekļi atrodas muižas apbūves parka teritorijā.

VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Padures vecās skolas senkapi (11. - 14.gs.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 9192, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Padures pag., "Lota"

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 - 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1

Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - fortifikācijas elementi, reljefs	3

A Alternatīva: Senieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Padures vecās skolas senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67 atrodas 13,4 km attālumā R virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_72, V-2_72, 14,3 km attālumā virzienā uz ZR no pieminekļa. Senieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Pašvaldības nozīmes kultūrvides objekti: Ķīmalas muiža 1832., Brēdrihu dzimtas īpašums, 19. gs. b. pārbūve neogotikas stilā, pēc agrārās reformas muižas pilī darbojās Padures pamatskola, Nabas muiža (19. gs. v.) starp Lielo Nabas ezeru un Ventu, muižas komplekss degradēts.

52. a,b,c,d att. Alejas stādījumi, Ķīmale-Padure – Deksnē autoceļa posmā pie Padures (11.08.2025) (autora foto) (IVN 10. pielikums vizualizācija - 26. att.)

Kurmāles pagasts, Kuldīgas novads

53. att. Kurmāles (Meņģu) pilskalns (17.05.2023.) (Janas Mikuļskas foto) [Kurmāles \(Meņģu\) pilskalns | Mantojums.lv](#)

Kurmāles (Meņģu) pilskalns (vēlais dzelzs laikmets), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1236, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Kurmāles pag. starp Lauciniekem un Meņģiem

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.1. Ārējais veidols ainavā, 1.8. Fortifikācijas elementi (nocietinājumu vaļņi, grāvji, u.c.), 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrslānis, 1.13. Arheoloģiskās senlietas Vecmuižas

Kurmāles (Meņģu) pilskalns atrodas uz neliela pacēluma ar atvērtiem panorāmiskiem skatiem apkārtnē, 14 km attālumā uz DA no VES V2, iespējama turbīnu rotācijas redzamība no pilskalna, taču lielā attāluma un mazā redzes leņķa dēļ ietekme ir minimāla.

Pašvaldības nozīmes kultūrvides objekti: Piemiņas akmens (1977) Kuldīgas apriņķa pirmajam kolhozam "Cīņa" (1948), pie Vecā Suitu ceļa starp Upītēm un Todaižiem; Mazīvandē muiža, vēlāk kolhoza kultūras nams 2,2 km uz Z no Lielīvandē muižas.

Secinājumi: Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1

Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 15 -20 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: Pilskalns atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: iekļaujot A alternatīvu, **Kurmāles (Meņģu) pilskalns** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_72, V-2_74 atrodas 14,7 km attālumā ZR virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_78, V-2_79 atrodas 16,9 km attālumā virzienā uz ZR no pieminekļa.

Īvandes pagasts, Kuldīgas novads

54. att. Vecmuižas (Īvandes) pilskalns (vēlais dzelzs laikmets), reģionālās nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1212, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Īvandes pag., pie Avotiem

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrslānis, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Vecmuižas (Īvandes) pilskalns atrodas apmežotā teritorijā pie Vankas upes ielejas, 12 km attālumā uz DDA no VES V2, iespējamā turbīnu rotācijas redzamība netiek konstatēta.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/bļivums (procentos)	
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A Alternatīva: Pilskalns atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Vecmuižas (Īvandes) pilskalna** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_72, V-2_74 atrodas 13,5 km attālumā ZR virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_78, V-2_79 atrodas 14,3 km attālumā virzienā uz ZR no pieminekļa, papildus A alternatīvas secinājumiem.

Užavas pagasts, Ventspils novads

55. att. **Užavas bākas tornis un mašīnmāja** (2024) (Baibas Ekeres foto) [Užavas bākas tornis un mašīnmāja](#) | [Mantojums.lv](#)

Užavas bākas tornis un mašīnmāja (1879.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 8567, tipoloģiskā grupa – industriālais, Ventspils nov., Užavas pagasts, Užavas bāka. Bāka kļuva par militāru mērķi I pasaules karā vācu karaspēkam. Pēc kara, 1925. gadā bāku atjaunoja, 1930. gadā pie bākas stiprināta kāpa ar kadiķu klūgu groziem, kas pildīti ar oļiem, kā arī novietoti lieli laukakmeņi pret eroziju, bākas nostiprināšanas darbi ar betona konstrukcijām turpinājās arī 1970. gados, 1994. gadā veikts torņa un ēkas kapitālremonts.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Industriālais 5.1. Inovatīvais risinājums (zinātnes, tehnikas, rūpniecības un militārie sasniegumi), **5.3. Telpiskais izvietojums ainavā**, 5.4. Telpiskais izveidojums, 5.5. Industriālā dizaina risinājums, 5.5. Industriālā dizaina risinājums, 5.7. Plānojuma struktūra, 5.8. Ārējā apdare, 5.9. Iekšējā apdare, 5.10. Materiālu lietojums, 5.11. Risinājuma detaļas, 5.12. Iekārtas, mehānismi, aprīkojums, 5.14. Oriģinālās darbības (funkcionēšanas) iespēja.

Secinājumi: VES V2 ietekme skatā no bākas torņa skatu platformas maza (5 -11 punkti), dominējošais panorāmas skats uz jūru un piekrasti, pretēji A virzienā esošām turbīnām, no pieminekļa gruntsgabala virsmas turbīnas nav saskatāmas.

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
46 - 30	5
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkļiedētība/blīvums (procentos)	
30 - 10	2
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas balsta daļa/ rotors/spārni - skatā no bākas torņa platformas	5
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Industriālais mantojums NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A Alternatīva: **Užavas bākas torņa un mašīnmājas** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_3, V-2_7, V-2_6, V-2_20, V-2_21 12, 7 km attālumā DAA virzienā no pieminekļa. **Užavas bākas tornis** atrodas mežainā apvidū, no bākas skatu platformas saskatāmas gandrīz visas turbīnas (IVN 10. pielikums vizualizācija -10. att.), ietekme vidēja – zema. Turbīnu V-2_67, V-2_68, V-2_72, V-2_74, V-2_78, V-2_79 būves atcelšana samazinās VES V2 turbīnu saskatāmās ietekmes horizontālās līnijas garumu, intensitāti un blīvumu. Pieminekļa gruntsgabala virsmas līmenī ietekme nav saskatāma. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu neliela.

B Alternatīva: **iekļauj A alternatīvas secinājumus**, VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu neliela. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām gruntsgabala virsmas līmenī aizpildīt ar koku stādījumiem.

56. att. Užavas luterāņu baznīca (26.04.2024) (Baibas Ekeres foto)

Užavas luterāņu baznīca | Mantojums.lv

Užavas luterāņu baznīca (ap 1783.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6962, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Ventspils nov., Užavas pagasts, Užava. Baznīcā atrodas valsts nozīmes mākslas pieminekļi - Altāris (ap 1783.), durvju komplekts (18.gs.), trīs liturģiskie priekšmeti.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arhitektūra **2.1. Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā)**, 2.2. Būvmasu kārtojums, 2.4. Plānojums (kā nemaināma un visās detaļās saglabājama vērtība), 2.5. Konstruktīvā sistēma, 2.6. Konstruktīvie elementi, 2.7. Velvēti pārsegumi, 2.8. Vienkārša fasādes (fasāžu) arhitektūra, 2.10. Fasāžu koloristika (krāsojums), 2.13. Jumta forma, 2.16. Jumta iesegums, 2.17. Ailu aizpildījumi, 2.23. Kāpņu izveidojums, margas un apdare

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3*
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A, B Alternatīva: **Užavas luterāņu baznīcas** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_3, V-2_7, V-2_6, V-2_20, V-2_21 11, 4 km attālumā DA virzienā no pieminekļa. Arhitektūras piemineklis atrodas koku stādījumos. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Užavas senkapi (vēlais dzelzs laikmets – viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2574, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Užavas pagasts, pie mehāniskajām darbnīcām

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 - 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnas nav saredzamas	0

Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A, B Alternatīva: **Užavas senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_3, V-2_7, V-2_6, V-2_20, V-2_21 11, 5 km attālumā DA virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas Užavas upes labajā krastā koku pudurī. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Silkāju senkapi (vēlais dzelzs laikmets – viduslaiki), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2575, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Užavas pagasts, pie Silkāju kapsētas

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: Turbīnas saskatāmas zemu pie horizonta, VES V2 ietekme maza

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
30 - 15	3
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
30 - 10	2
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A, B Alternatīva: **Silkāju senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_3, V-2_7, V-2_6, V-2_20, V-2_21 11,5 km attālumā DAA virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu vidēja - maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Užavas Elku liepa un Elku strauts - kulta vieta

(vēlais dzelzs laikmets - jaunie laiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2576, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Užavas pag. pie Tuņņiem un bij. Jāniekiem

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.1. Ārējais veidols ainavā, 1.2. Arheoloģiskais konteksts, 1.3. Nemateriālās liecības, 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrslānis

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
30 - 15	3
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	

reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A, B Alternatīva: **Užavas Elku liepas un Elku strauta- kulta vieta** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_3, V-2_7, V-2_6, V-2_20, V-2_21 10,5 km attālumā DA virzienā no pieminekļa. Turbīnu V-2_67, V-2_68, V-2_72, V-2_74, V-2_78, V-2_79 būves atcelšana samazinās VES V2 turbīnu saskatāmo ietekmi. Senvieta atrodas Užavas upes labajā krastā, koku pudurī, netālu skatu punktā uz A no pieminekļa ainavu šķērso augstspriegumu elektro pārvades 110kV līnija. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu vidēja - maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Dumbrinieku senkapi (vidējais dzelzs laikmets), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2580, Ventspils nov., Vārves pag. pie Dumbriniekiem

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme maza, nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
15 - 5	2
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A, B Alternatīva: **Dumbrinieku senkapi** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_1, V-2_10, V-2_3, atrodas 14,5 km attālumā D virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas tuvu pie mežaina apvidus, skatu punktā uz D no pieminekļa VES V2 koncentrējas lielākais skaits turbīnu, kas var radīt ietekmi. Turbīnu V-2_67, V-2_68, V-2_72, V-2_74, V-2_78, V-2_79 būves atcelšana samazinās VES V2 turbīnu saskatāmo ietekmi. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir maza. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Užavas pagasta pašvaldības nozīmes kultūrvides objekti: Baptistu baznīca, Piemineklis represētajiem, Sārnotes stāvkrauts, Komponista Aldoņa Kalniņa dzimtās mājas "Brakī", kapteiņa N. Duves piemiņas vieta, Sārnotes muiža, Užavas jūrskola "Nikažos", Vendzavu kapsētā tēlnieka Paula Jaunzemja akmens skulptūras, Sārnotes aleja, Sārnotes baptistu baznīca, padomju armijas karaspēka daļas paliekas.

Iespējamie risinājumi VES V2 vizuālās ietekmes samazināšanai arhitektūras un arheoloģijas pieminekļu apkārtnē (10 – 15 km attālumā no turbīnām). Šajā attāluma joslā atrodas Alsungas kultūrvēsturiskais centrs, Lāmu pilskalns, Padures (Beltes) pilskalns ar apmetni, Padures muižas apbūve, Vecmuižas (Īvandes) pilskalns, Užavas bākas tornis un mašīnmāja, Užavas luterāņu baznīca. VES V2 vizuālā ietekme uz atsevišķiem kultūras mantojuma pieminekļiem šajā joslā ir zema, ļoti zema vai netiek konstatēta. Ņemot vērā potenciālo fragmentāro ietekmi uz kultūras pieminekļiem, rekomendējams veidot skatu laukumus, takas pilskalnu apskatei un koku stādījumus ar mērķi samazināt vizuālo ietekmi. Jāuzsver, ka jebkura labiekārtošanas darbu, dizaina instalāciju, u.c. plānošana un realizācija valsts aizsardzībā esošajā kultūras piemīnēklī un tā aizsargjoslā ir jāsaskaņo ar NKMP.

E) VES V2 Zemes vienības, kur plānota paredzētā darbība, atrodas 15 – 20 km attālumā no sekojošo arheoloģijas un arhitektūras pieminekļu aizsargjoslām/ aizsardzības zonām:

Ugāles pagasts, Ventspils novads

Krišņu senkapi (viduslaiki), reģionālās nozīmes kultūras piemineklis 2559, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ugāles pag. pie Krišņiem.

NKMP - Saglabājamās vērtības: reljefs, apbedījumu struktūra, apbedījumu inventārs, arheoloģiskās senlietas.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 15 -20 - 25 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3*

A Alternatīva: Senvieta atrodas lauka apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Krišņu senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas atrodas V-2_91, V-2_921, V-2_93 18,5 km attālumā DR virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_68, V-2_67 atrodas 22,1 km attālumā virzienā uz DR no pieminekļa, papildus A alternatīvas secinājumiem.

Modmuižas apmetne (viduslaiki), vietējās nozīmes kultūras piemineklis 2556, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ugāles pag. pie bij. Modmuižas.

57. att. Modmuižas apmetne (20.11.2019.) (Baibas Ekeres foto) [Modmuižas apmetne](#) | [Mantojums.lv](#)

NKMP - Saglabājamās vērtības: kultūras pieminekļa (izņemot iekštelpās esoša) apkārtnes raksturīgā ainava (ko veido tās elementi – ceļu tīkls ar vēsturisko ieseguma veidu, stādījumi, alejas, meži, lauki, pļavas, to kontūras, raksturīgā veģetācija, vēsturiski raksturīgā apbūve, vēsturiskais labiekārtojuma raksturs, vēsturiskas inženierbūves). Arheoloģiskais konteksts, reljefs, kultūrlānis, arheoloģiskās senlietas.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1

Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 19 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
vietējās nozīmes	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: Senvieta atrodas lauka apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Modmuižas apmetnes** aizsargjoslai tuvākās turbīnas atrodas V-2_91, V-2_921, V-2_93 18,3 km attālumā DR virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_68, V-2_67 atrodas 21,8 km attālumā virzienā uz DR no pieminekļa. Papildus iekļaujot A alternatīvas secinājumus un rekomendācijas.

Māteru apmetne (viduslaiki), reģionālās nozīmes kultūras pieminekļis Nr. 2554, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ugāles pag. pie bij. Mātermuižas.

58. att. **Māteru apmetne** (24.08.2023.) (Baibas Ekeres foto) [Māteru apmetne](#) | [Mantojums.lv](#)

Saglabājamās vērtības: reljefs kultūrslānis arheoloģiskās senlietas.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 16,5 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A Alternatīva: Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Māteru apmetnes** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93 atrodas 16,5 km attālumā virzienā uz R no pieminekļa, V-2_68, V-2_67 atrodas 18,7 km attālumā DR virzienā no pieminekļa. Papildus iekļaujot A alternatīvas secinājumus un rekomendācijas.

Māteru Velnapēdas akmens - kulta vieta (vēlais bronzas laikmets – viduslaiki), valsts nozīmes kultūras pieminekļis Nr. 2555, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ugāles pag. pie bij. Mātermuižas.

NKMP - Saglabājamās vērtības: nemateriālās liecības, vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. Reljefs, arheoloģiskās senlietas.

Secinājumi: Turbīnas atrodas lielā attālumā zemu pie horizonta, VES V2 ietekme maza (5 – 11)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
--	--

Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
15 - 5	2
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenozīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 16,5 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
vietējās nozīmes	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3*

A Alternatīva: Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir vidēja - maza. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Māteru Velnapēdas akmens - kulta vietas** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93 atrodas 17,3 km attālumā virzienā uz R no pieminekļa, V-2_68, V-2_67, V-2_72, V-2_74, V-2_78, V-2_79 atrodas 19,5 km attālumā DR virzienā no pieminekļa. Papildus iekļaujot A alternatīvas secinājumus un rekomendācijas.

Jaunvietu pilskalns (vēlais dzelzs laikmets), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 8336, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ugāles pag. pie Jaunvietām. Tā kā pilskalna izmēri ir nelieli-plakuma platība mazāka par 500 kv.m., tam trūkst izteikta kultūrslāņa un tā ģeogrāfiskais izvietojums ir mežainā, maz apdzīvotā apvidū, pieļaujams, ka pilskalns izmantots īslaicīgi – kā patvēruma vieta briesmu gadījumos (Urtāns, 2009).

59. att. Jaunvietu pilskalns (04.10.2019.) (Baibas Ekeres foto) [Jaunvietu pilskalns | Mantojums.lv](#)

NKMP - Saglabājamās vērtības: Kultūras pieminekļa apkārtnē raksturīgā vēsturiskā plānojuma struktūra. Ārējais veidols ainavā, Fortifikācijas (aizsardzības) sistēmas, raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa. reljefs, kultūrslānis, arheoloģiskās senlietas.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 20 - 25 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3*
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A Alternatīva: Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Jaunvietu pilskalns** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93 atrodas 24,3 km attālumā virzienā uz R no pieminekļa, V-2_67, V-2_68, V-2_72, V-2_74, V-2_78, V-2_79 atrodas 26,5 km attālumā DR virzienā no pieminekļa. Papildus iekļaujot A alternatīvas secinājumus un rekomendācijas.

Veckušķu Svētozols (vēlais dzelzs laikmets - jaunie laiki), vietējās nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2566, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ugāles pag. pie Veckušķiem.

NKMP - Saglabājamās vērtības: vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. nemateriālās liecības, reljefs, kultūrlānis.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

ES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/bļīvums (procentos)	
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 15 -25 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
vietējās nozīmes	1
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A, B Alternatīva: **Veckušķu Svētozola** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93 atrodas 24,5 km attālumā virzienā uz R no pieminekļa, V-2_68, V-2_67 atrodas 26,7 km attālumā DR virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Būdiņu senkapi (12./13.–15./16. gs.), reģionālās nozīmes kultūras piemineklis Nr. 9173, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Ugāles pag., Cirkale.

NKMP - Saglabājamās vērtības: reljefs, apbedījumu struktūra, apbedījumu inventārs, arheoloģiskās senlietas.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/bļīvums (procentos)	
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 16 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A, B Alternatīva: **Būdiņu senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67 atrodas 15,9 km attālumā R virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_91, V-2_92, V-2_93 atrodas 16,8 km attālumā virzienā uz ZRR no pieminekļa. Pilskalns atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma.

Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Laukgaļu senkapi (viduslaiki), reģionālās nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2560, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Arheoloģija Ventspils nov., Ugāles pag. pie Laukgaļiem.

NKMP - Saglabājamās vērtības: reljefs, apbedījumu struktūra, apbedījumu inventārs, arheoloģiskās senlietas.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 15 -20 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A, B Alternatīva: **Laukgaļu senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67 atrodas 15,1 km attālumā R virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_91, V-2_921, V-2_93 atrodas 16,1 km attālumā virzienā uz ZRR no pieminekļa. Pilskalns atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Padures pagasts, Kuldīgas novads

Lapsu senkapi (9./10.gs.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 9073, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Padures pag., "Lapsas", 2014. gadā notika arheoloģiskie izrakumi.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.2. **Arheoloģiskais konteksts**, 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 15 -20 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3*
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A Alternatīva: Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Lapsu senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67 atrodas 15,6 km attālumā R virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_72, V-2_74, 16,5 km attālumā virzienā uz ZR no pieminekļa. Papildus iekļaujot A alternatīvas secinājumus un rekomendācijas.

Īvandes pagasts, Kuldīgas novads

Ķaupu senkapi (vēlais dzelzs laikmets), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1213, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Īvandes pag., pie Ķaupiem

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izklieģētība/blīvums (procentos)	
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 16 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A Alternatīva: Senvieta atrodas mežainā apvidū. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Ķaupu senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_72, V-2_74 atrodas 15,9 km attālumā Z virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_78, V-2_79 atrodas 16,8 km attālumā virzienā uz Z no pieminekļa. Papildus iekļaujot A alternatīvas secinājumus un rekomendācijas.

Vārves pagasts, Ventspils novads

60. att. Pasiēkstes vējdzirnavas (06.06.2023) (Baibas Ekeres foto) [Pasiēkstes vējdzirnavas](#) | [Mantojums.lv](#)

Pasiekstes vėjdzirnavas (19. gs. 2.p.), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6963, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Vārves pag. Pasiektē, darbojušās līdz 20. gs. 60. gadu sākumam

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arhitektūra 2.1. Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā), 2.2. Būvmasu kārtojums, 2.3. Plānojuma struktūra (vispārējie telpu izkārtojuma pamatprincipi), 2.5. Konstrukтивā sistēma, 2.6. Konstrukтивie elementi, 2.8. Vienkārša fasādes (fasāžu) arhitektūra, 2.13. Jumta forma, 2.16. Jumta iesegums, 2.26. Tehniskās iekārtas (pacelšanas sistēmas noliktavās, dzirnavu iekārtas u.c.) Pasiekstes dzirnavas seno dzirnavu unikalitāte konkurē ar VES turbīnām apziņā iesakņojusies vēsturiska vide.

Secinājumi: Turbīnas atrodas zemū pie horizonta, ar neapbruņotu aci nav saskatāmas, VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
30 - 15	3
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenoizīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 15 -20 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A, B Alternatīva: **Pasiekstes vėjdzirnavu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_1, V-2_10, V-2_3 atrodas 19,5 km attālumā D virzienā no pieminekļa. Piemineklis atrodas tuvu pie autoceļa P108, apkārtnē atsevišķu koku stādījumi. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu vidēja - maza. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Turbīnu V-2_67, V-2_68, V-2_72, V-2_74, V-2_78, V-2_79 būves atcelšana samazinās VES V2 turbīnu saskatāmās ietekmes.

Bēķu viduslaiku kapsēta (viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2578, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Vārves pag. pie Bēķu kapsētas

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenoizīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 19 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A, B Alternatīva: **Bēķu viduslaiku kapsētas** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_1, V-2_10, V-2_3 atrodas 18,9 km attālumā D virzienā no pieminekļa. Senvieta atrodas tuvu pie mežaina apvidus, skatu punktā uz D no pieminekļa

VES V2 koncentrējas lielākais skaits turbīnu, kas var radīt ietekmi. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu ir maza. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Pasiekstes senkapi (senākais - vēlais dzelzs laikmets), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2579, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Vārves pag.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija **1.2. Arheoloģiskais konteksts**, 1.9. Reljefs, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: Turbīnas atrodas 20 km attālumā zemu pie horizonta, VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
30 - 15	3
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
30 - 10	2
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 15 -20 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A, B Alternatīva: **Pasiekstes senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_1, V-2_10, V-2_3 atrodas 19,8 km attālumā D virzienā no pieminekļa.

Skatu punktā uz D no pieminekļa VES V2 koncentrējas lielākais skaits turbīnu, kas var radīt ietekmi. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu vidēja – neliela. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Vārves pagasta pašvaldības nozīmes kultūrvides objekti: Leču muiža (*Gut Atlitzen*), Pasiekstes muiža (*Gut Passeexten*), Vārves muiža (*Gut Warwen*), Zūru muiža (*Gut Suhrs*). Zūru muižas apbūves (Berlīnes arhitekts Teodors Zeilers, 19.gs.) vēsture saistās ar vācbaltu muižnieku Lambsdorfu dzimtu (*von Lambsdorff*). Ievēriņas cienīgs ir fakts, ka 1838. gadā grāfs Gustavs fon Lambsdorfs šeit attīstīja cukurbiešu audzēšanu, ievada sēklas no Vācijas, izveidoja pirmo cukurfabriku toreizējā Latvijas teritorijā. Otrā Pasaules kara laikā vācu karaspēks cauri Zūrām 1944. gadā izbūvēja *Liepājas-Ventspils* dzelzceļa līniju, Zūru staciju nosauca par *Munchen*. Pēc Otrā pasaules kara līdzās Zūrām tika izveidota PSRS kara bāze raķešu karaspēkam, tanku poligonam un robežsargiem. Zūru muižā ilgu laiku darbojās lauksaimniecības izglītības mācību iestādes. Ar Zūru muižu saistīts arī pirmais Vācijas vēstnieks atjaunotajā Latvijā grāfs Lambsdorfs (*Hagen von der Wenge Graf Lambsdorff*). Zūru novadpētniecības ekspozīcijā (1998) apskatāma muižas un pagasta vēsture, vēsturiskie darba rīki, sadzīves, interjera priekšmeti, unikālā *cukurgalvas* atliešanas forma, darbojas vēsturiskās vides darbnīcas “No šķiedras līdz audumam” “No grauda līdz maizei”.

61. att. Zūru muižas aleja Foto [Zūru muižas aleja](#) | [Dabas aizsardzības pārvalde](#)

Te saglabājusies simtgadīgu liepu dubultaleja (Zūru muižas aleja - Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritorija: Dabas piemineklis - aleja).

Tārgales pagasts

Elku liepa, Kraupu liepa, osis - kulta vieta (Vēlais dzelzs laikmets - Jaunie laiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2550, tipoloģiskā grupa –arheoloģija, Ventspils nov., Tārgales pag. pie Grantiņiem

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.2. Arheoloģiskais konteksts, 1.3. Nemateriālās liecības, 1.9. Reljefs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

62. att. Tārgales baznīcas vieta (15.09.2023.) (Baibas Ekeres foto) [Tārgales baznīcas vieta](#) | Mantojums.lv

Tārgales baznīcas vieta (Viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2551, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Ventspils nov., Tārgales pag. pie Grantiņiem

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.2. Arheoloģiskais konteksts, 1.3. Nemateriālās liecības, 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrlānis, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: **Elku liepa, Kraupu liepa, osis - kulta vieta**, VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti); **Tārgales baznīcas vieta**, turbīnas atrodas 19 km attālumā zemu pie horizonta, VES V2 ietekme maza (5 – 11 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
30 - 15	3
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
30 - 10	2
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga	1
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 19 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A, B Alternatīva: tuvu esošo arheoloģijas pieminekļu - **Elku liepas, Kraupu liepas, osis - kulta vietas, Tārgales baznīcas vietas** aizsargjoslām tuvākās turbīnas 2_1, V-2_10, V-2_3 atrodas 19 km attālumā D virzienā no pieminekļa. Turbīnu V-2_67, V-2_68, V-2_72, V-2_74, V-2_78, V-2_79 būves atcelšana samazinās VES V2 turbīnu saskatāmo ietekmi. Arheoloģijas pieminekļi atrodas apdzīvotā vietā starp koku puduriem. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu vidēja - maza. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

Iespējamie risinājumi VES V2 vizuālās ietekmes samazināšanai arhitektūras un arheoloģijas pieminekļu apkārtnē 15 – 20 km attālumā no turbīnām. Šajā attāluma joslā atrodas Jūrkalnes katoļu baznīca, Gudenieki, Pasiekstes vējdzirnavas, Jaunvietu pilskalns, Veckuldīgas pilskalns ar senpilsētu, Virkas muiža. VES V2 vizuālā ietekme uz atsevišķiem kultūras mantojuma pieminekļiem šajā joslā ir ļoti zema vai netiek konstatēta. Ņemot vērā potenciālo fragmentāro ietekmi uz kultūras pieminekļiem, rekomendējams veidot skatu laukumus, takas pilskalnu apskatei un koku stādījumus ar mērķi samazināt vizuālo ietekmi. Jāuzsver, ka jebkura labiekārtošanas darbu, dizaina instalāciju, u.c. plānošana un realizācija valsts aizsardzībā esošajā kultūras pieminekļī un tā aizsargjoslā ir jāsaņemas ar NKMP.

Suitu kultūras telpa UNESCO pasaules nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā

Suitu kultūrtelpa iekļauta UNESCO Pasaules nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā (Suiti cultural space, Latvia Inscribed on the List of Intangible Cultural Heritage in Need of Urgent Safeguarding) (2009)⁸.

Lielākā daļa Suitu kultūrtelpas un tās dominantes - Alsunga, Jūrkalne, Gudenieki un Basi atrodas 10 – 20 km attālumā no VES V2 turbīnām. Daļa no ZR esošās Suitu kultūrtelpas vērtējot kultūrvides blīvumu atrodas izkliedētā atrodas 5 – 10 km attāluma joslā no VES V2. Ņemot vērā vizualizācijas analīzi VES V2 ietekme uz šiem augšminētajiem centriem nav konstatējama, neliela un zema ietekme var tikt konstatēta Suitu kultūrtelpas (63. att) ziemeļu daļā, kurā atrodas izkliedētas viensētas.

UNESCO NEMATERIĀLĀS KULTŪRAS AIZSARDZĪBAS STARPVALSTU KOMITEJAS SĒDE. Abu Dabi, Apvienotie Arābu Emirāti 28.09 – 02.10., 2009 Darba kārtības 14. punkts UNESCO Pasaules nemateriālās kultūras mantojuma saraksta, kam ir nepieciešama neatliekama glābšana, nomināciju izvērtēšana. Lēmums 4.COM 14.08. Komiteja: 1. Ņem vērā, ka Latvija ir izvirzījusi Suitu kultūrtelpu ierakstīšanai Neatliekami glābjamajā nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā, aprakstot to sekojoši:

Suiti ir maza katoļu kopiena luteriskajā Latvijas rietumu daļā. Suitu kultūrtelpai ir raksturīgas vairākas īpašas iezīmes, kas ietver suitu sieviešu burdona dziedāšanu, kāzu tradīcijas, krāšņos tautas tērpus, suitu valodu (izloksni), vietējos ēdienus, baznīcas tradīcijas, gadskārtu svētku svinēšanu un ļoti lielu skaitu tautasdziesmu, deju un melodiju, kas ir pierakstītas suitu kopienā. Te vēl nereti var atrast senās paplašinātās ģimeņu struktūras un dzimtas, kurās senas zināšanas tiek nodotas no paaudzes paaudzē. Šādas dzimtas šodien ir svarīgi suitu kultūras mantojuma bastioni. Savdabīga pirmskristietības tradīciju un baznīcas rituālu sintēze te, suitu kopienā, ir radījusi patiešām unikālu nemateriālās kultūras mantojumu. Tā kā suitu identitātes stūrakmens – katoļu baznīca – šodien ir veiksmīgi atkopusies pēc padomju perioda grūtībām, arī suitu kultūrtelpa pēdējā laikā piedzīvo pakāpenisku renesansi. Tomēr, tikai daži, galvenokārt gados veci cilvēki, šodien vēl labi pārzina suitu kultūras mantojumu. Šī iemesla dēļ pastāv steidzama nepieciešamība izplatīt šīs zināšanas un iesaistīt lielāku cilvēku skaitu suitu kultūras mantojuma saglabāšanā, atdzīvinot arī tos elementus, kas ir saglabāti tikai rakstiskos avotos, filmu arhīvos un muzeju krātuvēs.

2. Nolemj, ka, balstoties uz Nominācijas pieteikumā 00314 iekļauto informāciju, Suitu kultūrtelpa atbilst nepieciešamajiem kritērijiem, lai to iekļauto Neatliekami glābjamajā sarakstā, jo:

U.1: Daudzas katoļu paaudzes šajā luteriskajā vidē ir spējušas saglabāt un uzturēt Suitu kultūrtelpu tāpēc, ka unikālā kultūras mantojuma saglabāšana un konfesionālā savdabība ir nodrošinājusi divu tūkstošu cilvēku lielajai suitu kopienai skaidru un novērtētu savas īpašas identitātes sajūtu.

U.2: Lai arī suitu rituāli un paražas joprojām spēlē svarīgu lomu kopienas dzīvē, to dzīvotspēja ir apdraudēta gan tāpēc, ka ekonomisku iemeslu dēļ apdraudēta kļūst pati suitu kopienas dzīvotspēja tās vēsturiskajā teritorijā, gan tāpēc, ka mazinās iespējas un resursi mantojuma praktizēšanai, kā arī šis mantojums netiek uzskatīts par pietiekami prestižu jaunās paaudzes vidū.

U.3: Neseni glābšanas pasākumi ietver tādas aktivitātes kā *Etniskās kultūras centra „Suiti”* dibināšana un kopienas interneta portāla izveide. Glābšanas pasākumu plānā, kuru kopiena ir izstrādājusi kopā ar atbildīgajām institūcijām ar mērķi nodrošināt kultūrtelpas dzīvotspēju, ir iekļauti arī tādi pasākumi kā: novada mācības ieviešana skolās, atbalsts neformālajai izglītībai un interešu izglītības pasākumiem, atsevišķu rituālu atdzīvināšana, tradicionālo zināšanu apmācība, atbalsts suitu valodai (izloksnei), kā arī dažādu suitu nemateriālās kultūras mantojuma izpaušmju dokumentēšana.

U.4: Ir nodrošināta pietiekama dokumentācija lai demonstrētu, ka trīs suitu pašvaldības kā arī aktīvās suitu kultūras organizācijas (*Suitu novads* un *Etniskās kultūras centrs*) ir devušas savu piekrišanu un pilnībā atbalsta šo izvirzīšanu.

U.5: Valsts 2008. gadā ir iekļāvusi Suitu kultūrtelpu, kā vienu no trīspadsmit visizcilākajiem elementiem, Vissvarīgāko Latvijas nemateriālās kultūras vērtību sarakstā.

3. Ieraksta Suitu kultūrtelpu Neatliekami glābjamo nemateriālās kultūras vērtību sarakstā;

⁸ Suiti cultural space - intangible heritage - Culture Sector - UNESCO

4. Ņem vērā, ka suiti un viņu kultūrtelpa pārstāv arī daudzas citas Eiropas kopienas un tām piemītošo nemateriālās kultūras mantojumu, un ka suitu ierakstīšana Neatliekami glābjamo vērtību sarakstā var tādējādi fokusēt pasaules uzmanību uz nepieciešamību steidzami glābt arī citu Eiropas kultūras mantojumu, kas ir līdzīgi apdraudēti;

5. Atbalsta piedāvātos glābšanas pasākumus, kas ir radīti respektējot suitu kopienas vēlmi pašiem kontrolēt savu nākotni un lemt par savu likteni savas kopienas ietvaros, tādējādi papildus nostiprinot suitu sociālo un kultūras identitāti;

6. Atzīstot Alsungas pils un citu kultūras ziņā svarīgu ēku restaurēšanas, kā arī uz Suitu novadu vedošo ceļu uzlabošanas nepieciešamību, iesaka valstij tomēr vairāk koncentrēt glābšanas pasākumiem domātos resursus uz cilvēcisko elementu.

7. Iesaka valstij un suitu kopienai identificēt virkni stratēģiski svarīgu glābšanas pasākumu un sagaida, ka šīs mērķtiecīgās aktivitātes plašākā nozīmē pastiprinās suitu kultūras mantojumu un identitāti (Suiti cultural space, 2009; Suitu kultūrtelpa UNESCO, 2025).

Suitu kultūrtelpa ir pārmantotu dzīvu un suitu kopienas identitātei nozīmīgu kultūras tradīciju kopums, kas apvieno Alsungu, Basus, Gudeniekus un Jūrkalni – Kurzemes apkaime pie Baltijas jūras, kas savā atšķirīgā veidā ataino kultūras tradīciju savdabību un dažādību Latvijā (Suitu kultūrtelpa, 2025). Kā vēsturiski, tā arī patlaban suitu kultūras tradīciju saglabāšanā būtiska nozīme ir reliģijai, pašiem suitiem sevi dēvējot par katoļu salu luterticīgajā Kurzemē. Suitu kultūrtelpa ir iekļauta UNESCO Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā. Ar Suitu kultūrtelpas saglabāšanu un attīstību saistītos jautājumus regulē likums (Nemateriālā kultūras mantojuma likums, 2016) un UNESCO Konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu (Konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu, 2003), tā iekļauta Latvijas Kultūras kanonā (Suitu kultūrtelpa, 2025).

63. att. **Suitu novada karte.** Biedrība "Etniskās kultūras centrs "Suiti" Kultūrvēsturiskā suitu novada karte – Suitu kultūrtelpa

Attiecībā uz ietekmes uz vidi analīzi ir jāņem vērā Suitu kultūrtelpai saistošos UNESCO norādījumus:

172. Dalībvalstis cenšas pilnīgi apzināt visu attīstības plānu un programmu potenciālo un faktisko ietekmi uz nemateriālo kultūras mantojumu, jo īpaši ietekmes uz vidi, sociālās ietekmes, ekonomiskās ietekmes un ietekmes uz kultūru novērtēšanas procesos;

188. Dalībvalstis tiek aicinātas atzīt nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas devumu vides ilgtspējai, to, ka vides ilgtspējai ir nepieciešama ilgtspējīga dabas resursu pārvaldība, bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana, kas savukārt varētu gūt labumu no padziļinātas zinātniskas izpratnes un no dalīšanās ar zināšanām par klimata pārmaiņām, dabas apdraudējumiem, vides un dabas resursu ierobežojumiem, un to, ka ir būtiski stiprināt neaizsargāto iedzīvotāju grupu noturību pret klimata pārmaiņām un dabas katastrofām; ietekme uz vidi nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā;

190. Dalībvalstīm jācenšas atzīt nemateriālā kultūras mantojuma prakses un aizsardzības darbību iespējamo un faktisko ietekmi uz vidi, īpašu uzmanību pievēršot to intensifikācijas iespējamām sekām. Šim nolūkam dalībvalstis ir mudinātas:

- a. veicina zinātniskus pētījumus un pētniecības metodoloģijas, tostarp tādas, ko veic pašas kopienas un grupas, lai izprastu šādu ietekmi;

- b. pieņem atbilstošus juridiskus, tehniskus, administratīvus un finansiālus pasākumus, lai veicinātu videi draudzīgu praksi un mazinātu jebkādu iespējamo kaitīgo ietekmi (Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu īstenošanas norādījumi, 2016).

Ar mērķi sekmēt suitu novada etniskas kopienas apzināšanu, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, aizsargāšanu un līdzsvarotu attīstību izveidojušās daudzas aktīvas biedrības "Etniskās kultūras centrs „Suiti”, "Alsungas viedais ciems", "Liepu ielas radošais kvartāls", "Suitu kultūras mantojums", "Suitu amatnieki", "Suitu novads", "Alsungas keramika", "Vēja sēta", "Maģie suiti" un neformāla kopienas daļas apvienība "Suitu parlaments", kas liecina par vietējo iedzīvotāju īpašu ieinteresētību Suitu kultūrtelpas pārvaldībā. Suitu parlaments ir kopienas pārstāvniecības organizācija, kuru no sava vidus ievēlē suitu identitātes karšu turētāji. Parlamenta mērķis ir Latvijā un starptautiski pārstāvēt suitu identitātes karšu turētāju intereses, lobēt tās un nodrošināt apstākļus suitu kopienas pastāvēšanai un attīstībai nākotnē, komunicēt ar UNESCO par Latvijas sniegtajiem Suitu kultūrtelpas glābšanas pasākumiem, komunicēt ar valsts pārvaldes institūcijām.

Jāpiezīmē, ka Suitu kultūrtelpas aktīvs izdevis daudzveidīgas publikācijas un informatīvie materiāli, t.sk. Celvedis Suitu novadā⁹, īstenotas aktivitātes Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programmas projektā iekļaujot *UNESCO-tourism* atzīto kultūru unikalitāti Setu zeme (Setomaa) un Kihnu sala Igaunijā, Suitu¹⁰ reģions un Lībiešu krasts Latvijā. Suitu kultūrtelpas glābšanas un attīstības pasākumu plāna 2021. – 2024. gadam mērķis ir nodrošināt suitu kultūrtelpas ilgtspēju, stiprinot tās saglabāšanas mērķtiecīgam atbalstam nepieciešamo vidi un apstākļus, iesaistot sabiedrību un koordinējot valsts pārvaldes, pašvaldību un institūciju sadarbību **Nemateriālā kultūras mantojuma likuma 9.panta otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem.**

Suitu kultūrtelpas pirmsākumi meklējami 1734. gadā vācbaltu baronam Johannam Ulriham Šverinam apprecot katoļticīgo poļu muižnieci Barbaru Konarsku, un pieaicinot Jezuītu Ordeni, kas veicināja katolicisma nostiprināšanos un anklāva izveidošanos Kurzemē dominējošā luterānisma novadā. Var uzskatīt par vēstures fenomenu nelielās suitu kopienas pastāvēšanu gadsimtu garumā apvienojoties ar šajā Kurzemes daļā konfesionāli atšķirīgo Sv. Miķeļa Romas katoļu baznīca Alsungā kā garīgo centru, izveidojoties katoļu draudzēm arī Gudeniekos un Jūrkalnē, saglabājot unikālu nemateriālo mantojumu. 1738. gadā Alsunga nonāca hercoga Bīrona īpašumā, 1795. gadā Krievijas valsts kroņa īpašumā, 1918. gadā kļuva par Latvijas Republikas sastāvdaļu turpinot saglabāt suitu mantojumu.

Šajā VES V2 ietekmes vērtējumā galvenie objekti ir Suitu kultūrtelpas augstākās koncentrēšanās vietas - Alsungas, Jūrkalnes, Gudenieku pagastu centri. Mūsdienās **Suitu kultūrtelpu darbībā** prezentē ekspozīcija **"Suitu godi"** par nozīmīgākajiem notikumiem suitu novada ļaužu dzīvē, ar baznīcu un gadskārtām saistītām tradīcijām, tieši suitu novadam raksturīgām materiālām un nemateriālām kultūrvēstures liecībām, suitu kāzu ainu, suitu tautas tērpiem. Audiovizuālais materiāls – tradicionālo svinību vēsturiskās fotogrāfijas un dziesmām. Izstrādāts suitu kultūras mantojumu kultūrtūrisma galamērķi Basos. Ekspozīcijā skatāmi suitu amatnieku un Alsungas audēju tērpi, un rokdarbi un vēsturiskie sadzīves priekšmeti. **Alsungas Amatu māja** pulcē dažādu amatu meistarus, glabā kultūras un vēstures liecības, tradīcijas un aicina uz radošu kopradi. Te darbojas tūrisma informācijas centrs, izstāžu zāle, trīs ekspozīcijas – *suitu dzīvojamā istaba, virtuve un katoļu priesteru tērpi*, EKC "Suiti", radošā darbnīca "Austuve" un "Suitu ķēķis, Alsungas keramiķi, biedrības "Suitu kultūras mantojums", "Suitu amatnieki", Alsungas viedais ciems. **Kafejnīca "Spēlmaņu krogs"** lauku virtuve ar Alsungas pusei un suitu kultūrai raksturīgiem ēdieniem un meistarklasi sklandrausim pēc tradicionālās receptes (Spalvēna, 2024). **Tējas namiņš "Sapņotava"** vietējo augu tējas, pasākumi – koncerti, improvizācijas teātris, spēļu vakari un stāstu vakari. **Ziedulejas parks** Alsungā ar brīvdabas estrādi. **Žibgravas veselības taka** - izvietoti informācijas stendi ar saistošu informāciju par dabas takā sastopamajiem augiem un dzīvniekiem, teikām un mīklām saistībā ar suitu dialektu. **Suitu takas Basu tautas nams. Etniskās kultūras centrs "Suiti" Gudenieki. Uz lielākajiem autoceļiem uzstādītas Suitu kultūrtelpas robežzīmes** (64. att.). Augšminētās kultūras un ēdināšanas iestādes un uzņēmumus ieskauj pilsētas koku stādījumi, ainaviskie Ziedulejas parks un **Žibgravas veselības taka atrodas upju gravās VES V2 ietekme netiek konstatēta.**

⁹ [CelvedisSuiti lv.pdf](#) [Suitu novads buklets LV skiramaivs.cdr](#)

¹⁰ [Suitu kultūrtelpa](#)

64. att. Suitu kultūrtelpas robežzīmes (10.08.2025) (autora foto)

65.a,b att. Ainava Ēdoles - Alsungas ceļa (P119) posmā pie Alsungas (11.08.2025) (autora foto)

Alsungas pilsēta, ieņemot īpaši nozīmīgu vietu kultūrtelpas kodā, tiek dēvēta par suitu galvaspilsētu. Apdzīvotas vietas pirmsākumi meklējami vēlā dzelzs laikmeta pilskalnā - Dižgabala kalnā.

66. att. Dižgabala kalns – pilskalns (2020) (Janas Mikuļskas foto) [Dižgabala kalns - pilskalns | Mantojums.lv](https://mantojums.lv)

Dižgabala kalns – pilskalns (vēlais dzelzs laikmets) valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1203, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Alsungas pag., Alsunga starp Pils ielu un Dzirnavu ezeru. Alsungas pilskalns ir ierīkots savrupā, 8–10 m augstā ziemeļrietumu–dienvidaustrumu virzienā orientētā ovālā paugurā Užavas upes pietekas Kauliņas krastā, uz kuras pie Mazreģvalka vēlāk uzstādīnāts Dzirnavezers. Pilskalna plakums ir 22 x 54 m liels. Visapkārt plakumam, apmēram 3–4 m zemāk, to ietver ap 8 m plata terase. Alsungas pilskalnu pirmo reizi aprakstīja 1869. gadā pilskalnu apzinātājs Augusts Bīlenšteins (*August Bielenstein*), 1922. gadā Ernests Brastiņš, pirmais nosaucot par Dižgabalkalnu. Otrā pasaules kara laikā pilskalna plakumā ierīkots novērošanas tornis. Tā rietumu un austrumu pusē jau kopš 20. gs. 20. gadu otrās puses cieši klāt nogāzei uzceltas ēkas, kas šajos virzienos traucē pilskalna vizuālo uztveramību. Alsungas pilskalns līdz šim arheoloģiski nav pētīts, atrasti dzelzs šķēpu gali, gredzeni un citas senlietas, 2012. gadā apzināšanas ekspedīcijas laikā atrastas vairākas bezripas trauku lauskas, apliecinot pilskalna apdzīvotības pirmsākumus agrā metāla periodā (Asaris, Alsungas pilskalns, 2023). Pēc nostāstiem savu nosaukumu pilskalns ir ieguvis 1659. gadā, kad Kurzemes ģenerālis Bergs šeit izvietoja lielgabalus, lai apšaudītu pilī nocietinājušos zviedru spēkus.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija **1.1. Ārējais veidols ainavā, 1.2. Arheoloģiskais konteksts, 1.3. Nemateriālās liecības, 1.7. Fortifikācijas (aizsardzības) sistēmas, 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrslānis, 1.13. Arheoloģiskās senlietas**

Apstiprinātā aizsardzības zona (91,5 ha 500 m) (06.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: 1. **Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esošā) **apkārtnes raksturīgā ainava** (ko veido tās elementi – ceļu tīkls ar vēsturisko ieseguma veidu, stādījumi, alejas, meži, lauki, pļavas, to kontūras, raksturīgā veģetācija, vēsturiski raksturīgā apbūve, vēsturiskais labiekārtojuma raksturs, vēsturiskas inženierbūves). 1.3. Vēsturiskais zemes

reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem.** 1.7. **Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.**

Tepat blakus nostiprinoties ordenim 1372. gadā sāka celt Alsungas Livonijas ordeņa pili (*Alschwangen*), kas pēc dažādām pārbūvēm līdz mūsdienām ir saglabājis daļu no sākotnējās fortifikācijas sistēmas (Erdmanis, 1989; Schmid, 1921). Savdabīga konfesionālā vēsture saistās ar novada īpašnieku Johanu Ulrihu fon Šverinu (*Johann Ulrich von Schwerin*), kurš 1634. gadā, laikā kad Kurzemē bija nostiprinājies luterānisms, Alsungas un Fēliksbergas baznīcās izveidoja katoļu draudzes pieaicinot jezuītu ordeni. Sv. Miķeļa Alsungas Romas katoļu baznīca kļuva par jaunizveidotā katoļu anklāva un suitu garīguma un identitātes centru Alsungas novadā, vēlāk pievienojoties arī Gudeniekiem.

67. a,b,c att. **Alsungas pils** (02.03.202.) (Līgas Skujānes foto) [Alsungas pils](#) | [Mantojums.lv](#)

Skats uz Alsungas pili. Ilustrācija no grāmatas "Livonijas piļu attēli no Marķīza Pauluči albuma", Rīga, Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūta apgāds, 2008. gads. **Alschwangen.** Stavenhagen, W. S. (1864) Album Baltischer Ansichten. Mitau, Selbstverlag des Herausgebers, 200 S.

Alsungas pils (14. gs. - 16. gs.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6326, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Alsungas pag., Alsunga. Alsungas Livonijas ordeņa pils.

Alsungas Livonijas ordeņa pils kā četrstūraina nocietināta būve ar iekšējo pagalmu ir būvēta 1372. gadā. No senās pils līdz mūsdienām saglabājusies daļa no austrumu korpusa pagrabiem, dienvidu korpus, kā arī divi nocietinājumu torņi. Tās komplekss ir celts pakāpeniski no 14. līdz 18. gadsimtam un vairākkārt pārbūvēts (Erdmanis, 1989) Pils ir unikāla Latvijā un ārpus Latvijas ar to, ka tā ir viena no retajām viduslaiku pilīm, kas daļēji ir saglabājusies līdz mūsdienām savā vēsturiskajā veidolā, jo visbiežāk Latvijā mūsdienās varam aplūkot tikai viduslaiku pils drupas. Īpašajā piedāvājumā ir vēstuli rakstīšana ar spalvu un tinti, suitu sievu, suitu vīru vai suitu dūdenieku uzstāšanās Alsungas Livonijas ordeņa pilī apskatāma patstāvīgā interaktīvā ekspozīcija, kas sevī ietver: skaņu instalācijas, interaktīva video projekciju, virtuālās realitātes instalāciju, Alsungas Livonijas ordeņa pils komplekss ir celts pakāpeniski no 14. gs. līdz 18. gs. un ir vairākkārt pārbūvēts. zināms, ka 1341. g. Alšvangā ir bijusi nocietināta māja (ein festes Haus), bet 1372. g. tika uzsākta mūra pils (četrstūra formas, no akmens) celtniecība, kurā dzīvoja Kuldīgas padotais Livonijas ordeņa firsts. Sākotnēji pils austrumu korpus tika izmantots kā dzīvojamās telpas, bet dienvidu korpus - saimniecības vajadzībām. vēlāk 15. – 18. gs. uzcēla aizsargtorņus un pārējās pils daļas. Pils apjoms (baroka stils) ar diviem torņiem ir ļoti iespaidīgs. Alsungas pils ir unikāla ar to, ka tā ir viena no retajām Eiropas viduslaiku pilīm, kas līdz mūsdienām daļēji ir saglabājusī savu vēsturisko būvapjoma veidolu. 2018. gadā pilī uzsāka restaurācijas darbus un tā ir slēgta. Taču interesenti var brīvi apskatīt to no ārpusē, kā arī iepazīt pils pagalmu.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arhitektūra 2.1. Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā), 2.2. Būvmasu kārtojums, 2.3. Plānojuma struktūra (vispārējie telpu izkārtojuma pamatprincipi), 2.5. Konstruktīvā sistēma, 2.6. Konstruktīvie elementi, 2.7. Velvēti pārsegumi, 2.8. Vienkārša fasādes (fasāžu) arhitektūra, 2.12. Torņi, 2.13. Jumta forma, 2.16. Jumta iesegums, 2.17. Ailu aizpildījumi, 2.21. Sienu un griestu gleznojumi

Apstiprinātā aizsardzības zona (97,35 ha 500 m) (06.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: **1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.1. Kultūras pieminekļa apkārtnē raksturīgā vēsturiskā plānojuma struktūra. 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekštelpās esošo) **apkārtnes raksturīgā ainava.** 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas**

uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem. 1.7. Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.

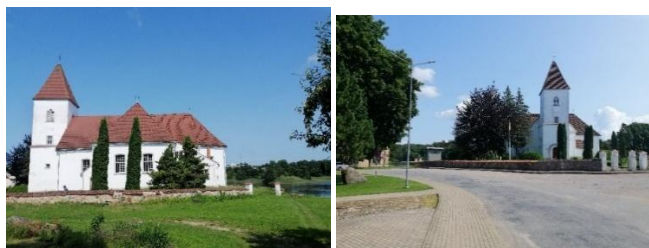

68. att. Alsungas katoļu baznīca (02.03.202.) (Līgas Skujānes foto) [Alsungas katoļu baznīca](#) | [Mantojums.lv](#)

Alsungas katoļu baznīca (16. gs.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6325, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Alsungas pag., Alsunga. Baznīcā atrodas 38 valsts un reģiona nozīmes mākslas pieminekļi. Alsungas Sv. Miķeļa Romas katoļu baznīca (1625) ir galvenais suitu kopienas garīguma un identitātes centrs. Ap 1715. gadu baznīcas interjerā parādās holandiešu meistara Johana Mertensa kokgriezumi, 1882. gadā notiek pārbūves darbi baznīcai iegūstot krustveida formu ar vienu torni un dakstiņu jumtu, ērģeles ir būvējis F. Veisenborns 1893. gadā Jēkabpilī. 1910. g. tapa altārglezna. **Kultūras pieminekļa aizsargjosla:** [Karte mantojums NKMP - Saglabājamās vērtības](#): Arhitektūra 2.1. Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā), 2.2. Būvmasu kārtojums, 2.4. Plānojums (kā nemaināma un visās detaļās saglabājama vērtība), 2.6. Konstruktīvie elementi, 2.7. Velvēti pārsegumi, 2.8. Vienkārša fasādes (fasāžu) arhitektūra, 2.12. Torņi, 2.13. Jumta forma, 2.15. Jumta un torņu smaiļu dekoratīvie noformējuma elementi (vējrāži, krusti, gaiļi u.c.), 2.16. Jumta iesegums, 2.17. Ailu aizpildījumi, 2.28. Žogi un to detaļas, 2.29. Vārti

Apstiprinātā aizsardzības zona (83,64 ha 500 m) (06.03.2023)

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: 1. **Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.1. Kultūras pieminekļa apkārtnē raksturīgā vēsturiskā plānojuma struktūra. 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekštelpās esošo) **apkārtnes raksturīgā ainava**. 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem**. 1.7. **Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa**.

69. a, b att. Alsungas katoļu baznīca (11.08.2025) (autora foto)

Secinājumi: VES V2 ietekme uz Dižgabala kalnu – pilskalnu, Alsungas pili, Alsungas katoļu baznīcu nav saskatāma (0 – 5 punkti), maza ietekme uz Alsungas katoļu baznīcu skatā no baznīcas torņa (5 – 11 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
15 - 5 skatā no baznīcas torņa	2
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/bļivums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas saskatāmas bet ietekme panorāmā nenožīmīga skatā no baznīcas torņa	1
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 10 - 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	1

ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3
ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: Alsungas pilsētas kultūrvides objektiem tuvāko turbīnu V2_78, V2_79, V2_72, V2_74 būves atcelšana samazinās VES V2 vizuālo ietekmi uz pilsētu kopumā, kā arī uz Suitu kultūrtelpas daļu, kas attālināti robežojās ZA ar VES V2.

B Alternatīva: Suitu kultūrtelpas vizuāli pievilcīgā Alsungas paugurainē VES V2 ietekme uz kultūrvēsturiskajām vērtībām ir turbīnu silueti un rotējošo turbīnu vizuālais efekts, ko varētu saskatīt zemā redzes leņķī Z ZA virzienā no Alsungas pilsētas, kurā koncentrējas svarīgākie Suitu kultūrtelpas objekti - arheoloģijas un arhitektūras pieminekļi. No Alsungas pilsētas tuvākās VES V2 infrastruktūra: 12 km attālumā ZA virzienā plānotas turbīnas V2_78, V2_79, 14,5 km attālumā ZZA virzienā turbīnas V2_72, V2_74, 14,4 km attālumā Z virzienā turbīnas V2_42, V2_41, V2_43, V2_40, V2_45. Attiecīgi lauku teritorijā esošās viensētas starp Alsungu un VES V2 atrodas 8 km attālumā no turbīnām. Jāpiezīmē, ka apkārtējā kultūrvide un urbanizētā ainava, kurā radusies Suitu kultūrtelpa kā nemateriālais mantojums, veidojusies un joprojām atrodas dinamiskā attīstības procesā. VES V2 iespējamā ietekme uz Suitu kultūrtelpu ir jāvērtē saistībā ar Z un ZA pusē tiešā tuvumā esošajiem tehnogēniem elementiem - sakaru torņiem, gaisvadu elektropārvades 110kV līniju un elektroapakšstacijas infrastruktūru, autoceļa P119 abās pusēs esošajām 10 VES (65. att.) un citām VES pilsētas apkārtnē, gaisvadu elektropārvades 110kV / 330kV līniju virzībā no Alsungas uz Tērandi, Zirām, Pilteni un Ventspili rada ietekmi uz ainavisko vidi arī ārpus Alsungas pilsētas (71. att.). Jāpiezīmē, ka šobrīd veidojas projekts par starpministriju, pašvaldību, zinātnisko institūciju, biedrību un nodibinājumu darba grupas izveidošanu par VES ietekmes uz nemateriālo mantojumu regulējumu.

Pilsētai ir bagātīga industriālās attīstības vēsture - Alsungas HES, Liepājas-Ventspils-Kuldīgas dzelzceļa Alsungas Ziemeļu un Dienvidu stacijas veido vidi ar dažādu periodu industriālā mantojuma tehnogēniem elementiem.

Dižgabala kalns – pilskalns ir iecienīta pastaigu, pulcēšanas un sarīkojumu vieta, galvenais skats A un DA virziens pāri Dzirnau ezeram uz baznīcu, VES V2 atrodas Z virzienā 12 km attālumā, skatam, kura lielāko daļu nosedz koku stādījumi, zems redzes leņķis virs horizonta, VES V2 vizuālā ietekme netiek konstatēta.

Kalniņu senkapi (vēlais dzelzs laikmets), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1209, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Alsungas pag., Alsunga, Kuršu iela 2.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.2. Arheoloģiskais konteksts, 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Alsungas pils ir nozīmīga sabiedriskā vieta, galvenais skats A un DA virziens pāri Dzirnau ezeram uz baznīcu, VES V2 atrodas Z virzienā 12 km attālumā, skatam, kura lielāko daļu nosedz koku stādījumi, zems redzes leņķis virs horizonta, koku bezlapu periodā neliela vizuālā ietekme skatam uz Z no pils ZA torņa un augšējiem pils stāviem varētu radīt nelielu vizuālo ietekmi. Jāpiezīmē, ka Z pusē ir piepilsētas ainava ar industriālajiem elementiem - sakaru torņiem, gaisvadu elektropārvades 110kV līnija un apakšstacijas ceļa P119 abās pusēs 10 VES.

Alsungas Sv. Miķeļa Romas katoļu baznīca ir nozīmīgs garīgais centrs, galvenais skats Z un ZA virzienā pāri Dzirnau ezeram no baznīcas, VES V2 atrodas Z virzienā 12 km attālumā, skatam, kura lielāko daļu nosedz koku stādījumi, zems redzes leņķis virs horizonta, koku bezlapu periodā neliela vizuālā ietekme skatam uz Z, īpaši no baznīcas torņa. Jāpiezīmē, ka Z pusē ir atvērts ainavisks skats pāri Dzirnau ezeram, kurā ienāk piepilsētas ainava ar industriālajiem elementiem - sakaru torņiem, 2 VES, gaisa elektropārvades 110 kV augstsprieguma līnija ar balsta stabiem un apakšstacijas infrastruktūru, ceļa P119 abās pusēs 10 VES. Šie tehnogēnie elementi saskatāmi skatā no baznīcas arī mūsdienās (69. a att.). Ņemot vērā vizualizācijas analīzi VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu maza. Rekomendējams ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

VES V2 Zemes vienības atrodas 10 – 20 km attālumā no sekojošo arheoloģijas pieminekļu aizsargjoslām:

70. att. **Todaižu (Leiškālu) pilskalns ar apmetni** (2014) (J.Mikuļskas foto) Todaižu (Leiškālu) pilskalns ar apmetni Mantojums.lv

Todaižu (Leiškālu) pilskalns ar apmetni (vēlais dzelzs laikmets), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1207, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Alsungas pag. pie Zundēm un bij. Leiškāliem, Pilsezera krastā
NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija **1.1. Ārējais veidols ainavā**, 1.7. Fortifikācijas (aizsardzības) sistēmas, 1.9. Reljefs, 1.10. Kultūrlānis, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Todaižu (Leiškālu) pilskalns ar apmetni atrodas uz neliela pacēluma apmežotā apkārtnē, 12 km attālumā uz D no VES V2, turbīnu rotācijas ietekme uz pilskalnu lielā attāluma un mazā redzes leņķa dēļ ietekme ir minimāla.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
5 - 0	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 15 -20 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3*
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A Alternatīva: Pilskalns atrodas mežainā apvidū, ietekme nav saskatāma. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Todaižu (Leiškālu) pilskalns ar apmetni** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_72, V-2_74 atrodas 14,7 km attālumā Z virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_78, V-2_79 atrodas 15,6 km attālumā virzienā uz Z no pieminekļa. Pilskalns atrodas mežainā apvidū ietekmes nav. Papildus iekļaujot A alternatīvas secinājumus un rekomendācijas.

Zemāk minētie arheoloģijas pieminekļi no VES V2 atrodas 12 – 20 km attālumā virzienā uz D apmežotā paugurainā apvidū, VES V2 ietekme nav konstatēta:

Mazreģu viduslaiku kapsēta (viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1206, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Alsungas pag., pie Mazreģiem.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Grīnbergu senkapi (vēlais dzelzs laikmets–viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1204, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Alsungas pag., starp Grīnbergiem un Dzirnkiem.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija **1.2. Arheoloģiskais konteksts**, 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Ķīšu senkapi (viduslaiki), vietējās nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1205, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Alsungas pag., starp Ķīšiem un Skaidrājiem.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Jaungaiļu senkapi (Sauleskalns) (viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1208, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Alsungas pag., starp Jaungaiļiem, Zvaigžņiem un Pikšiem

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Ģēģeru senkapi (viduslaiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1223, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Gudenieku pag. pie Ģēģeriem.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Guļu senkapi (viduslaiki-jaunie laiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1222, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Gudenieku pag. pie Guļiem.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.2. Arheoloģiskais konteksts, 1.9. Reljefs, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Aniņu senkapi (viduslaiki), vietējās nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1224, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Gudenieku pag. pie Kalnanniņām un bij. Aniņām.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Gudenieku pagasts

Gudenieku Svētā Jāņa Kristītāja Romas katoļu baznīca celta (1930. – 1947. g.), interjerā (17. – 18. gs.) Subates meistarū rotājumi – eņģeļu skulptūras, ērģeles ar koka stabulēm veidojis Juri Bokums.

Almāles muiža (*Gut Almahlen*) minēta ap 1355./1362. gadu, 1704. gadā, muiža kopā ar Reģu muižu, nonāca fon Šlipenbahu dzimtas īpašumā, atradās pie šaursliežu dzelzceļa līnijas. Mūsdienās saglabājušās ēkas celtas ap 1880. gadu. Līdz pat agrārreformai muiža bija privātā īpašumā, vēlāk muiža izmantota mežsaimniecībai. Reģu muiža (1890. G. pēc arhitekta M.P. Berci projekta) fon Korfu, vēlāk fon Štempelu īpašumi, ēka saglabājusies daļēji, parks.

Jūrkalnes pagasts, Ventspils novads 15 km

Drēbnieku senkapi (viduslaiki - jaunie laiki), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 2526, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Jūrkalnes pag., Jūrkalne centrā, Ventspils - Liepājas šosejas kreisajā pusē

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arheoloģija 1.9. Reljefs, 1.11. Apbedījumu struktūra, 1.12. Apbedījumu inventārs, 1.13. Arheoloģiskās senlietas

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	

Atrodas 15 -20 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija - reljefs	3

A Alternatīva: Senvieta atrodas apdzīvotas vietas apvidu koku stādījumos. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Drēbnieku senkapu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_79, V-2_78 17,8 km ZA, turbīnas V-2_41, V-2_40, V-2_42, V-2_43 16,8 km, fonā atrodas lielākais skaits VES V2 turbīnu, ZA virzienā no pieminekļa. Papildus iekļaujot A alternatīvas secinājumus un rekomendācijas.

Jūrkalnes katoļu baznīca (1862.), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6935 tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Jūrkalnes pag., Jūrkalne. Baznīcā atrodas 2 reģiona nozīmes mākslas pieminekļi. Jūrkalnes svētā Jāzepa Romas katoļu baznīca celta fon Šverina laikā reizē ar katolicisma nostiprināšanos vēsturiskajā sutu novadā. Tagadējo mūra baznīca celta 1862. gadā, Jūrkalnes draudzei kļūstot par pastāvīgu draudzi un nodaloties no Alsungas draudzes.

NKMP - Saglabājamās vērtības: Arhitektūra **2.1. Celtnes/būves telpiskais risinājums ainavā, vidē (pilsētvides ainavā, lauku ainavā),** 2.2. Būvmasu kārtojums, 2.4. Plānojums (kā nemaināma un visās detaļās saglabājama vērtība), 2.6. Konstruktievi elementi, 2.7. Velvēti pārsegumi, 2.8. Vienkārša fasādes (fasāžu) arhitektūra, 2.10. Fasāžu koloristika (krāsojums), 2.12. Torņi, 2.13. Jumta forma, 2.14. Jumta torņu smailes ar izteiktu silueta nozīmi, 2.15. Jumta un torņu smaiļu dekoratīvie noformējuma elementi (vējrāži, krusti, gaiļi u.c.), 2.16. Jumta iesegums, 2.17. Ailu aizpildījumi, 2.19. Interjeru dekoratīvā apdare (sienu, griestu, grīdu), 2.28. Žogi un to detaļas, 2.29. Vārti, 2.17.2. Oriģinālās ārdurvis (durvju vērtnes, to apdares elementi, virslogi).

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 15 -20 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	3
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības	5

A Alternatīva: Arhitektūras piemineklis atrodas apdzīvotas vietas apvidu koku stādījumos, ietekmes nav. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Jūrkalnes katoļu baznīcas aizsargjoslai tuvākās turbīnas** V-2_79, V-2_78 atrodas 17,8 km attālumā ZA virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_41, V-2_40, V-2_42, V-2_43 atrodas 16,8 km attālumā no pieminekļa, fonā atrodas lielākais skaits VES V2 turbīnu, ZA virzienā no pieminekļa. Papildus iekļaujot A alternatīvas secinājumus un rekomendācijas.

71. att. Ainava Alsungas - Jūrkalnes ceļa (P119) posmā pie Alsungas (11.08.2025) (autora foto)

Jūrkalnes pagasta pašvaldības kultūrvides objekti: Piemiņas zīme latviešu bēgļiem uz Zviedriju 1944. 45.gadā, Jūrkalnes Tautas nams (bijušajā krogus ēka, 1875. gads), galvenā suitu pulcēšanās vieta Jūrkalnes apkaimē, notiek pasākumi, ir izstāžu zāle, etnogrāfiskais ansamblis “Maģie suiti” u.c. tautas kolektīvi. Vētru muzejs – ekspozīcija par Latvijas zemūdens kultūrvēsturisko mantojumu.

72. att. **Veckuldīgas pilskalns ar senpilsētu** (2020) (Jāņa Meinerta foto) [Veckuldīgas pilskalns ar senpilsētu | Mantojums.lv](#)

Veckuldīgas pilskalns ar senpilsētu (vēlais dzelzs laikmets - viduslaiki), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 1232, tipoloģiskā grupa – arheoloģija, Kuldīgas nov., Kuldīga starp Veckuldīgas upīti un Ventu. Pirmais pilskalnu 1809. gadā aprakstīja Ernsts Hennigs (*Ernst Hennig*), 1922. gadā uzmēroja pētnieks Ernests Brastiņš, 1950. gadā apsekoja arheologs Ādolfs Stubavs, arheoloģiskos izrakumus veica arheoloģe Emīlija Brīvkalne, 2011. gadā arheologs Uldis Kalējs. Atrasti savrupatradumi. Veckuldīgas pilskalns ierīkots 15–20 m augstā zemes ragā starp Krāčupīti un Ventu. Pilskalnam ir nolīdzināts, apmēram 90 x 100 m liels plakums. Dienvidrietumu pusē tas no pārējā Ventas senlejas krasta atdalīts ar gandrīz 100 m garu, 20 m platu un ap 6 m augstu valni un grāvi, gar kuru ziemeļrietumu galu vedusi uzeja pilskalnā. Uz dienvidrietumiem no vaļņa un grāvja, senlejas krasta turpinājumā atradusies ap 130 m gara un 40–90 m plata priekšpils, kas dienvidu daļā bijusi norobežota ar tagad daļēji aizmilzušu grāvi. No tā uz dienvidiem, mūsdienu Kuldīgas centra virzienā, atradusies senpilsēta, kas aizņēmusi apmēram 9,5 ha platību. Iespējams, etnisko kuršu spiediena rezultātā, veidojās jauns kuršu centrs Veckuldīgas pilskalnā. To zināmā mērā apliecina fakts, ka līdzšinējos pētījumos ne pilskalnā, ne priekšpilī vai senpilsētā nav iegūti droši par 12. gs. agrāki atradumi. No 13. gs. otrās puses līdz 14. gs. vidum paralēli pastāvējušas apmetnes gan pie ordeņa pils, gan kuršu pilskalna, līdzīgi kā tas vērojams citās vietās Kurzemē (Asaris, Veckuldīgas pilskalns, 2024).

Aizsardzības zonas uzturēšanas režīms: 1. **Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājama:** 1.2. Kultūras pieminekļa (izņemot iekšējās esošā) **apkārtnes raksturīgā ainava**. 1.3. Vēsturiskais zemes reljefs kultūras pieminekļa tiešā tuvumā. 1.5. Piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota). 1.6. **Kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem**. 1.7. **Raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa**.

Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)	
10 - 1	1
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	

Atrodas 15 -20 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
valsts nozīmes	3*
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arheoloģija NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A Alternatīva: Arheoloģijas piemineklis atrodas Ventas upes kreisajā krastā ar raksturīgu reljefu, apkārtnē koku puduri. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Veckuldīgas pilskalns ar senpilsētu** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67 atrodas 15,3 km attālumā R virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_72, V-2_72, 16,3 km attālumā virzienā uz ZR no pieminekļa. Papildus iekļaujot A alternatīvas secinājumus un rekomendācijas.

73. att. Virkas muižas kungu māja (11.05.2019) (Edgara Šulca foto) [Virkas muižas kungu māja](#) | [Mantojums.lv](#)

Virkas muižas kungu māja (18.gs., 19.gs. II.p., 20.gs. s.), reģiona nozīmes kultūras piemineklis Nr. 8941, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Kuldīgas nov., Kuldīga, Virkas iela. Secinājumi: VES V2 ietekme nav saskatāma (0 – 5 punkti)

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu	
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā*	
0	0
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/bļīvums (procentos)	
0	0
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas nav saredzamas	0
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 15 -20 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
reģionālās nozīmes	2*
Ietekme uz kultūras pieminekļu tipoloģiskām grupām:	
Arhitektūra NKMP - Saglabājamās vērtības	5*

A Alternatīva: Arhitektūras piemineklis atrodas pilsētvidē, iespējamo skatu uz VES V2 ZR virzienā pie muižas nosedz 5 stāvu dzīvojamās ēkas. VES V2 ietekme uz pieminekļa ainavu nav saskatāma. Rekomendējams nepieciešamības gadījumā muižas apkārtnē ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar koku stādījumiem.

B Alternatīva: **Virkas muižas kungu mājas** aizsargjoslai tuvākās turbīnas V-2_68, V-2_67 atrodas 16,7 km attālumā R virzienā no pieminekļa, turbīnas V-2_72, V-2_72, 17,7 km attālumā virzienā uz ZR no pieminekļa. Papildus iekļaujot A alternatīvas secinājumus un rekomendācijas.

Kuldīgas vecpilsēta - UNESCO Pasaules mantojuma vieta

Atbilstoši UNESCO Konvencijai par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību (Konvencija, 1972) un UNESCO “Darbības pamatnostādņiem par Pasaules mantojuma konvencijas īstenošanu” (Operational Guidelines, 2024) īpašas nozīmes universālo vērtību (*Outstanding Universal Values*) mantojuma vietu (*Property*) (turpmāk tekstā – mantojuma vieta) prasībām Kuldīgas novada dome ir izstrādājusi un apstiprinājusi precīzi definētu un pārskatāmu mantojuma vietas - Kuldīgas vecpilsētas robežu efektīvai aizsardzībai un aptverošo

buferzonu (77. att.) (Informācija pieejama Kuldīgas novada domes interneta vietnes sadaļā “Kuldīgas vecpilsēta UNESCO”, saistošo noteikumu, attīstības un teritorijas plānošanas dokumentos¹¹).

Efektīgākai mantojuma vietas aizsardzībai augšminēto “Darbības pamatnostādņu 112. punkts” līdzās fiksētai buferzonai definē arī plašākus iestatījumus (*wider settings*). Jautājumā par šo plašāku iestatījumu saturu Kuldīgas vecpilsētas kā Pasaules mantojuma vietai Kuldīgas novada domes speciālisti informēja, ka šobrīd šādu pētījumu veic un sagatavo rekomendācijas ICOMOS (*International Council of Monuments and Sites*) eksperti sadarbībā ar Kuldīgas novada domi un Brandenburgas Tehniskās universitātes Mantojuma pārvaldības institūtu. Šobrīd, š.g. jūnijā kļuva pieejama augšminētā Mantojuma pārvaldības institūta veiktās Skatu perspektīvu analīzes UNESCO Pasaules mantojuma objektam "Kuldīgas vecpilsēta" (Brönnner, L. Viewshed analysis for the UNESCO World heritage property “Old Town of Kuldīga”. Draft version. April, 2025.) darba versija (turpmāk tekstā – BTUMPI Kuldīgas vecpilsētas analīze), kas ir būtiski saistoša šī IVN novērtējuma ziņojumam. Jāpiezīmē, ka IVN novērtējuma ietvaros “Enviroprojekts” ekspertu iepriekš veiktā VES V2 ietekmes uz Kuldīgas vecpilsētas - UNESCO Pasaules mantojuma vietu vizualizācijas analīze esošajā redakcijā ir iekļāvusi šī Mantojuma pārvaldības institūta konstatējumus un rekomendācijas.

74. att. Skats uz Kuldīgu no Ventspils – Kuldīgas autoceļa (11.08.2025) (autora foto)

75. a,b,c,d att. Skati Kuldīgas vecpilsētā (11.08.2025) (autora foto)

Šī pētījuma ietvaros ar mērķi identificēt skatu punktus un laukumus Kuldīgas vecpilsētas mantojuma vietā, tās buferzonā un tuvākajā apkārtnē, kuru autentiskumu un unikalitāti varētu ietekmēt VES V2, tika veiktas konsultācijas ar Kuldīgas novada domes ekspertiem, analizēta attiecīgā dokumentācija, šīs VES V2 izpētes teritorijai izstrādātā vizualizācija un HR (*high resolution*) redzamības modeļi A Alternatīvai, B Alternatīvai, VES kumulatīvai ietekmei, veikti apsekojumi dabā.

76. att. Kuldīgas vecpilsēta, Adatu tornis, Liepājas iela (11.08.2025) (autora foto)

¹¹ [Kuldīgas \(Goldingen\) UNESCO – Goldingen Kuldīga UNESCO lapa](#)

77. att. Mārtiņšala, rekreācijas vieta Kuldīgā (11.08.2025) (autora foto)

Saistībā ar Kuldīgas vecpilsētu ir pētāma VES V2 vizuālo ietekme uz izejošajiem un ienākošajiem skatiem. Analizējot vizualizācijas HR redzamības modeļa rezultātus var secināt, ka vislielākā VES V2 ietekme uz kultūras ainavu Kuldīgas vecpilsētai ir vertikālās pieejamā ZR virzienā orientētā izejošo skatu panorāmā no:

a) sakrālās arhitektūras pieminekļu torņiem (2. tabula):

Sv. Annas ev. lut. baznīca nodrošina unikālu panorāmas skatu uz Kuldīgas vecpilsētu, saskatāmi turbīnu silueti ar rotoriem un spārnu cirkulāciju (IVN 10. pielikums vizualizācija – 3. att.) nedaudz virs horizonta 15 km attālumā, priekšplānā dominē vecpilsētā esošais sakaru tornis, attālāk citas vertikālās tehnogēnās konstrukcijas ietekme vidēja (18 punkti);

Sv. Katrīnas ev. lut. baznīca nodrošina unikālu panorāmas skatu uz Kuldīgas vecpilsētu - turbīnu silueti ar rotoriem un spārnu cirkulāciju saskatāmi kā lielākā daļa saskatāma VES V2 spārnu cirkulācijas augšdaļa ar rotoriem zemu virs horizonta 15 km attālumā (IVN 10. pielikums vizualizācija – 4. att.), ietekme maza (11 punkti);

Sv. Trīsvienības Romas katoļu baznīca nodrošina unikālu panorāmas skatu uz Kuldīgas vecpilsētu - saskatāma tikai VES V2 spārnu cirkulācijas augšdaļa zemu virs horizonta 15 km attālumā, ietekme maza (11 punkti);

Sv. Dievmātes Patvēruma pareizticīgo baznīca atrodas koku pudurī, iespējams, saskatāma tikai VES V2 spārnu cirkulācijas augšdaļa zemas veģetācijas periodā, zemu virs horizonta 15 km attālumā, ietekme maza 9 punkti);

b) citos tūrisma objektos:

Kuldīgas skatu tornis nodrošina unikālu panorāmas skatu uz Kuldīgas vecpilsētu - turbīnu silueti ar rotoriem ar spārnu cirkulāciju, saskatāma tikai augšdaļa (IVN 10. pielikums vizualizācija – 5. att.). Kuldīgas skatu tornis Pārventas parkā ir viens no visjūtīgākajiem attiecībā pret VES V2 iespējamo radīto ietekmi. Apmeklējot skatu platformas 25 m augstumā, no kurām paveras panorāmas dominējošie skati uz UNESCO mantojuma vietas būtiskiem elementiem – Kuldīgas vecpilsētu, Seno ķieģeļu tiltu, Ventas rumbu, dabas liegumu "Ventas ieleja", saskatāma maza ietekme (11 punkti) (IVN 10. pielikums vizualizācija - 5. att.).

Adatu fabrikas tornis nodrošina unikālu panorāmas skatu uz Kuldīgas vecpilsētu - turbīnu silueti ar rotoriem ar spārnu cirkulāciju, saskatāma tikai augšdaļa. saskatāma VES V2 spārnu cirkulācijas augšdaļa ar rotoriem zemu virs horizonta 15 km attālumā (IVN 10. pielikums vizualizācija – 4. att.), ietekme maza (11 punkti).

3. tabula. VES V2 vizuālā ietekme uz Kuldīgas vecpilsētu

VES V2 ietekmes apraksts, kritēriji		
Ainavā redzamo turbīnu skaits un ietekme uz kultūras pieminekļu ainavu		
Kritērijs izslēdz vai samazina citu kritēriju nozīmi vērtējumā* 15 km attālumā no turbīnām kā ietekmi samazinošais fakts		
46 - 30	Sv. Annas ev. lut. baznīca Sv. Katrīnas ev. lut. baznīca Sv. Trīsvienības Romas katoļu baznīca Kuldīgas skatu tornis	5*
30 - 15	Adatu fabrikas tornis	3
15 - 5	Sv. Dievmātes Patvēruma pareizticīgo baznīca	2
5 - 0	Kuldīgas vecpilsētas ielu un laukumu līmenis	1
Ietekme uz kultūras pieminekļa ainavu: turbīnu izkliedētība/blīvums (procentos)		
70 - 30	Sv. Annas ev. lut. baznīca	3

VES V2 Ietekmes apraksts, kritēriji	
30 - 10	2
10 - 1 Sv. Katrīnas ev. lut. baznīca Sv. Trīsvienības Romas katoļu baznīca Kuldīgas skatu tornis Sv. Dievmātes Patvēruma pareizticīgo baznīca Adatu fabrikas tornis Sv. Dievmātes Patvēruma pareizticīgo baznīca	1
Turbīnas saskatāmo detaļu apjoms	
Turbīnas balsta daļa/ rotors/spārni Sv. Annas ev. lut. baznīcā	5
Turbīnas rotors/spārnu augšdaļa Sv. Annas ev. lut. baznīca Sv. Katrīnas ev. lut. baznīca Sv. Trīsvienības Romas katoļu baznīca Kuldīgas skatu tornis	3*
Turbīnas spārnu neliela augšdaļa Adatu fabrikas tornis Sv. Dievmātes Patvēruma pareizticīgo baznīca	2
Turbīnu attālums no kultūras pieminekļa	
Atrodas 15 km attālumā no kultūras pieminekļa aizsargjoslas	0
Ietekme uz kultūras pieminekļu vērtības grupām:	
UNESCO Pasaules mantojuma vieta	5

Zemas veģetācijas sezonā Kuldīgas namu augšstāvos, no kuriem paveras skatu koridori uz VES V2 ZR ir varbūtība saskatīt spārnu cirkulācijas augšdaļu.

VES V2 ietekme nav novērojama ielu un laukumu līmenī ZR virzienā esošajos izejošo skatu punktos no **Ķieģeļu tilta** (IVN 10. pielikums vizualizācija – 6. att.), no Pils ielas uz **Ventas ieleju**, no apkaimes pie Alekšupītes ietekas Ventā, no Ventspils ielas, no Krasta ielas, no pastaigu takām abos Ventas upes krastos mantojuma vietas tuvumā, kā arī no gājējiem paredzētās **Liepājas ielas** un citām **Kuldīgas vecpilsētas mantojuma vietām** un **Mārtiņsalas** (2. tabula, 77. att.). Rekomendējams nepieciešamības gadījumā mantojuma vietā ainavu koridoros skatus ar redzamām VES turbīnām aizpildīt ar pieļaujamiem pilsētas dizaina objektiem un koku stādījumiem.

Jāpiezīmē, ka salīdzinājumā ar augšminētajiem sakrālās arhitektūras torņiem un vēsturisku notikumu vietas – Adatu torņa skatu laukuma, Kuldīgas skatu tornis ir mūsdienīgs veidojums, apmeklētājam piešķirot *putnu lidojuma* skatus kā jaunas – moderno tehnoloģiju radītas izjūtas attiecībā pret vēsturisko mobilitāti Ķieģeļu tilta, pilsētas ielu un laukumu līmenī laika periodā, kad veidojās Kuldīgas vecpilsēta. Pieļaujams, ka arhitekti savos 17. - 19. gadsimtu vēsturiskajā laikmetā radītajos Kuldīgas projektos integrēja *golden ratio* principus vai citas vēsturiskās pilsētībūvniecības metodes un kompozīcijas plānojumus. Šādas pieejas varētu raksturot arī kāds atsevišķs vēsturisks apraksts - plānojot Kurzemes hercogistē savas pils ārpus Jelgavas (*Schloss Mitau*) hercogs Ernsts Johans Bīrons (*Ernst Johann von Biron*) kopā ar arhitektu Bartolomeo Frančesko Rastrelli (*Bartolomeo Francesco Rastrelli*) rūpīgi pētīja Svētes, Virčavas un citu potenciālo muižu apkārtnes, veidojot kompozīciju jaunajiem pils būvju projektiem sasaistē ar Jelgavas pils rezidenci.

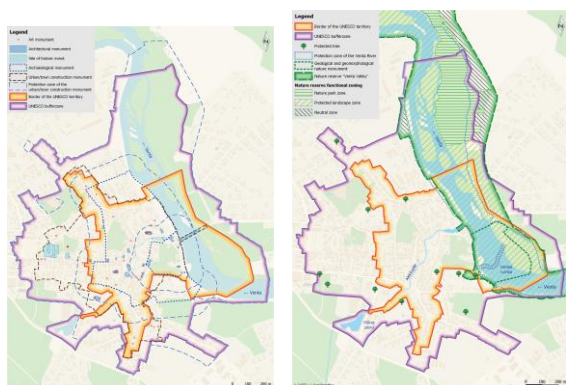
Ienākošie skati uz Kuldīgas vecpilsētu, ko varētu ietekmēt VES V2, sākas, minimums, 15 km attālumā no turbīnām DA virzienā, dažādos redzesleņķos. No šāda attāluma Kuldīgas vecpilsētas panorāma ar *neapbruņotu aci* praktiski nav saskatāma (74. att.). Iespējamā VES V2 ietekme uz ienākošiem skatiem no iecienītām tūristu apmeklējumu vertikālām vietām - Pasielstes dzirnavās, Piltenes, Landzes baznīcu torņos, Užavas bākā, nav konstatēta. (IVN 10. pielikums vizualizācija – 10. att.). Jāņem vērā nelielas reljefa svārstības, attālumi, meteoroloģiskie laika apstākļi, sezonālitate, diennakts apgaismojums, kā arī starp VES V2 un Kuldīgas vecpilsētu esošās VES kumulatīvā ietekme. VES V2 ietekme uz Kuldīgas vecpilsētas mantojuma vietas uztveri un panorāmas skatiem 15 km lielā attāluma un zemā redzesleņķa dēļ nav novērojama ielu un laukumu līmenī arī ieejošajos skatos.

Jāuzsver, ka VES V2 projekta izstrādātāji savā jaunajā VES V2 koncepcijā un vizualizācijā ir iekļāvuši BTUMPI Kuldīgas vecpilsētas analīzes "Ieteikumus attiecībā uz plānoto Ventspils 2 vēja parku - Ieteicams neuzbūvēt vai nomainīt 350 metru augstus vēja turbīnas dienvidaustrumu kalnu apgabalā, bet saglabāt zemākas maksimālās

augstuma vērtības šajā teritorijā, svarīgi saglabāt pašreizējo attālumu līdz mantojuma vietai un nepaplašināt vēja parku dienvidaustrumu virzienā” un šīs analīzes karti “Map 4: Location of planned wind farms in relation to the previously defined recommended zoning Concept”, kas sniedz detalizētas norādes un regulējumu 260 m un 350 m augsto turbīnu izvietojumam VES V2 plānotajā teritorijā attiecībā pret ietekmi uz UNESCO mantojuma vietu (Brönnner, 2025).

Šajos IVN ziņojuma ietvaros analizēta apkopotā pieredze citās valstīs attiecībā par VES ietekmi uz Pasaules mantojuma vietām (Weydt, 2021; Wieduwilt, Wirth, 2018; Lucchi, 2023; Inaba, 2023; Gribble, 2023). UNESCO mantojuma vietas - Kuldīgas vecpilsētas ilgtspējīgai aizsardzībai, izmantošanai un popularizēšanai vietējā, nacionālā un starptautiskā līmenī kā bāze ir Kuldīgas novada domes vadībā izstrādātie augstvērtīgie zinātniskie pētījumi un vadlīnijas¹² un virkne normatīvo regulējumu un politikas plānošanas dokumentu¹³.

VES V2 ietekmes novērtējumam būtisks ir kritērijs (V) Kuldīgas vecpilsētas uzņemšanai UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā: **Kritērijs (v):** Kuldīgas vecpilsēta ir izcils labi saglabājušās pilsētvides apdzīvotas vietas piemērs, kas pārstāv tradicionālo baltu arhitektūru un urbānismu, kā arī vairākus vēstures periodus – no 13. līdz 20. gadsimta sākumam. Tās vēsturiskā pilsētstruktūra ietver tradicionālās vietējās guļbaļķu arhitektūras struktūras, kā arī lielā mērā ārzemju ietekmētas ķieģeļu mūra un koka karkasa māju paņēmienus un stilus, kas ilustrē vietējās amatniecības integrāciju ar citu Hanzas pilsētu un centru ietekmi ap Baltijas jūru, kā arī Krieviju. Amatniecības prasmes ir ievērojamas funkcionālajās un dekoratīvajās ēkas detaļās visā pilsētā, un amatnieki turpina strādāt mūsdienās. Māla dakstiņu kā jumta seguma materiāla pārsvars veicina harmonisku Kuldīgas pilsētainavu. Old town of Kuldīga - UNESCO World Heritage Centre

77. att. Kuldīgas vecpilsēta UNESCO Pasaules mantojuma vietas un buferzonas robežas. Kuldīga Goldingen in Courland Nomination for Inscription on the UNESCO World Heritage List. Kuldīga Municipality, 2020.

Atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanai ir būtiska nozīme klimata pārmaiņu mazināšanā. Vairākos gadījumus Pasaules mantojuma komiteja ir atzinusi klimata pārmaiņu negatīvo ietekmi uz UNESCO Pasaules mantojumu, kā arī atjaunojamās enerģijas potenciālu šīs problēmas risināšanai. Ietekmes uz kultūras mantojumu un ietekmes uz vidi novērtējums ir galvenie dokumenti radīto draudu noteikšanā saistībā ar atjaunojamās enerģijas projektiem, kas tiek realizēti Pasaules mantojuma vietās. Pārejai uz atjaunojamo/atjaunīgo energoresursu izmantošanu un Pasaules mantojuma projektiem ir nolūks veicināt ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu 7. Pieejama un atjaunojama enerģija, 11.4. Pilnveidot kultūras un dabas mantojuma saglabāšanas sistēmas, ieviešot inovatīvus rīkus, nodrošinot būtiskus ieguldījumus kultūras mantojuma saglabāšanā un atjaunošanā, 13. Rīcība klimata jomā sasniegšanu. Līdzīgi līdzsvara meklējumos starp kultūras mantojuma saglabāšanu un klimata pārmaiņu samazināšanu ir ES “Zaļā kursa” nostādnes, Latvijas Ilgtspējīgās attīstības stratēģija līdz 2030. gadam, Kuldīgas un Ventpils novadu politikas plānošanas dokumenti.

Analizējot šī ziņojuma ietvaros veikto vizualizāciju, kuras izstrādē pielietota Kvantitatīvā pieeja (redzamības modeļa veidošana, 3D modeļa veidošana, vizuālās ietekmes zonu kartes veidošana), Kartogrāfiskā analīze (kartogrāfiskā materiāla veidošana), Ainavu izpētes teritorija, Fizikālo ietekmju - mirgojošās ēnas novērtējums saistībā ar ietekmi uz kultūras mantojumu, 15 km distanci starp Kuldīgas vecpilsētas buferzonu un VES V2 tuvāko turbīnu izvietojuma robežām var secināt, ka VES V2 radītā ietekme uz Kuldīgas vecpilsētas kultūras mantojumu

¹² [Unesco - Kuldīgas novada pašvaldība](#)

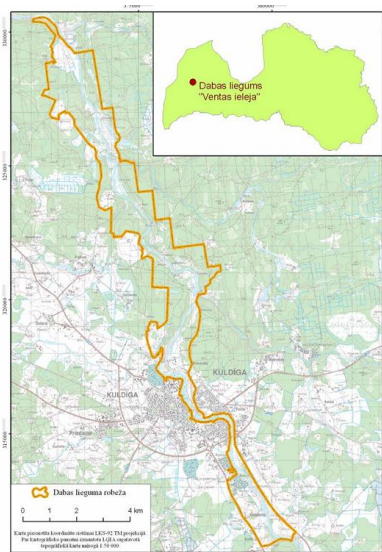
¹³ [Kuldīgas \(Goldingen\) UNESCO – Goldingen Kuldīga UNESCO lapa](#)

ir vizuāla - vidēja un maza - saistīta ar vertikālajām skatu platformām torņos, ietekme nav saskatāma pilsētas ielu un laukumu līmenī. Svarīgi šajā VES V2 ietekmes novērtējumā ir ņemt vērā Kuldīgas vecpilsētas literatūras, teātra, mākslas, mūzikas, garīguma un konfesionālo aspektu, baznīcu torņu dominanti pilsētas panorāmā, amatniecības vēsturisko ieguldījumu mantojuma vietas autentiskuma un identitātes nodrošināšanā, ilgtspējīgā apsaimniekošanā un pārvaldībā. Šie aspekti ir saderīgi ar Pasaules mantojuma Īpašas nozīmes universālo vērtību novērtēšanas kritēriju (VI): jābūt tieši vai taustāmi saistītam ar notikumiem vai dzīvām tradīcijām, ar idejām vai uzskatiem, ar izciliem mākslas un literāriem darbiem universālā nozīmē. Pasaules mantojuma Komiteja uzskata, ka šo kritēriju vēlams izmantot kopā ar citiem kritērijiem) (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2024). Novērtējumā būtiski ir prioritārie skati, kas identificēti, pamatojoties uz šādiem kritērijiem: Ienākošie skati: jāsaglabā ainavas īpašības. Izejošie skati: vietas garīgumu uztur majestātisks skats uz ainavu mantojuma vietas perspektīvu punktiem (Weydt, 2021).

Kuldīgas novada dome ir definējusi nozīmīgākos augšminētos skatu punktus. Jāņem vērā kumulatīvie efekti – plānotā VES izbūvi starp Kuldīgas vecpilsētu un VES V2, Kuldīgas pilsētā un tās apkārtnē esošās tehnogēnās vertikāles - sakaru torni Kuldīgas centrā, Putnu ielā, komunikāciju torņu vizuālo ietekmi Vecpilsētā. Moderno industriālo ainavu papildina radio antenas Upīškalnā, virzienā uz ZR - industriālie mikrorajoni Virkā un Veckuldīgā, elektroapakšstacijas infrastruktūras torņi un gaisvadu augstsprieguma elektropārvades 110kV līnijas balsti.

B Alternatīva:

A Alternatīva: ZR virzienā orientētā izejošo skatu panorāmā no Kuldīgas vecpilsētas mantojuma vietas skatu punktiem Sv. Annas ev. lut. baznīcā (IVN 10. pielikums A Alternatīva vizualizācija – 3. att.), Sv. Katrīnas ev. lut. baznīcā (IVN 10. pielikums A Alternatīva vizualizācija – 4. att.), Kuldīgas skatu tornī (IVN 10. pielikums A Alternatīva vizualizācija – 5. att.), turbīnu V-2_79, V-2_78 būves atcelšana samazinās iespējamo VES V2 ietekmi kreisajā pusē saīsinot VES V2 siluetu līniju 14% apmērā. VES V2 priekšplānā esošo turbīnu V-2_72, V-2_74, V-2_68, V-2_67 būves atcelšana samazinās kopējo VES V2 siluetu radīto ietekmi.

1. attēls. Dabas lieguma „Ventas ieleja” atrašanās vieta

78. att. Dabas lieguma “Ventas ieleja” robežas. Dabas aizsardzības pārvalde

Vizualizācija (IVN 10. pielikums vizualizācija - 6. att.) norāda, ka šķērsojot Ķieģeļu tiltu pār Ventas upi panorāmas skatus uz būtiskām Pasaules mantojuma vērtībām -Vecpilsētu, dabas liegumu “Ventas ieleja” (55. att.), Ventas rumbu VES V2 neietekmē, turbīnas šajās vietās nav saskatāmas lielā attāluma un zemā redzesleņķa dēļ, skatu uz tām aizsedz tālumā esošā meža josla. Veicot VES V2 ietekmes uz Kuldīgas vecpilsētu vērtējumu, pamatā tika ņemtas vērā konsultācijas ar Kuldīgas novada Domes ekspertiem, UNESCO Pasaules mantojuma centra vadlīnijas vēja enerģijas projektiem saistībā ar Pasaules mantojuma vietām (Guidance for Wind Energy Projects in a World Heritage Context, 2024; Court et al., 2022), zinātniskās publikācijas, BTUMPI Kuldīgas vecpilsētas analīze (Brönnert, 2025).

Nozīmīgākie kultūrvides pieminekļi VES V2 izpētes teritorijas tuvumā

Ugāles luterāņu baznīca (11.03.2021.) (Elīnas Ornas foto) [Ugāles luterāņu baznīca | Mantojums.lv](#)

Ugāles luterāņu baznīca (1693. -1697.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 6961, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Ventspils nov., Ugāles pag., Ugāle, Kurzemes hercogistei raksturīgs dievnams ar masīvu zvanu torni un altārgalā piebūvētu sakristeju, Līdzenaļā Ugāles ainavā Kurzemes hercogistei raksturīgs dievnams ar tās augsto torņa smaili un stāvo divslīpņu jumtu ar sarkanu dakstiņu klājumu pamanāma plašā apkārtnē. Šī sakrālās arhitektūras pieminekļa vērtību īpaši palielina baznīcas interjerā esošie Kurzemes baroka laikmeta koka tēlniecības darbi (skat. aprakstu zemāk) pieder pie izcilākajiem Eiropā (Grosmane, 2002; Grosmane, 1981; Spāritis, 2005). **Ērģeles un ērģeļu prospekts** (1697.-1701.), valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr. 4648, tipoloģiskā grupa – māksla. Ugāles baznīcas ērģeles (1699.-1701.) ir vecākās Latvijā un ir viens no oriģinālākajiem un vērtīgākajiem inventāra priekšmetiem. Instruments atrodas četru koka kolonnu balstītā balkonā virs ieejas baznīcā un aizņem visu draudzes telpas gala sienu. Ērģeles palika nenokrāsotas un tā šī instrumenta kokgriezumi mūsdienās kalpo par unikālu paraugu galdnieka un kokgriezēja darba tehnikas un meistarības izziņai. Ērģeļu lielo un mazo prospektu no liepas koka griezis Ventspils kuģu būvētavas meistars Mihaels Markvarts. Rāneusa būvētais ērģeļu mehānisms ir viens no nozīmīgākajiem Eiropas kultūras kontekstā, jo ir senākais šāds instruments Baltijas reģionā, turklāt saglabājis savu oriģinālo skanējumu **22 km**.

Popes muižas apbūve, Popes luterāņu baznīca, Popes pilskalns atrodas Muižas ansamblis ir viens no vislabāk saglabātiem vēsturiskajiem muižu kompleksiem Latvijā. Īpašu nozīmi tam piešķir kultūras un sabiedriskās aktivitātes mūsdienās.

Popes luterāņu baznīca (04.11. 2022.) (Baibas Ekeres foto) [Popes luterāņu baznīca | Mantojums.lv](#)

Popes muižas apbūve (02.10.2016.) (Edgara Šulca foto) [Popes muižas apbūve | Mantojums.lv](#)

Popes pilskalns (25.01. 2018.) (Baibas Ekeres foto) [Popes pilskalns | Mantojums.lv](#)

Militārās vēstures aspekti VES "Ventspils 2" teritorijā

VES plānojot būvdarbus un ar tiem saistītos zemes darbus ir jāņem vērā iespēja, ka var notikt saskare ar sprādzienbīstamiem priekšmetiem - nesprāgušu munīciju, munīcijas slēpņiem, noliktavām u.c., dabā neatzīmētu karavīru apbedījumu atradumi, kas varētu būt vēl neapzināti no Pirmā pasaules kara, Latvijas Neatkarības kara un Otrā pasaules kara notikumiem šajā teritorijā. Zemes darbi veicami saskaņā ar attiecīgajiem būvdarbu un kultūras mantojuma aizsardzības normatīvajiem aktiem. Saskaņā ar gadījumiem ar sprādzienbīstamiem priekšmetiem nekavējoties jāpārtrauc visi darbi un jāsaazinās ar Valsts policiju, NBS, Zemessardzes Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas speciālistiem; saskaņā ar gadījumiem ar neapzinātiem karavīru apbedījumiem jāsaazinās ar Valsts policiju un biedrību "Brāļu kapu komiteja". Abos gadījumos jārikojas pēc augšminēto valsts dienestu un biedrības norādījumiem.

51. att. Meklēt - Nacionālā enciklopēdija - Lietpratēju veidots augstticams saturs (enciklopedija.lv)

VES teritorijā norisinājās Otra pasaules kara notikumi, Kurzemes cietoksnis Vermahta un Sarkanās armijas smagās kaujas, padomju partizānu vienība 'Sarkanā bulta', ģenerāļa Kureļa grupas kaujas vienības Rubēna bataljons Kurzēmē 1945. gadā izveidojās Latvijas Nacionālo partizānu organizācija un Ziemeļkurzemes partizānu organizācija. Visu nacionālo partizānu organizāciju deklarētais cīņas mērķis bija Latvijas valstiskās neatkarības atgūšana, kas tika uzsvērts arī šo organizāciju dibināšanas dokumentos un statūtos (Ratnieks, 2023),

NMN ieteikumi, kā rīkoties, atrodot sprādzienbīstamus priekšmetus:

- tos neaiztikt, nemēģināt izjaukt, lai izpētītu, un nepārvietot;
- vieta, kurā priekšmeti atrasti, iespēju robežās jānožogoj, jāiežīmē;
- par atradumu jāziņo tuvākajā Valsts policijas nodaļā (tālruna numurs 110) vai zvanot uz tālruni numuru 112;
- jāsniedz atrastā priekšmeta īss raksturojums;
- jārikojas saskaņā ar saņemtajām instrukcijām.

Notikuma vietā ieradīsies NMN speciālisti, kas atrastos priekšmetus neitralizēs.

Par atrastu sprādzienbīstamu priekšmetu neitralizēšanu iedzīvotājiem nav jāmaksā.

Politikas plānošanas dokumenti

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam norāda uz 61) Kultūras mantojuma potenciāla izmantošanu radošā tūrisma attīstīšanai, (248) iespēja veicināt daudzu ekonomikas un jaunrades nozaru attīstību pakalpojumu industrijā – videi draudzīgs tūrisms, atpūta, rekreācija un ārstniecība, veselīgas ēdināšanas pakalpojumi; ražošanā – enerģijas ražošana no AER, (366) dažādot lauku ekonomiku, attīstot lauku tūrisma; (384) jauno ekonomiskās darbības veidu (starptautiskais, tostarp jahtu, tūrisms, alternatīvo atjaunojamo enerģijas resursu ieguve) sabalansēšanu ar vides aizsardzības interesēm; (386) saglabāt izcilās ainavas kā nacionālas un starptautiskas nozīmes bagātību; (390) Tematisko plānojumu izstrāde teritorijām, piekrastes tūrisma infrastruktūru, ainavām, vēja enerģijas vai citu alternatīvo energoresursu (viļņu un termālo resursu) izmantošanu. (418) Ainavas kvalitāte un kultūras tradīcijas ir arī nozīmīgs valsts tūrisma nozares potenciāls (Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija). **Latvijas Nacionālais attīstības plāns** Rīcības virziena uzdevumos norāda [291] vienlaikus nodrošinot bioloģiskās un ainavu daudzveidības aizsardzību un vērtības celšanu, sekmējot ilgtspējīgu tūrisma attīstību (Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam). Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2021-2027 nosaka, ka prioritārie tūrisma produkti ar augstu pievienoto vērtību ir

darījumu, veselības, kultūras un dabas tūrisma produkti izceļot vietējo kultūrvēsturisko mantojumu, nozīmīgu daļu veido "Natura" teritorijas un ūdensmalas (upes, ezeri piekraste (Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2021-2027).

Kuldīgas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.–2046. gadam norāda nozīmīgāko kultūras mantojumu - Kuldīgas vēsturisko centru kā pilsētībūvniecības pieminekli, Suitu katoļcisma kultūrtelpa, Suitu kultūrtelpas teritoriju Alsungas un Gudenieku pagastos, arheoloģijas pieminekļus; **Kuldīgas novada tūrisma attīstības teritorijas** - Eurovelo 10 velomaršrutu, Eiropas garās distances pārgājienu maršrutu "Mežtaka", reģionālo velomaršrutus "Mežtaka" ar velo Kurzemē, Suitu kultūrtelpas Suitu "galvaspilsētu". Tūrisma pieprasītākās teritorijas: Ēdoles - Zlēku ceļš, ūdenstūrisma un rekreācijas attīstības teritorija: Užava, Rīva Venta, Lielais Nabas ezers, Mazais Nabas ezers. **Noteiktas šādas prioritāri īstenojamās kopīgās intereses: Atjaunojamo energoresursu** – it īpaši saules un vēja enerģētikas attīstības telpiskā plānošana. Ventas upes baseina vides kvalitātes uzlabošana. Ventas ielejas apsaimniekošana – rekreācija un tūrisms, ainavisko vērtību saglabāšana un izkopšana, Kultūrvides un kultūrvēsturiskā mantojuma, tai skaitā nemateriālā kultūras mantojuma aizsardzība. Suitu kultūrtelpa, dabas vērtību aizsardzība un izmantošana tūrismā (Kuldīgas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.–2046. gadam).

Kuldīgas novada attīstības programma 2022.–2028. gadam *Stiprās puses* Daudzveidīgs, unikāls kultūras un dabas mantojums un kultūrvēsturiskas teritorijas (Kuldīgas vecpilsēta, Suitu kultūrtelpa, Ventas ieleja, muižu apbūves teritorijas, īpašās vēsturiskās teritorijas, nemateriālais mantojums, *Iespējas* Kultūras piedāvājuma integrēšana tūrisma attīstībā (Kuldīgas vecpilsēta kā UNESCO atzīta kultūras mantojuma vērtība līdzās suitu kultūrtelpai). Draudi Kultūras, dabas un simbolisko ainavas vērtību noplicināšana, degradēšana nepārdomātas antropogēnās slodzes vai bezatbildīgas uzņēmējdarbības ietekmē. Ir noteiktas trīs horizontālās prioritātes: autentiskās pilsētvides, lauku kultūrainavu un dabas vērtību saglabāšana (Kuldīgas novada attīstības programma 2022.–2028. gadam). **Kuldīgas novada AP 1. pielikums. Ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns līdz 2030. gadam** Elektroenerģijas ražošanas veicināšana no atjaunojamiem energoresursiem. Pasākuma galvenais uzdevums ir veicināt Saules panelu, vēja staciju vai citu risinājumu ieviešanu un īstenošanu Kuldīgas novadā. Galvenie ieguvumi: ietekmes uz vidi un klimatu samazinājums; plašāks atjaunojamo energoresursu lietojums elektroenerģijas ražošanas diversifikācija un "zaļā" tēla izveide (**Kuldīgas novada AP 1. pielikums**). **Kuldīgas novada ilgtspējīga tūrisma stratēģija līdz 2028. gadam** uzsver Suitu kultūrtelpas ar Alsungas-Ēdoles pauguraini un Kuldīgas vecpilsētas ar Ventas ielejas daļu nozīmi, starptautisko velomaršrutu EuroVelo 10 (iekļaujot arī Alsungu, Ēdoli, Ķimali un Nabas ezeru), EuroVelo 13., Ventas rumbu un ainavisko mūra tiltu, vimbu nārsta migrācija aprīlī Ventā, fabriku¹⁴, seno kuršu arheoloģija, muižu arhitektūra, vēsturiskiem notikumiem, Kurzemes hercogistes industriālo mantojumu, Dabas tūristu Ventu, Abavu un Usmas ezeru, ietver laivu nomu, velonomu pakalpojumus, zirgu izjādes, dabas takas un vairākas īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un tajās esošos dabas tūrisma objektus. Kuldīga izceļas ar kultūras mantojumu un arī dabas piedāvājumu. kvalitatīviem restorāniem un kafejnīcām, apmeklētāju plūsma veidojas no dažādiem segmentiem:

- 1) ārvalstu tūristiem;
- 2) Latvijas vietējiem tūristiem (kuri nakšņo);
- 3) viendienas ceļotājiem;
- 4) vietējā patēriņa,

kas izmanto savas brīvā laika pavadīšanas iespējas novadā. Vienotais kultūras, dabas un ainavas mantojums ir uzskatāms par novada kapitālu, kas var ilgtermiņā pozitīvi ietekmēt gan uzņēmējdarbības attīstību, gan vietējo iedzīvotāju dzīves kvalitāti (Kuldīgas novada ilgtspējīga tūrisma stratēģija līdz 2028. gadam).

Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014. - 2030. gadam

Kultūrvēsturiskais mantojums. Piemiņas vietas, vēsturiskas ēkas, ciemi, senās apmetnes un vietējās tradīcijas ir nozīmīgi kultūrvēsturiski resursi. Jūrkalnes pagasts ietilpst suitu kultūrtelpā, kura ietilpst UNESCO Nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana. Pagastā darbojas etnogrāfiskais ansamblis "Maģie suiti". Tūrisms ir viena no būtiskākajām novada uzņēmējdarbības nozarēm. Ilgtspējīgi tiek izmantoti novada dabas un kultūrvēsturiskie resursi, sakārtota tūrisma infrastruktūra. Neskartas dabas oāze – videi draudzīga tūrisma centrs. Kā prioritāri attīstāmi (rekonstruējami) novada prioritāro nozaru – tūrisma

¹⁴ <https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/latviaAdatu>

attīstībā: V1309 Piltene – Zlēkas; V1350 Zīras – Vēkas; tūrismam un rekreācijai nozīmīgas teritorijas/ainaviski vērtīgas teritorijas. Ventas ieleja, Zlēkas, Piltene, Užavas upe, Jūrkalne un Baltijas jūras krasts, Usmas ezers, Suitu novada teritorija, senpilsēta Piltene. Izmantojot kultūrvēsturiskās un izcilās dabas vērtības un resursus, piejūras mežu teritorijas jāattīsta kā rekreācijas un tūrisma teritorijas ar nelieliem, ainavas mērogam atbilstošiem objektiem un infrastruktūru. Kā ainaviski nozīmīgas teritorijas ar būtisku nozīmi tūrisma un rekreācijas attīstībā noteikta Baltijas jūras piekraste, lielāko novada upju un ezeru - Ventas, Užavas, Rindas, Usmas ezeru teritorijas, kas aptver dažāda veida tūrisma attīstībai piemērotas teritorijas, ko raksturo augsta estētiskā kvalitāte. (Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014. - 2030. gadam).

Ventspils novada attīstības programma 2020.-2026. gadam uzsver kultūrvēsturiskā mantojuma - Jūrkalnes suitu kultūrtelpai un Ziemeļkurzemes lībiešiem. lielo nozīmi novada tūrisma attīstībā, ko papildina laivošanas maršruti; velomaršruti - EuroVelo 10 „Apkārt Baltijas jūrai, EuroVelo 13 „Dzelzs priekšgars”, Ventas upes velomaršruts *Ventspils – Piltene – Zlēkas – Ventava – Zūras – Vārve – Ventspils*, Apkārt Usmas ezeram, kājāmgājēju maršruts “Jūrtaka”; Tārgales un Vārves pagastos tiek piedāvātas izjādes ar zirgiem; Jūrkalnē atrodas mototrase, kurā tiek rīkotas motokrosa sacensības; Jūrkalnes dabas un atpūtas parka infrastruktūras izveide un pilnveidošana – jeb Vējturu nama izveide, Vārves pagasts SIA "MS AVLO" Pasiekstes vēdzirnauvu vēsturiskā tūrisma attīstīšana. Kultūrvēsturiskais mantojums ir nozīmīgs novada resurss. Novadā darbojas vēl trīs biedrības, kuru vieni no mērķiem ir kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana –, biedrība “Zlēku attīstības fonds” Zlēku pagastā. Novadā ir trīs novadpētniecības ekspozīcijas, kuru uzturēšanu finansē pašvaldība - Piltenes novadpētniecības ekspozīcija, Zūru novadpētniecības ekspozīcija un Jūrkalnes novadpētniecības ekspozīcija jeb “Vētru muzejs”. Nozīmīgas kultūrvērtības: ◇ Ugāles muiža; ◇ Zūru muiža (Vārves pagasts); ◇ Tārgales muiža; ◇ Vārves muiža; ◇ Zlēku muiža; ◇ Sārnotes muiža (Užavas pagasts); ◇ Tērandes muiža (Zīru pagasts); ◇ Landzes mācītājmuižas klēts (Piltene pagasts); (Ventspils novada attīstības programma 2020.-2026. gadam). Suitu kultūrtelpas- Jūrkalnes dabas un atpūtas parka pilnveidošana radīs priekšnoteikumus valsts un starptautiska mēroga etno, folk un garīgās mūzikas, kā arī mākslas notikumiem suitu kultūrtelpā, kā arī nodrošinās vietējo tūrisma (viesu nami, viesnīcas, ēdināšanas uzņēmumi, veikali, degvielas uzpildes stacija, īslaicīgās apmešanās vietas u.c.) apgrozījuma palielināšanos, mazinot tūrisma nozares sezonālās riskus un atkarību no laika apstākļiem (Ventspils novada kultūrvēsturisko objektu ilgtermiņa darbības stratēģija 2017.-2025.gadam).

Ventspils novada teritorijas plānojums (2016) Paskaidrojuma raksts¹⁵:

7.3 AINAVU TERITORIJAS Ainaviski nozīmīgas teritorijas novadā veidojušās mijiedarbojoties kultūras un dabas elementiem, lībiešu, suitu apdzīvotie ciemi un vēsturiskie objekti veido savdabīgu Kurzemei raksturīgu kultūrainavu. Upju ainavas veidojušās Ventas,

7.4 KULTŪRAS PIEMINEKĻI Piltenes pils celta 13. un 14. gs. kā konventa pils, bijusi lielākā aizsardzības būve Ziemeļkurzemē. Piltenes luterāņu baznīca celta 1709. - 1711.g., 1808.g. Baznīcas ērģeļu prospekta kokgriezumus (18. gs. 20 gadi), pēc speciālistu domām, varētu būt veidojis pazīstamais koktēlnieks Joahims Kreicfelds. Landzes luterāņu baznīca celta 1701.g., pārbūvēta 1776.g. Baznīca iekārtota attīstītā baroka stilā un ir ievērojams mākslas paraugs Latvijā. Zināms, ka 1701. gadā par Landzes baznīcas altāra kokgriezumu izgatavošanu atlīdzību saņēmis tēlnieks Nikolass Sefrenss, jaunākais. Puzes Lejaskroga senkapi ir viduslaiku senkapi (14. – 17. gs.), kuri ir visplašāk pētītākā viduslaiku apbedījumu vieta Ziemeļkurzemē. Arheoloģiskie izrakumi veikti 1979., 2001. un 2002. gadā. Ovišu bāka Tārgales pagastā ir vecākā bāka Latvijā, kas saglabājusies neskarta, bez ārējām izmaiņām un darbojas kopš 1814. gada.

7.5 KULTŪRVĒSTURISKI Ventspils novads ir bagāts ar kultūrvēsturiski nozīmīgiem objektiem - piemiņas vietām, vēsturiskām ēkām, senām apmetnēm u.c.

Ventspils novada attīstības programma 2020.-2026. gadam (2019) Pašreizējās situācijas raksturojums¹⁶:

Kultūrvēsturiskie resursi: šīs pils, muižas nav noteiktas kā kultūrvēsturiskie pieminekļi, tomēr arī tie atzīmējami kā nozīmīgas kultūrvērtības: Zūru muiža (Vārves pagasts); Tārgales muiža; Piltenes viduslaiku pils - pilsdrupas; Vārves muiža; Zlēku muiža; Sārnotes muiža (Užavas pagasts); Tērandes muiža (Zīru pagasts); Jūrkalnes pagasts

¹⁵ [Paskaidrojuma raksts.pdf \(ventspilsnovads.lv\)](#)

¹⁶ [I. Pasreizes situācijas raksturojums.pdf \(ventspilsnovads.lv\)](#)

ietilpst suitu kultūrtelpā, kura 2009. gadā tika iekļauta UNESCO Nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana.

Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030¹⁷ nosaka: KULTŪRVĒSTURISKAIS MANTOJUMS. Piemiņas vietas, vēsturiskas ēkas, ciemi, senās apmetnes un vietējās tradīcijas ir nozīmīgi kultūrvēsturiski resursi, kurus iekļaujot mūsdienu dzīves aprītē, tiek saglabāta to vērtība un veicināta novada attīstība un atpazīstamība. 2.2.3.5 TŪRISMAM UN REKREĀCIJAI NOZĪMĪGAS TERITORIJAS/AINAVISKI VĒRTĪGAS TERITORIJAS (60) Teritoriju attīstības prioritāte ir to kultūrvēsturisko un estētisko vērtību saglabāšana, kopšana un popularizēšana, teritoriju ilgtspējības nodrošināšana un daudzveidīgu tūrisma pakalpojumu attīstība, novada ainavas daudzveidības un kultūrvēsturiskās savdabības saglabāšana un stiprināšana

Ventspils novada kultūrvēsturisko objektu ilgtermiņa darbības stratēģija 2017.-2025.gadam¹⁸ projekta “Mazo etnisko kultūrtelpu attīstība un popularizēšana kā tūrisma galamērķis - UNESCO tūrisms” ietvaros plānotas darbības Suitu kultūrtelpa.

Kopsavilkums

Vēja enerģijas integrācija enerģijas sistēmās ir būtiska ilgtspējīgai attīstībai, taču ir tikpat svarīgi apsvērt ietekmi uz kultūras mantojumu ilgākā laika periodā nākotnē saistībā ar VES V2 dzīves ciklu un noslēdzošo atkritumu pārstrādes (reciklēšanas) procesu. Ņemot vērā valstī esošos kultūras mantojuma normatīvos aktus, VES V2 plānojums neskar valsts aizsardzībā esošo kultūras pieminekļu aizsargjoslas un aizsargzonas, ir saskatāma tikai vizuālā ietekme uz kultūras mantojuma ainavas uztveri. Arheoloģijas pieminekļu grupā svarīgi vērtēt šo ietekmi uz pilskalniem, tiem raksturīgo vēsturisko reljefu. Īpaša uzmanība tika pievērsta 2025. gada arheoloģijas piemineklim Latvijā - Lagzdīnes pilskalnam. Senvietas, ar dažiem izņēmumiem, pamatā atrodas mežainos apvidos. Jūtīgāki pret VES V2 vizuālo ietekmi ir arhitektūras pieminekļi. Ja skatus no gruntsgabala virsmas sedz koku stādījumi, tad ietekme palielinās skatu punktos no baznīcu torņiem. Jāpiezīmē, ka svarīgs sociālais faktors, ko varētu iespaidot VES V2 vizuālā ietekme ir šo torņu apmeklēšanas intensitāte un pieejamība. Regulārs un atraktīvs piedāvājums apmeklējumiem ir Ēdoles pili, Kuldīgas vecpilsētā Sv. Katrīnas baznīcas Sv. Annas baznīcas torņos, Adatas tornī, epizodisks - Piltenes Landzes, Zlēku, Alsungas baznīcas torņiem. Neliela ietekme konstatējama uz izklienātām viensētām Suitu kultūrtelpas Z ZA teritorijā, kas robežojas ar VES V2.

Var secināt VES V2 izpētes teritorijā (1. att.) kultūrvēstures pieminekļu un kultūras objektu koncentrācija ir Kuldīgā, Piltenē, Alsungā, Jūrkalnē un vēsturisko muižu centros un izklienāta ārpus tiem lauksaimniecības zemju un mežu teritorijās, vietējo autoceļu tīkla, pagastu centru un viensētu apkārtnē.

Analizējot VES V2 radīto ietekmi ir svarīgi apzināt arī vides un klimata pārmaiņu samazināšanas sociāli politiskos un ekonomiskos aspektus, VES dzīves ciklu, ekonomisko ieguvumu un zaudējumu apmērus, īpaši tām fiziskām un juridiskām personām, kuru dzīves vietu un veidu, kā arī uzņēmējdarbību VES V2 var ietekmēt. Svarīgi ir atrast iespēju kā VES projekti ietekmējot kultūrvides ainavu kā kompensāciju var sniegt ekonomiskus un finansiālus ieguvumus vietējiem iedzīvotājiem kultūras mantojuma saglabāšanā.

VES V2 vizuālā ietekme uz kultūras mantojumu, galvenokārt, ir maza, atsevišķās vietās vidēja. Kā efektīgs risinājums turbīnu redzamības samazināšanai kultūras pieminekļu tuvākā apkārtnē ir koku stādījumi šādos ainavu koridoros. Jāpiezīmē, ka izpētes laikā notiek apspriedes ar projekta attīstītāju par iespējamajiem risinājumiem VES V2 ietekmes samazināšanā pazeminot turbīnu augstumu un skaitu.

VES parka vizuālās ietekmes samazināšanai uz kultūras mantojuma ainavu, kā arī būvdarbu laikā saskarsmes ar iespējamo zem augsnes esoša nezināma arheoloģijas kultūrslāņa saglabāšanu, rekomendējams izvēlēties A alternatīvu. A alternatīvas izvēles rezultātā tiek samazināta vizuālā ietekme skatam no Lagzdīnes pilskalna vēsturiskajā Ventas upes ielejā, no Zlēku baznīcas torņa, Zlēkas un tilta pār Ventu tuvumā esošajiem arheoloģijas pieminekļiem, kā arī citiem šo turbīnu ietekmē tuvākā un tālāka distancē esošajiem arheoloģijas pieminekļiem, kā arī mazāka ietekme panorāmas skatam uz turbīnu siluetiem no Kuldīgas vecpilsētas.

Kumulatīvā ietekme

Jāpiezīmē, ka šobrīd daudzviet Latvijas teritorijā tiek projektētas VES, t.sk. VES V2 izpētes teritorijas tiešā tuvumā un tās plašākā apkārtnē - Eko Ziemeļi, Ēdole Rietumi, Ēdole Austrumi, EN 12, EN 11, Ventspils 1,

¹⁷ ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA (ventspilsnovads.lv)

¹⁸ Ventspils novada kultūrvēsturisko objektu ilgtermiņa darbības stratēģija (ventspilsnovads.lv)

Gudenieku, Vārmes, Alokstes, Tārgales, Popes, Piltenes, Ugāles, Užavas, Vārves, Ziru pagastos Kuldīgas, Ventspils, Talsu, Saldus un Liepājas novados. Šādi projekti ir zināms izaicinājums esošai tradicionālajai kultūrainavai, par tās saglabāšanas iespējām un ieguvumiem plaši tiek diskutēts sabiedriskajās apspriedēs un plašsaziņās līdzekļos.

Redzamības HR A un B kumulatīvie modeļi savstarpēji salīdzinot neuzrāda būtiskas atšķirības VES turbīnu redzamības intensitātē, taču uzrāda palielinātu teritoriālu VES ietekmi Suitu kultūrtelpai nozīmīgajā Jūrkalnes apkārtnē un virzienā uz D no tās salīdzinājumā ar datiem, ko sniedz Redzamības modeļi HR A, B.

VES vizuālā un estētiskā ietekme šādā koncentrācijā var radikāli pārveidot kultūrainavu, īpaši vietās, kas atzītas par vēsturiski vai kulturāli nozīmīgām. Kumulatīvā ietekme var radīt būtiskas izmaiņas kultūras mantojuma identitāti un unikalitāti raksturojošās skatu vietās, kas sakņojās vietējo kopienu tradīcijās un dzīves veidā. Turpmākajos pētījumos par VES ietekmi un kultūras materiālo un nemateriālo mantojumu nepieciešams diskusijās un aptaujās dziļāk iesaistīt vietējos iedzīvotājus. Apsverot VES attīstību, kumulatīvā ietekmes novērtēšana ietver sekas no esošajiem un ierosinātajiem projektiem, kuri potenciāli var radīt ietekme uz kultūras mantojumu, sevišķi uz Kuldīgas vecpilsētu kā UNESCO Pasaules Mantojuma vietu un Suitu kultūrtelpu kā iekļautu UNESCO Pasaules nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā esošu teritoriju.

Izmantoto avotu un literatūras saraksts

Ainavu analīze (Kuldīgas pilsētā). Kuldīgas novada domes interneta vietne- [Microsoft Word - ainavu_analize.doc](#)
Ainavu politikas ieviešanas plāns 2024.-2027. gadam (2024) LR Ministru kabineta 2024. gada 28. marta rīkojums Nr. 238

Arheologu pētījumi Latvijā 2002. un 2003. gadā. Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 19–23. lpp.

Asaris, J. (2023) Alsungas pilskalns arī Dižgabalu kalns, Dižgabalkalns. Nacionālā enciklopēdija

Asaris, J. (2023) Lagzdīnes pilskalns. Lagzdīnes pilskalns - Nacionālā enciklopēdija

Asaris, J. (2023) Padures pilskalns. Nacionālā enciklopēdija.

Asaris, J. (2023) Popes pilskalns. [Popes pilskalns - Nacionālā enciklopēdija \(enciklopedija.lv\)](#)

Asaris, J. (2023) Tigves pilskalns. Nacionālā enciklopēdija. - [TIGVES PILSKALNS | Atbild Nacionālā enciklopēdija](#)

Asaris, J. (2023) Ugāles pilskalns. [Ugāles pilskalns - Nacionālā enciklopēdija \(enciklopedija.lv\)](#)

Asaris, J. (2024) Veckuldīgas pilskalns. Nacionālā enciklopēdija.

Asaris, J., Muižnieks, V., Radiņš, A., Virse, I., Žeiere, I. (2008) Kurši senatnē. Rīga : Latvijas Nacionālais vēstures muzejs, 159 lpp.

<https://enciklopedija.lv/meklet/autors/68114>Asaris, J., Vasks, A. (2004) Arheoloģiskie izrakumi Padures pilskalnā un apmetnē. Rīga : Latvijas vēstures institūta apgāds,

Āboltiņš, O. (2010) No leduslaikmeta līdz globālajai sasīšanai. Dabas vides pagātne un tagadne Latvijā, Rīga, LU Akadēmiskais apgāds, 127 lpp.

Behr-Edwahlen Ulrich Baron v., Senning, A. (1979) Edwahlen und die Behrsche Ecke in Kurland. Lührs & Röver, 432 S.

<https://enciklopedija.lv/meklet/autors/68114>Bērziņš, V. (2024) [Akmens laikmets Latvijas teritorijā. Nacionālā enciklopēdija](#)

Bielenstein, A. (1869) Die altlettischen Burgberge Kurlands. Magazin der Lettisch-literarischen Gesellschaft, Bnd. 14, Stück 2, Mitau; Rīga,

Brastiņš, E.(1923)Latvijas pilskalns. Kuršu zeme. Rīga, Pieminēkļu valdes izdevums, 1. sējums

Brønner, L. (2025) Viewshed analysis for the UNESCO World heritage property “Old Town of Kuldīga”. Draft version. Institute for Heritage Management GmbH, 84 p.

Campe P. Lexikon liv- und kurländischer Baumeister, Bauhandwerker und Baugestalter von 1400-1850. Stockholm, 1951. Bd. I, S. 68

Court, S., Eugene Jo, E., Mackay, R., Murai, M., Therivel, R. (2022) Guidance and Toolkit for Impact Assessment in the World Heritage Context UNESCO, ICCROM, ICOMOS, IUCN, 92 p.

Dēriņš Jūliuss *Döring Julius* Was ich nicht gern vergeßen möchte oder Erinnerungen aus meinem Leben. Ko es nekad negribētu aizmirst jeb atmiņas no manas dzīves. Rīga: Latvijas Nacionālais arhīvs, 2016, 878 lpp.

Iepazīstot Latviju: mākslinieka Jūliusa Dēriņa ceļojumu piezīmes, 19. gadsimta otrā puse”. (2019) ģa: Latvijas Nacionālais arhīvs, 416 lpp.

Doniņa-Kalniņa, I. (2024) Kurši. Nacionālā enciklopēdija.

Dzenis, A. (2018) Adata vēsture pasaulē, Latvijā, Kuldīgā. Valsts Kultūrkapitāla fonds

Dzenis, A. (2024) Kuršu koniņi. Nacionālā enciklopēdija.

Eiropas Padomes Konvencija arheoloģiskā mantojuma aizsardzībai, Valeta, 1992

Eiropas Padomes Konvencija Eiropas arhitektūras mantojuma aizsardzībai, Granādā, 1985

Erdmanis, G. (1989) Kurzemes viduslaiku pils. Zinātne, 158 lpp.

Freitas, P., Cruz, T. & Cunha Ferreira, T. Methodology of Heritage Impact Assessment for World Heritage nominations: balancing impacts of the new Douro River bridge on Álvaro Siza's Faculty of Architecture in Porto, Portugal. *Archit. Struct. Constr.* 5, 17 (2025). <https://doi.org/10.1007/s44150-025-00133-7>

Gribble, J. (2023) Heritage scoping report: proposed Hugo Wind Energy Facility, between Touwsriver and Montagu, Western Cape Province. TerraMare Archaeology (Pty) Ltd, 31 p.

Grosmane E. Kurzemes baroka tēlniecība 1660-1740. Rīga, Jumava, 2002, 74.-77. lpp.

Grosmane, E. (1981) Ventspils koka tēlnieki : 17. gs. otrā puse - 18. gs. sākums. Rīga: Zinātne, 138 lpp.

Guidance for Wind Energy Projects in a World Heritage Context (2024) Ministry of Education, Culture and Science of the Netherlands, ICOMOS, IUCN [World Heritage Centre - Wind Energy](#)

Heine, G. (1905) Kurländische Güter und Schlösser. Riga : im Selbstverlage, 1905, 36 S.

Heine, G. (1902) Meine Fuss-Tour durch Kurland : Reiseschilderungen und Erlebnisse. Riga : im Selbstverlage, 1902, 44 S.

Impacts of Wind Energy Projects and their Assessment (2024) Ministry of Education, Culture and Science of the Netherlands, ICOMOS, IUCN, ICCROM. [World Heritage Centre - Impacts of Wind Energy Projects and their Assessment](#)

Inaba, N. (2023). Wind Turbines and Landscape: Towards Sustainable Development. In: Cameron, C. (eds) *Evolving Heritage Conservation Practice in the 21st Century. Creativity, Heritage and the City*, vol 5. Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-99-2123-2_9

Jakovļeva, M. (2024) Kurzemes un Zemgales hercogiste. Nacionālā enciklopēdija.

Jākobsone, J., *Dr. arch.* Kuldīga, laiki, cilvēki un ainava. Kuldīgas pilsētbūvnieciskās situācijas analīze vēsturiskā skatījumā, pilsētas attīstības gaitas un lūzumu cēloņsakarību izvērtējums. Kuldīgas novada domes interneta vietne- [noformets petijums Jana Jakobsone 09 2017.pdf](#)

Jākobsone, J., Veinberga, K., Zariņa, I. Ceļvedis vēsturisku ēku atjaunotājiem. Kuldīgas novada domes interneta vietne- [Graphic1](#) <https://www.kuldiga.lv/images/Sadalas/Vecpilseta/CELVEDIS.pdf>

Jansone, I. Vēsturiskās pilsētas ainavas pieeja kultūras mantojuma saglabāšanai Kuldīgā. Kuldīgas novada domes interneta vietne- [Kuldīga viduslaiki.pdf](#)

Järvelä, M., Jokinen, P., Huttunen, S. & Puupponen, A. (2009). Local food and renewable energy as emerging new alternatives of rural sustainability in Finland. *European Countryside* 1(2), 113–124. DOI: 10.2478/v10091-009-0010-8.

Jerpåsen, G.B., Larsen, K. C. (2011) Visual impact of wind farms on cultural heritage: A Norwegian case study. *Environmental Impact Assessment Review, Volume 31, Issue 3*, p 206-215

Kairišs, A., Oļevska, I. (2021) Development Aspects of Archaeological Sites in Latvia. *Archaeologia Litwana, vol. 22, pp. 10–36.*

Karšu pārlūks. Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra Sāklapa | Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra LĢIA Kartes

Kleijntjenss, J. Latvijas vēstures avoti jezuitu ordeņa arhīvos. Rīgā : Latvijas vēstures institūta apgādiens, 1940. 2 seji.

Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību (1972), UNESCO, Parīze

Konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu (2003) UNESCO, Parīze

Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu īstenošanas norādījumi (2016) UNESCO, Parīze

Krašņiņš, J., Strautmanis, I., Dripe, J., Holcmane, V., Breikšs, D. (1998) Latvijas arhitektūra no senatnes līdz mūsdienām. Rīga : Baltika, 312 lpp.

Krišjāņa Valdemāra fonds (1842-1891): LVVA, 762. fonds Krišjāņa Valdemāra fonds R X/52: Latvijas Nacionālā bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu fonds.

Kuldīga Arhitektūra un pilsētbūvniecība (2013) Jāņa Krašņiņa redakcijā. Kuldīgas novada dome, 536 lpp.

Kuldīgas novada ainavu un kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzības tematiskais plānojums. Kuldīgas novada Dome.

Kuldīgas novada attīstības programma 2022.–2028. gadam Stratēģiskā daļa. Kuldīgas novada dome, 2022

Kuldīgas novada AP 1. pielikums. Ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns līdz 2030. gadam

Kuldīgas novada domes 2025. gada 28. februāra saistošie noteikumi Nr. 3/2025 "Kuldīgas novada pašvaldības nolikums"

Kuldīgas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.–2046. gadam. Kuldīgas novada dome, 2022

Kuldīgas novada ilgtspējīga tūrisma stratēģija līdz 2028. gadam. Kuldīgas novada dome

Kurzemes literatūras un mākslas biedrība un Kurzemes provinces muzejs. LVVA 5759.f.

Lagzdīnes pilskalns (2025) LATVIJAS PILSKALNI. ENTUZIASTU KOPIENA - Lagzdīnes pilskalns – Latvijas pilskalni / Latvian hillforts

Latvijas Arheologu biedrība (2025) 2025. gada arheoloģiskais piemineklis - Lagzdīnes pilskalns — LATVIJAS ARHEOLOGU BIEDRĪBA

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam. Latvijas Republikas Saeima.

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam (2020) Pārresoru koordinācijas centrs Rīga

Latvijas mākslas vēsture (2024) zinātniskais redaktors Eduards Kļaviņš. Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūts : Mākslas vēstures pētījumu atbalsta fonds, 526 lpp.

Latviešu vēsturisko zemju likums (2021) Latvijas Republikas Saeima

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Digitālā kolekcija Kartes [Latvijas vēsturiskās kartes \(Indb.lv\)](#)

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Periodika [Periodika — Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka](#)

Latvijas Republikas likums "Par kultūras pieminekļu aizsardzību". Latvijas Republikas Saeima.

Latvijas Republikas Kultūras ministrijas rīkojums Nr.12 "Par valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu"

Latvijas Republikas Satversme. 115. Valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu.

Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanās par Latvijas apbedījumu statusu Krievijas Federācijas teritorijā un Krievijas apbedījumu statusu Latvijas Republikas teritorijā (2008) Latvijas Republikas Saeima.

Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2021-2027 Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, Tūrisma departaments

Latvijas vēsturiskās kartes. Latvijas Nacionālās bibliotēkas Digitālā kolekcija Kartes [Latvijas vēsturiskās kartes \(Indb.lv\)](#)

Leitis, E. (2013) Engures ezera sateces baseina ilgtspējīgas attīstības vēsturiskie aspekti – Engures jūrskolas fenomens. Grām. Cilvēks un daba: Engures ekoreģions. M. Kļaviņa un V. Meleča red. Rīga, Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, 322. – 361. lpp.

Leitis, E. (2023) Piltene pilsēta, pagasta pārvaldes centrs Ventspils novadā. Nacionālā enciklopēdija

Leitis, E. Piltenes bīskapijas pils vēsturiskā izpēte. Rīga, Restaurācijas institūts, 1990, 134 lpp.

Leitis, E. Popes muižas apbūves ansambļa vēsturiskā izpēte. Rīga, Restaurācijas institūts, 1987, 134 lpp.

Leitis, E. (1988) Popes muižas ansamblis. Vēsturiskās izpētes materiāli. Rīga, Restaurācijas institūts, 2 sēj.

Lejnieks, J., *Dr.arch.* J. Kuldīgas pilsētas teritorijas plānojumu analīze un izvērtējums mantojuma paradigmas kontekstā. Kuldīgas novada domes interneta vietne [Kuldga_Lejnieks_15_12.pdf](#)

Līgums starp Latvijas Republikas valdību un Vācijas Federatīvās Republikas valdību par karā kritušo personu apbedījumiem (1997) Latvijas Republikas Saeima.

Likums "Par kultūras pieminekļu aizsardzību". Latvijas Republikas Saeima

Likums par "Par ietekmes uz vidi novērtējumu". Latvijas Republikas Saeima

Lismanis, J. (1999) Kauju un kritušo karavīru piemiņai. 1915 – 1920. Rīga, N.I.M.S., 406 lpp.

Livonijas piļu attēli no Marķīza Pauluči albuma (2008) Latvijas vēstures institūta apgāds, 320 lpp.

Lucchi, E. (2023) Renewable Energies and Architectural Heritage: Advanced Solutions and Future Perspectives. *Buildings*, 13, 631. <https://doi.org/10.3390/buildings13030631>

Meļņikovs, J. (2025) Jēzus sadraudzība Latvijā. Nacionālā enciklopēdija.

Ministru kabineta 2021. gada 26. oktobra noteikumi Nr. 720 "Kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumi"

Ministru kabineta 2003.gada 15.jūlija noteikumi Nr.392 "Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika"

Mugurēvičs, Ē. (2000) Arheoloģiskie pētījumi Ventas lejteces apgabala dzelzs laikmeta un viduslaiku pieminekļos. Izrakumi Zlēkās', Arheoloģija un etnogrāfija, 20. laidniens, Rīga, Latvijas Vēstures institūta apgāds, 74.–87. lpp.

Mugurēvičs, Ē., 'Kuršu arheoloģijas pētniecības historiogrāfija', Ventspils muzeja raksti, 2. sējums, Rīga, Latvijas Universitātes žurnāla "Latvijas vēsture" fonds, 2002, 62.–67.lpp.

Muižnieku dzimtu dokumenti. LVVA 1100.f.

Neiburgs, U. (2024) Kurelieši arī ģenerāļa Kureļa grupa. Nacionālā enciklopēdija

Nemateriālā kultūras mantojuma likums. Latvijas Republikas Saeima

Neumann W. Die kurländischen Bildhauer Nicolaus Söffrenz, Vater und Sohn. In:

Nohl, W. (2001). *Landschaftsplanung: ästhetische und rekreative Aspekte. Konzepte, Begründungen und Verfahrensweisen auf der Ebene des Landschaftsplans*. Berlin: Patzer, 248 S.

Operational Directives for the implementation of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Heritage (2024) UNESCO, Paris

Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention (2024) UNESCO World Heritage Center, 182 p.

Operational Guidelines for the Implementation of the Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage" (UNESCO 2021) and the "Guidance and Toolkit for Heritage Impact Assessments" (UNESCO 2022).

Nemateriālā kultūras mantojuma likums (2016) Latvijas Republikas Saeima.

Neumann W. Der kurländische Bildschnitzer Nicolaas Soeffrens d. J. In: Aus alter Zeit., Riga, 1913., S. 97–106;

Nikodemus, O., Melluma, A. (2008) Ainavas daudzveidīgais saturs un aizsardzība. No: Vides zinātne. M.Kļaviņa red., Rīga, LU Akadēmiskais apgāds, 454. - 477.lpp.

Padures pilskalns (2025) Latvijas pilskalni.entuziastu kopiena Padures pilskalns – Latvijas pilskalns / Latvian hillforts.

Radiņš, A. (2012) Arheoloģisks ceļvedis latviešu un Latvijas vēsturē. Rīga : Neputns, 415 lpp.

Ratnieks, R. (2023) Latvijas nacionālo partizānu cīņas Latvijas nacionālo partizānu cīņas - Nacionālā enciklopēdija (enciklopedija.lv)

Schlippenbach, U von. (1809) Malerische Wanderungen durch Kurland." Riga u. Leipzig, J.G.Hartmann, 440 S.

Schmid, B.(1921) Die Burgen des deutschen Ritterordens in Kurland, Zeitschrift für Bauwesen, Heft 7.-9., S 27. Sitzungsberichte der Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Rußlands aus dem Jahre 1896. Riga, 1897., S. 149;

Spalvēna, A. (2024) Sklandrausis. Nacionālā enciklopēdija.

Spārītis, O. (2005) Ugāles evaņģēliski luteriskā baznīca. Ugāles evaņģēliski luteriskā draudze, 24 lpp

Spārītis, O. (2017) Zlēku baznīca. Jumava, 55 lpp.)

Stavenhagen W.S. (1866) Album baltischer Ansichten.Mitau.

Šnē, A. *Dr.hist.* Viduslaiku un jauno laiku Kuldīga: arheoloģija un vēsture. Kuldīgas novada domes interneta vietne- [Kuldīga_viduslaiki.pdf](#)

Suiti cultural space (2009) Intangible Heritage UNESCO [Suiti cultural space - intangible heritage - Culture Sector - UNESCO](#)

Suitu kultūrtelpa UNESCO (2025) Kuldīgas novada dome Atzīšanas lēmums ▶ Suitu novads

Suitu kultūrtelpa (2025) Tautas tradīcijas Latvijas. Kultūras kanons - kulturaskanons.lv/archive/suitu-kulturtelpa/ Teritorijas vēsturiskā, arhitektoniski mākslinieciskā un tehniskā izpēte, fotofiksācijas, uzmērījuma rasējumi un ainavu analīze (2013) SIA Belss

UNESCO Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību, Parīze, 1972

UNESCO Konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu, Parīze, 2003

Urtāne, M. (2014) Archaeological site – environmental element. In: *Scientific Journal of Latvia University of Agriculture Landscape Architecture and Art, Volume 4, Number 4 Latvia University of Agriculture*

Urtāns, J. (2009) Atrast pilskalnu. Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs, Nordik, 171 lpp.

Urtāns, J. (2009) Jaunvietu pilskalns Gr.:Atrast pilskalnu. Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs, nordik, 76.-83.lpp.

Vasks, A. (2023) Bronzas laikmets Latvijas teritorijā. Nacionālā enciklopēdija

Vasks, A. (2023) Pabērzkalna pilskalns. Nacionālā enciklopēdija - [Pabērzkalna pilskalns | Atbild Nacionālā enciklopēdija](#)

Vasks, A., Kalniņa, L., Daugnora, L. (2011) Beltu pilskalns.Arheoloģija un etnogrāfija, 25. laid., Rīga, Rīga : Latvijas vēstures institūta apgāds, 73.–96. lpp.

Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014. - 2030. gadam. Ventspils novada pašvaldība un SIA „Reģionālie projekti”.

Ventspils novada attīstības programma 2020.-2026. gadam (2019) Ventspils novada dome.

Ventspils novada teritorijas plānojums (2016) Paskaidrojuma raksts. Ventspils novada dome.

Ventspils novada kultūrvēsturisko objektu ilgtermiņa darbības stratēģija 2017.-2025.gadam. Ventspils novada dome.

Vipers, B. (1937) Latvijas māksla baroka laikmetā. Rīga : Valters un Rapa, 256 lpp.

Waldemars, Kr. (1876) *Wehstule Kurzemes juhrmalneekeem: sewischki nodrukats iz "Baltijas Wehstnescha"*. Rīga: [b.i.], 13 lpp.

Weitkamp, G., Lammeren, R. van Bregt, A. (2014). Validation of isovist variables as predictors of perceived landscape openness. *Landscape and Urban Planning* 125, 140–145. DOI: 10.1016/j.landurbplan.2014.02.021.

Weydt, J. (2021) World Heritage and wind energy planning. Protecting visual integrity in the context of the energy transition. Inspiring practices from four European countries. UNESCO World heritage Centre, 88 p.

Wieduwilt, P., Wirth, P. (2018) Cultural Heritage and Wind Turbines – A Method to Reduce Conflicts in Landscape Planning and Management: Studies in the German Ore Mountains. *European Countryside*. Vol. 10 · 2018 · No. 4 · p. 652-672 DOI: 10.2478/euco-2018-0036

Wind garden wind farm, between Makhanda and Somerset East, Eastern Cape (2021) Heritage Impact Assessment. PGS for Savannah Environmental, 165 p.

World Heritage Centre - Guidance for Wind Energy Projects in a World Heritage Context

World Heritage Centre - Case Study: Strategic planning of wind energy projects outside a World Heritage property and its buffer zone in the Upper Middle Rhine Valley, Germany

About Heritage Wind

Zariņa, A., Vinogradovs, I., Vološina, M. (2020) Ventspils novada ainavas un to vērtības. Baltijas Vides forums, 70 lpp.

Zemītis, G. (2025) Dzelzs laikmets Latvijas teritorijā. Nacionālā enciklopēdija.

Zemītis, G. (2004) Ornaments un simboli Latvijas aizvēsturē, Rīga, Latvijas vēstures institūta apgāds, 227 lpp.

Zirne, S. 2020 The Practice of Preserving and Presenting Archaeological Sites in Latvia, *Internet Archaeology* 54. <https://doi.org/10.11141/ia.54.8>

Lietotie saīsinājumi

ICCROM The International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property

ICOMOS The International Council on Monuments and Sites

IUCN The International Union for Conservation of Nature

IVN ietekmes uz vidi novērtējums

NMN Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas

UNESCO The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

VES vēja elektrostacijas

VES V2 vēja elektrostacijas parka “Ventspils 2”